

22.08.2022

Kokousaika 22.08.2022 16:00 - 17:05

Kokouspaikka Kaupunginhallituksen istuntosali/sähköinen kokous

Läsnä

Jäsenet

Vartiainen, Juhana	pormestari
Sinnemäki, Anni	apulaispormestari
	kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja
Razmyar, Nasima	apulaispormestari
	kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja
Arhinmäki, Paavo	apulaispormestari
Gebhard, Elisa (etänä)	
Halla-aho, Jussi (etänä)	
Iskanius, Anniina	
Koskela, Minja (etänä)	
Nuorteva, Johanna	
Rantala, Marcus	
Sarkomaa, Sari (etänä)	
Sazonov, Daniel	apulaispormestari
Vierunen, Maarit	
Kivistö, Kasper	varajäsen
Pulkkinen, Suvi	varajäsen

Muut

Diarra, Fatim (etänä)	kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
Torsti, Pilvi (etänä)	kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja
Sarvilinna, Sami	kansliapäällikkö
Aalto, Laura	vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Jolkkonen, Juha	sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Järvenkallas, Satu	kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Lehmuskoski, Ville (etänä)	kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Enroos, Asta (etänä)	vs. henkilöstöjohtaja
Kivelä, Liisa	viestintäjohtaja
Kühn, Markus (etänä)	strategiajohtaja

22.08.2022

	Mäkinen, Tuomo (etänä) Peltonen, Antti Rinkineva, Marja-Leena (etänä) Rope, Jenni (etänä) Menna, Lauri (etänä) Turtola, Ilona Nirkko, Saara	vs. rahoitusjohtaja va. hallintojohtaja elinkeinojohtaja kaupunginlakimies johtava asiantuntija viestintäasiantuntija hallintoasiantuntija
Puheenjohtaja	Juhana Vartiainen	pormestari 555-564 §
Esittelijät	Juhana Vartiainen Sami Sarvilinna	pormestari 555 § kansliapäällikkö 556-564 §
Pöytäkirjanpitäjä	Saara Nirkko	hallintoasiantuntija 555-564 §

22.08.2022

§	Asia	
555	Asia/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
556	Asia/2	V 7.9.2022, Vuosaaren Uutelan Hallkullanniemen ja Nuottasaaren asemakaava ja asemakaavan muutos (nro 12530)
557	Asia/3	Videotuotantopalveluhankintaan kohdistuva hankintaoikaisuvaatimus
558	Asia/4	Alueen varaaminen Kulmakivi Oy:lle ja Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerialle asuin- ja liikerakennushankkeen kehittämistä ja toteutusedellytysten jatkoselvittämistä varten (Oulunkylä)
559	Asia/5	Hiilineutraali Helsinki- päästövähennysohjelman päivityksen hyväksyminen
560	Asia/6	Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025
561	Asia/7	Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle potilasasiavastaavia ja sosiaaliasiavastaavia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta
562	Asia/8	Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030
563	Asia/9	Valtuutettu Mari Rantasen toivomusponsi koskien selvitystä avointen oppimistilojen vaikutuksesta lasten ja nuorten oppimiseen sekä opettajien työhön
564	Asia/10	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

22.08.2022

Asia/1

§ 555

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaupunginhallitus päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päättää valita pöytäkirjantarkastajiksi Jussi Halla-ahon ja Johanna Nuortevan sekä varatarkastajiksi Maarit Vierusen ja Minja Koskelan.

Esittelijä

pormestari
Juhana Vartiainen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

pormestari
Juhana Vartiainen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

22.08.2022

Asia/2

§ 556

V 7.9.2022, Vuosaaren Uutelan Hallkullanniemen ja Nuottasaaren asemakaava ja asemakaavan muutos (nro 12530)

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 54. kaupunginosan (Vuosaari) kortteleiden 54520 ja 54521 ja retkeily-, ulkoilu-, katu- ja vesialueiden asemakaavan sekä 54. kaupunginosan (Vuosaari) retkeily-, ulkoilu-, palstaviljely-, ja katu- ja vesialueiden asemakaavan muutoksen 8.6.2021 päivätyn ja 23.9.2021 ja 15.3.2022 muutetun piirustuksen nro 12530 mukaisena ja asemakaavaselostuksesta ilmenevin perustein.

Käsittely

Vastaehdotus:

Elisa Gebhard: Lisätään kappaleeksi 26 seuraava: Kaupunginhallitus tulee täytäntöönpanon yhteydessä edellyttämään, että kaavan täytäntöönpanossa varmistetaan, ettei Uutelan alueen autoliikenne kasva merkittävästi nykyisestä.

Kannattaja: Minja Koskela

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Elisa Gebhardin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 1

Jussi Halla-aho

Ei-äännet: 14

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Anniina Iskanius, Kasper Kivistö, Minja Koskela, Johanna Nuorteva, Suvi Pulkkinen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Kaupunginhallitus hyväksyi Elisa Gebhardin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 14-1.

Jussi Halla-aho jätti päätöksestä eriävän mielipiteen seuraavilla perusteluilla: Päätös olisi tullut hyväksyä pohjaesityksen mukaisena.

Esittelijä

22.08.2022

Asia/2

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12530 kartta, päivätty 8.6.2021, muutettu 23.9.2021 sekä 15.3.2022
- 2 Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12530 selostus, päivätty 8.6.2021, muutettu 23.9.2021 ja 15.3.2022, päivitetty Kylk:n 15.3.2022 päätöksen mukaiseksi
- 3 Vuorovaikutusraportti, päivätty 16.11.2020, täydennetty 8.6.2021, 23.9.2021 ja 1.3.2022
- 4 Osa päätöshistoriaa
- 5 Muistutukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helen Oy
Helen Sähköverkko Oy
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Kymp/Talouden tuki
Kaavamuutoksen haki- ja

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Otteen liitteet

Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen
Liite 1
Liite 2
Liite 3
Liite 4
Liite 5

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

22.08.2022

Asia/2

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 54. kaupunginosan (Vuosaari) kortteleiden 54520 ja 54521 ja retkeily-, ulkoilu-, katu- ja vesialueiden asemakaavan sekä 54. kaupunginosan (Vuosaari) retkeily-, ulkoilu-, palstaviljely-, ja katu- ja vesialueiden asemakaavan muutoksen 8.6.2021 päivätyn ja 23.9.2021 ja 15.3.2022 muutetun piirustuksen nro 12530 mukaisena ja asemakaavaselostuksesta ilmenevin perustein.

Esittelijän perustelut

Kaavaratkaisun keskeinen sisältö

Asemakaava ja asemakaavan muutos (kaavaratkaisu) koskee Hallkullanniemen ja Nuottasaaren aluetta Vuosaaren Uutelassa. Kaavaratkaisu mahdollistaa Uutelan yleisen virkistysalueen laajentamisen uusille ranta-alueille sekä virkistyspalveluiden, laiturin ja polkuverkoston toteuttamisen alueelle. Yhtä asuinkäytössä toimivaa pihapiiriä täydenne-tään uudella pääkäyttötarkoituksen mukaisella rakennuksella sekä talousrakennuksella. Toisessa aiemmin asuinkäytössä toimineessa pihapiirissä mahdollistetaan yhden talousrakennuksen korvaaminen uudella vastaavalla. Molemmat pihapiirit määritellään palvelu- ja/tai asuinrakennusten korttelialueiksi.

Lisäksi kaavaratkaisu mahdollistaa Hallkullanniemi-nimisen katuyhteyden jatkamisen olemassa olevaa tieuraa pitkin Hallkullaniemeen sekä Uutelan viljelypalsta-alueen eteläpäädyssä olevan pysäköintialueen laajentamisen tarvittaessa. Kaavan mahdollistamat muutokset ovat verrattain pieniä, ja alueen luonne tulee säilymään pääosin ennallaan. Kaavaratkaisu on tehty, jotta aiemmin kaavoittamattoman alueen maankäyttö tulee määriteltyä. Pääosa alueesta saadaan virkistysalueiden ylläpidon piiriin ja avattua kaupunkilaisten käyttöön. Samalla kaavaratkaisu mahdollistaa kaupungin omistamien, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten myymisen.

Tavoitteena on, että Uutelan virkistysalue saa monipuolisen laajennuksen, joka on saavutettavissa myös vesitse. Samalla tavoitteena on turvata alueen luontoarvot ja kulttuurihistorialliset arvot. Kaavaratkaisussa on erityisesti pyritty sovittamaan yhteen virkistyskäyttö ja rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilyttäminen taloudellisesti toteutuskelpoisella tavalla.

Uutta asemakaavoitettua palvelu- ja/tai asuntokerrosalaa on 535 k-m² ja matkailua ja virkistyskäyttöä palvelevaa kerrosalaa 150 k-m². Alueen olemassa olevat pihapiirit on rakennettu ennen asemakaavoitusta, joten toteutuva rakentamisen lisäys on yhteensä n. 300 k-m². Asukasmäärän lisäys on alle kymmenen.

Kaavaratkaisun toteuttaminen vaikuttaa erityisesti siten, että Vuosaaren virkistyskäytössä olevat merenranta-alueet laajenevat noin 5 ha.

Päätökset kaavaratkaisun pohjana

Helsingin yleiskaavan 2016 mukaan Hallkullanniemi on virkistys- ja viheraluetta ja Nuottasaari on merellisen virkistys- ja matkailun aluetta. Molempia alueita koskee määräys: ”Suunnittelussa tulee turvata kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen sekä ottaa huomioon ja turvata luonnon monimuotoisuuden, ekosysteemipalveluiden kehittämisen, luonnonsuojelun ja ekologisen verkoston sekä metsäverkoston kannalta tärkeät alueet.” Helsingin maanalaisessa yleiskaavassa 2021 ei ole merkintöjä kyseisen alueen osalta. Kaavaratkaisu on em. yleiskaavojen mukainen.

Kaavaratkaisu edesauttaa kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista vahvistamalla merellistä Helsinkiä. Se mahdollistaa rantareittien ja laiturin toteuttamisen sekä luo mahdollisuuksia merelliseen yrittäjyyteen. Kaavassa varataan riittävästi tilaa virkistysalueille ja liikuntaan sekä tarjotaan edellytykset hyvälle kaupunkielämälle ja ihmisten kohtaamiselle.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Uutelan hoito- ja kehittämissuunnitelman 2017–2026 kokouksessaan 28.11.2017.

Alueen lähtökohdat ja nykytilanne

Alue liittyy osaksi Uutelan ulkoilupuistoa, joka kuuluu laajempaan Vuosaaren ulkoilupuiston vihersormeen. Uutela on Vuosaaren tärkeimpiä virkistysalueita ja palvelee lähiasukkaiden lisäksi myös kauempaa saapuvien virkistyskohteena. Uutelan alueella on runsaasti arvokkaita ja suojeltavia luontokohteita. Lisäksi alue on maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokasta. Kaavaratkaisun aiemmin kaavoittamaton alue on ollut viime vuosiin saakka yksityisomistuksessa ja palvellut huvilakulttuuriin pohjaten harvaan rakennettuna asuinympäristönä ja yksityisen lomailun kohteena.

Alueen itä- ja pohjoisosissa on voimassa asemakaava vuodelta 2009. Kaavan mukaan alue on retkeily- ja ulkoilualueetta, katualuetta sekä palstaviljelyaluetta.

Helsingin kaupunki omistaa alueen yhtä yksityisomisteista tilaa lukuun ottamatta. Kaavaratkaisu on tehty kaupungin aloitteesta. Yksityisomisteinen tila on liitetty kaava-alueeseen hakemuksen johdosta ja kaavaratkaisun sisältö on neuvoteltu hakijan kanssa. Viimeiset kaavaratkaisussa virkistys- ja katualueeksi osoitetut alueet on ostettu kaupungille loppuvuonna 2021.

Kaavaratkaisun kustannukset

Kaavaratkaisun toteuttamisesta aiheutuu kaupungille kustannuksia katu- ja viheralueiden toteuttamisesta ilman arvonlisäveroa n. 0,3 milj. euroa. Kaavan edellytyksenä on ollut kauppa, jossa kaupunki on ostanut kaksi tosiasiallista rantarakennuspaikkaa ja raakamaata maanvaihtona 2,1 milj. euron arvosta vuonna 2013. Lisäksi kaupunki on ostanut viimeisetkin kaavaratkaisun katu- ja virkistysalueet loppuvuonna 2021. Kaupungin maalle kaavoitettavan palvelu- ja/tai asuinrakennusten tonnin arvo on noin 0,7 milj. euroa.

Kaavaehdotuksen julkinen nähtävilläolo (MRL 65 §)

Kaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 23.9.–22.10.2021.

Kaavaehdotuksesta tehtiin 7 muistutusta. Muistutuksen jättivät Helsingin luonnonsuojeluyhdistys Helsy r.y., Vuosaari-Seura yhdessä kahden muun yhteisön kanssa sekä viisi yksityishenkilöä. Nähtävilläoloajan ulkopuolella saapui yksi kirje.

Muistutuksissa esitetyt huomautukset kohdistuivat luontoselvitysten riittävyyteen, virkistysreitteihin, infotauluihin, Villa Notsundin käyttötarkoitukseen, lintujen huomioimiseen lasirakenteiden toteutuksessa, alueen nykyiseen käyttöön, vaikutusten arviointiin, Uutelan käyttäjämäärään, kaupungin strategiaan, liikenne- ja viheralueiden toteutukseen, venelaituriin, kaavaehdotuksen yleiskaavan mukaisuuteen, kajakkien rantautumisen maastolle aiheuttamiin haittoihin, luonnonsuojelullisten arvojen merkintöihin, uima-alueen kaavamerkintään, aitaamiseen, geologisiin arvoihin, ympäristön huomioimiseen rakentamisessa sekä vuorovaikutukseen.

Kirjeessä esitetyt huomautukset kohdistuivat Uutelan metsäalueiden kuluneisuuteen, kaupallisiin virkistyspalveluihin, liikenne- ja viheralueiden toteutukseen, luonnonsuojelualueisiin ja virkistysreitteihin.

Kaavaehdotuksesta saatiin lausunnot seuraavilta tahoilta.

- Helen Sähköverkko Oy
- Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY)
- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kaupunginmuseo

Kaupunginmuseon lausunnossa esitetyt huomautukset kohdistuivat Villa Sandstrandin (lausunnossa Nordstrand) puuttuvaan suojelumerkintään ja HSY:n lausunnon huomautukset vesihuollon toteuttamiseen.

Toimenpiteet julkisen nähtävilläolon jälkeen

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

22.08.2022

Asia/2

Vuorovaikutusraportissa on esitetty yhteenvedot kaavaehdotuksesta saaduista muistutuksista, kirjeistä ja viranomaisten lausunnoista sekä vastineet niissä esitettyihin huomautuksiin.

Huomautuksissa esitetyt asiat on otettu huomioon, kaavan tavoitteet huomioon ottaen, tarkoituksenmukaisilta osin.

Kaavakartan merkintöihin tai määräyksiin ja muuhun aineistoon tehtiin julkisen nähtävilläolon jälkeen muutoksia, jotka on esitetty yksityiskohdaisesti kaavaselostuksen viimeisessä luvussa. Ne on myös koottu tehdyt muutokset -liitteeseen.

Tarkemmat perustelut

Kaavaratkaisun vaikutukset ja tarkemmat perustelut ilmenevät liitteenä olevasta asemakaavaselostuksesta.

Jatkotoimenpiteet

Kaavaratkaisun johdosta ei maanomistajille koidu merkittävää hyötyä, joten kaupunginhallituksen vuonna 2014 tekemän periaatepäätöksen mukaiselle maankäytösopimusmenettelylle ei ole tarvetta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12530 kartta, päivätty 8.6.2021, muutettu 23.9.2021 sekä 15.3.2022
- 2 Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen nro 12530 selostus, päivätty 8.6.2021, muutettu 23.9.2021 ja 15.3.2022, päivitetty Kylk:n 15.3.2022 päätöksen mukaiseksi
- 3 Vuorovaikutusraportti, päivätty 16.11.2020, täydennetty 8.6.2021, 23.9.2021 ja 1.3.2022
- 4 Osa päätöshistoriaa
- 5 Muistutukset

Oheismateriaali

- 1 Sijaintikartta
- 2 Ilmakuva
- 3 Tehdyt muutokset
- 4 Kaavamuutoshakemus 14.10.2020

Muutoksenhaku

22.08.2022

Asia/2

Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen

Otteet

Ote

Helen Oy
Helen Sähköverkko Oy
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
Kymp/Talouden tuki
Kaavamuutoksen hakija

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Otteen liitteet

Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen
Esitysteksti
Kunnallisvalitus, yleiskaavan, asemakaavan, rakennusjärjestyksen hyväksyminen
Liite 1
Liite 2
Liite 3
Liite 4
Liite 5

Tiedoksi

Kaupunginmuseo
Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Kaupunkiympäristölautakunta
Asemakaavoitus

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 15.08.2022 § 541

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

15.08.2022 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti Minja Koskelan ehdotuksesta panna asian pöydälle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 15.03.2022 § 154

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Hankenumero 5544_3

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle

- 8.6.2021 päivätyn ja 23.9.2021 sekä 15.3.2022 muutetun asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotuksen nro 12530 hyväksymistä. Asemakaava koskee 54. kaupunginosan (Vuosaari) kortteleita 54520 ja 54521, retkeily-, ulkoilu-, katu- ja vesialueita ja asemakaavan muutos koskee 54. kaupunginosan (Vuosaari) retkeily-, ulkoilu-, palstaviljely-, katu- ja vesialueita.

Lisäksi lautakunta päätti

- ettei ehdotusta aseteta uudelleen nähtäville
- antaa vuorovaikutusraportista ilmenevät vastineet saatuihin lausuntoihin ja muistutuksiin sekä nähtävilläoloajan ulkopuolella kirjallisesti esitettyihin mielipiteisiin. Päätösasiakirjat ja vuorovaikutusraportti ovat luettavissa kaupunkiympäristön toimialan asiakaspalvelussa, Työpajankatu 8 (puh. 09 310 22111), sekä internet-sivuilla: Päätöksenteko

www.hel.fi/kaupunkiymparisto/fi

- ilmoittaa päätöksestään ja vuorovaikutusraportista muodostuvan MRL 65 §:n mukaisen kunnan perustellun kannanoton niille kaavasta muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa.

Lisäksi varmistetaan, ettei Uutelan alueen autoliikenne kasva merkittävästi nykyisestä.

Käsittely

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

22.08.2022

Asia/2

15.03.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asian aikana kuultavana oli tiimipäällikkö Tuukka Linnas. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Sami Kuusela: Lisäksi varmistetaan, ettei Uutelan alueen autoliikenne kasva merkittävästi nykyisestä.

Kannattaja: Eveliina Heinäluoma

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Sami Kuuselan vastaehdotuksen.

08.03.2022 Pöydälle

01.03.2022 Pöydälle

22.06.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

08.06.2021 Pöydälle

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Tuukka Linnas, tiimipäällikkö (asemakaavoitus), puhelin: 310 37308
tuukka.linnas(a)hel.fi

Janne Antila, liikenneinsinööri (liikennesuunnittelu), puhelin: 310 20355
janne.antila(a)hel.fi

Pihla Sillanpää, johtava maisema-arkkitehti (virkestysalueet), puhelin: 31033671
pihla.sillanpaa(a)hel.fi

Sakari Mentu, arkkitehti (rakennussuojelu), puhelin: 310 37217
sakari.mentu(a)hel.fi

Jani Kuokkanen, maankäyttöinsinööri (maanhankinta), puhelin: 310 71427
jani.kuokkanen(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus Kaupunkimitauspalvelut Kartat ja paikkatiedot Yksikön päällikkö 28.04.2021 § 18

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Päätös

Yksikön päällikkö päätti hyväksyä asemakaavan 12530 pohjakartan kaupunginosassa 54 Vuosaari. Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Päätöksen perustelut

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

22.08.2022

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan kaupunkimittauspalvelut on valmistanut asemakaavan pohjakartan:

Asemakaavan numero: 12530
Kaupunginosa: 54 Vuosaari
Kartoituksen työnumero: 20/2017
Pohjakartta valmistunut: 16.10.2020 uusinta (ensitilaus 2017)
Tasokoordinaatisto: ETRS-GK25
Korkeusjärjestelmä: N2000

Pohjakartta täyttää maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 54a §:n asettamat vaatimukset.

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden asiakkuusjohtaja on päätöksellä (4§/1.6.2017) siirtänyt hallintosäännön 16 luvun 8 § 2 momentin 7 kohdan toimivallan hyväksyä kaavoja varten valmistetut pohjakartat kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden kaupungingeodeetille sekä kartat ja paikkatiedot -yksikön päällikölle.

Lisätiedot

Riina Helander, tiimipäällikkö, puhelin: 310 31865
riina.helander(a)hel.fi
Timo Tolkki, yksikön päällikkö, puhelin: 310 31883
timo.tolkki(a)hel.fi

Rakennusvirasto 2.3.2017

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluvirasto pyytää rakennusviraston kannanottoa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 1279-00/17 (Uutelan (54.ko) asemakaava, Hallkullanniemen länsiosa ja Nuottasaari). Määräaika on 3.3.2017 mennessä.

Hallkullanniemi ja Nuottasaari sijaitsevat Vuosaaren kaupunginosassa Uutelan eteläosassa.

Hallkullanniemen länsiosa ja Nuottasaari liitetään Uutelan virkistysaluekokonaisuuteen. Nuottasaaren rakennuspaikka siirretään Hallkullanniemeen olemassa olevan huvilan yhteyteen, johon muodostetaan kaksi uutta tonttia asuinrakentamiselle. Suunniteltu rantareitti avaa aiemmin yksityisen alueen merenrannat julkiseen käyttöön. Nuottasaaren pohjoisosaa tutkitaan merelliseen virkistykseen ja matkailuun.

22.08.2022

Rakennusvirasto pitää asemakaavaa hyvänä ja kannatettavana, koska uusi virkistysalue muodostaa merkittävän lisän Uutelaan. Alue vaatii kuitenkin kunnostus- ja uudisrakentamistoimenpiteitä ennen kuin se voidaan avata yleisölle virkistyskäyttöön.

Alueelle rakennetaan uusi reitti ja sen linjausta on katsottu maastossa yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa. Samalla suunnitellaan alueelle opastus.

Nuottasaaren johtava siltayhteys on huonossa kunnossa. Se kunnostetaan ja saatetaan turvalliseksi lisäämällä kaiteet.

Alueen toimenpidetarpeet huomioidaan muodostamalla niistä investointihanke käynnissä olevassa Uutelan hoito- ja kehittämissuunnitelmassa. Suunnitelman on tarkoitus valmistua kesällä 2017.

Asemakaavan toteuttamisesta aiheutuu kaupungille kustannuksia noin 100 000 euroa.

Lisätiedot

Nina Mouhu, aluesuunnittelija, puhelin: 310 39838
nina.mouhu(a)hel.fi

Silja Hurskainen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 38939
silja.hurskainen(a)hel.fi

Antti Siuruainen, metsäsuunnittelija, puhelin: 310 75252
antti.siuruainen(a)hel.fi

Kaupunginmuseo Kulttuuriympäristöyksikkö 2.3.2017

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto on pyytänyt kaupunginmuseolta lausuntoa koskien Vuosaaren Uutelassa sijaitsevan Hallkullanniemen länsiosan ja Nuottasaaren asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Kaupunginmuseo tarkastelee asiaa perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavan.

Asemakaava koskee kaupungille hankittua merenranta-aluetta Hallkullanniemen länsiosassa ja Nuottasaarta. Tavoitteena on mahdollistaa alueen monipuolinen virkistyskäyttö liittämällä Hallkullanniemen länsiosa ja Nuottasaari Uutelan virkistysaluekokonaisuuteen. Niemeä ja saarta yhdistää jo olemassa oleva silta. Aiemmin yksityisen alueen merenrannat avataan julkiseen käyttöön maastoa mukailevan kapean rantareitin muodossa. Nuottasaaren pohjoisosaa tutkitaan merellisen virkis-

tyksen ja matkailun käyttöön. Hallkullanniemellä sijaitseva Villa Notsund suojellaan ja sen pohjoispuolelle suunnitellaan toista tonttia.

Yleiskaava 2002:ssa suunnittelualue on merkitty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi virkistysalueeksi. Uudessa yleiskaavassa (2016) alue on merkitty sekä virkistys- ja viheralueeksi että merellisen virkistykseen ja matkailun alueeksi, joiden suunnittelussa tulee turvata kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Suunnittelualue on osa maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä Kallahti-Ramsinniemi-Uutela.

Uutelan huvilat ovat osa Itä-Helsingin huvilakulttuuria, joka syntyi Helsingin höyrylaivareittien varrelle 1900-luvun alussa. Nuottasaari on noin kahden ja puolen hehtaarin suuruinen saari Hallkullanniemen lounaispuolella. Saari muodostettiin omaksi tilaksi vuonna 1914 nimeltä Notsund. Samalla mantereen puolelle muodostettiin tila Notsund. Molemmat tilat omisti pankinjohtaja Georg Estlander. Erialaisten omistajanvaihdosten jälkeen tilat siirtyivät vuonna 2013 Helsingin kaupungille.

Hallkullanniemen länsirannalla sijaitseva puolitoistakerroksinen hirsinen päärakennus Villa Notsund on rakennettu vuonna 1914. Lautaverhoiluissa huvilassa on säteritiilikatto ja pylväiden kannattelema parveke. Rakennuksen merenpuoleisella sivulla sijaitsee tiilipylväiden kannattelema pergola. Piha-alueella on nurmikko- ja kallioperennapuutarha ja terassimaisia puutarhapengerryksiä. Villa Notsundin kokonaisuuteen kuuluu myös autotalli, rantasauna, maakellari sekä kalliolla sijaitseva erillinen kesäasunto terasseineen ja porraskennelmineen. Tontin pohjoisosassa, lähempänä tietä sijaitsee vielä erillinen talousrakennus, kenties entinen eläinsuoja, jonka käyttötarkoitusta ja säilyttämisen edellytyksiä tulee tutkia tarkemmin. Villa Notsund edustaa rakennustaiteellisesti arvokasta arkkitehtuuria ja sen puutarhasuunnittelu on korkeatasoista. Kokonaisuuteen liittyy myös maisemallisia arvoja. Tontilta Nuottasaareen johtaa lohkotuista graniittikivistä rakennettu kävelysilta. Nuottasaareen on ollut siltayhteys ilmakuviin perusteella ainakin vuodesta 1943 eteenpäin.

Nuottasaarella luonnonkauniissa metsäpuutarhamaisessa ympäristössä sijaitseva vuonna 1957 valmistunut atrium-tyyppinen yksikerroksinen kesähuvilarakennus ja siihen liittyvä vaja edustaa eleeöntä mutta laadukasta aikakautensa suunnittelua. Julkisivultaan tummaksi petsattua lautaa oleva rakennus vaikuttaa alkuperäiskuntoiselta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa se on merkitty purkukuntoiseksi, mutta tämän tueksi tulisi esittää rakennuksen kuntokartoitus.

Hallkullanniemen länsiosa ja Nuottasaari muodostavat merkittävän Uutelan huvilakulttuuria edustavan maisemallisen kokonaisuuden. Suoje-

22.08.2022

lumääräyksessä tulee huomioida Villa Notsundin ja Nuottasaaren alue kokonaisuutena. Merkittävä osa alueen arvoista liittyy rakennusten sijoitteluun, ympäröivään puutarhaan ja sen rakenteisiin sekä kokonaisu ympäristöön mukaan lukien Nuottasaaren johtava silta. Kaupunginmuseo esittää, että Villa Notsundin päärakennuksen ja saunan lisäksi piha-alue merkitään /s -suojelumerkinnällä, jotta huvilatontin ympäristökokonaisuus säilyisi eheänä. Uuden, Villa Notsundin pohjoispuolelle muodostettavan tontin suunnittelun yhteydessä tulee käyttää hyvää harkintaa siten, että ympäristön maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot on mahdollista säilyttää. Nuottasaaren kesähuvilan säilymisen edellytyksiä tulee tutkia edelleen.

Lisätiedot

Maaret Louhelainen, tutkija, puhelin: +358403347014
maaret.louhelainen(a)hel.fi

Kiinteistövirasto Geotekninen osasto 13.2.2017

HEL 2016-014035 T 10 03 03

Uutelan (54.ko) asemakaava, Halkullanniemen länsiosa ja Nuottasaari

Kohde sijoittuu kallioiselle kitkamaa-alueelle. Avokallioita esiintyy runsaasti. Geoteknisen osaston tietojen mukaan alueella ei ole tehty aiemmin pohjatutkimuksia. Alue ei sijoitu Vuosaaren tärkeälle pohjavesialueelle.

Lisätiedot

Markku Savolainen, vs. geotekniikkapäällikkö, puhelin: 310 71368
markku.savolainen(a)hel.fi

22.08.2022

Asia/3

§ 557

Videotuotantopalveluhankintaan kohdistuva hankintaoikaisuvaatimus

HEL 2021-014901 T 02 08 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hylätä Apogee Oy:n videopalvelutuotannon yhteishankinnasta 31.5.2022 § 42 tehtyyn hankintapäätökseen kohdistuvan hankintaoikaisuvaatimuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimus 6.6.2022
- 2 Asiakastyytyväisyyskysely
- 3 Referenssilomake
- 4 Tarjouspyyntö

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote

Asianosainen

Otteen liitteet

Esitusteksti
Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös
Liite 1
Liite 2
Liite 3
Liite 4

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Videotuotantopalvelun yhteishankinnassa (H03-22) tarjouksen antanut Apogee Oy on määräajassa esittänyt hankintaoikaisuvaatimuksen. Oi-

kaisuvaatimus kohdistuu hankintajohtajan 31.5.2022 § 42 tekemään hankintapäätökseen. Hankintaoikaisuvaatimus on tämän esityksen liitteenä. Apogee Oy on valittanut asiasta myös markkinaoikeuteen.

Hankintaoikaisuvaatimuksessa vaaditaan hankintapäätöstä kumottavaksi ja laatuarvioinnin järjestämistä uudelleen sellaisella tavalla, jolla voidaan selvittää, mikä tarjouksista on kokonaistaloudellisesti edullisin.

Tarjosten laadullinen arviointi tehtiin tarjouspyynnön mukaisesti tarjoajan referenssiasiakkaiden asiakastytyväisyyden perusteella. Kyselylomake oli vakiomuotoinen ja liitetty tarjouspyyntöön. Tarjoajan tuli ilmoittaa tarjouksensa referenssilomakkeella, saako hankintayksikkö lähettää asiakastytyväisyyskyselyn kolmelle referenssiasiakkaalle.

Kyselyvastauksista otettiin huomioon kaksi ensimmäistä. Vastaamisen määräaika oli ilmoitettu päivän ja tunnin tarkkuudella. Hankintayksikkö oli tarjouspyynnössä etukäteen ilmoittanut, että tarjoaja jää pisteittä, jos kyselyvastaukset eivät saavu määräaikaan mennessä. Pisteytys tehtiin kvantitatiivisesti tarjouspyynnössä etukäteen esitetyllä tavalla. Vaikka tarjoaja jäi pisteittä, se pääsi silti mukaan hintavertailuun.

Apogee Oy oli tarjouksessaan antanut hankintayksikölle luvan asiakastytyväisyyskyselyn lähettämiseen. Hankintayksikkö ei saanut Apogee Oy:n referenssiasiakkailta osa-alueetta 2 koskien yhtään vastausta. Näin ollen Apogee Oy sai osa-alueen 2 laatuvertailussa nolla pistettä.

Hankintayksikkö on laatuvertailun toteuttamisessa menetellyt tarjouspyynnössä seikkaperäisesti etukäteen ilmoitetulla tavalla. Kullakin tarjoajalla on näin ollut jo tarjousaikana tiedossaan seikat, joilla laatuarviointi tehdään. Menettelyssään hankintayksikkö on noudattanut hankintalainsäädäntöä ja kohdellut kaikkia tarjoajia johdonmukaisesti samalla tavalla. Kyselyvastausten antamisen määräaika oli tarjouspyynnössä ilmoitetulla tavalla etukäteen tarjoajien tiedossa, ja tarjoajien olisi tullut viestiä tästä käyttämilleen referenssiasiakkaalle. Hankintayksikkö ei lähettänyt muistutuksia referenssiasiakkaalle eikä tarjoajille, koska sellaisesta ei ollut etukäteen ilmoitettu.

Asiakaskyselyviestit lähetettiin kaikille samalla tavalla. Viestin otsikoinnista selvisi riittävällä tavalla, että kyseessä on tiettyä yritystä koskeva asiakastytyväisyyskysely. Viestit lähetettiin tarjoajan ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen. Jos viestit ovat menneet roskapostiin, tästä ei ole tullut hankintayksikköön tietoa.

Kokonaistaloudellisen edullisuuden arvioinnissa voidaan oikeuskäytännön mukaan käyttää referenssiyritysten asiakastytyväisyyskyselyitä laadullisena vertailuperusteena, kunhan menettelyssä noudatetaan

22.08.2022

Asia/3

avoimuutta ja tasapuolisuutta, niin että tarjoajat tarjouksiaan laatiesaan tietävät millä seikoilla on merkitystä tarjouskilpailun ratkaisussa.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että hankintayksiköllä on laaja harkintavalta siinä, millaisia kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteita se kussakin hankinnassa käyttää. Se, että kaikilta tarjoajilta ei saatu kyselyvastauksia, ei johtunut hankintayksikön menettelystä, sillä menettelysäännöt olivat avoimesti kaikkien nähtävillä tarjouspyynnössä, ja hankintayksikkö noudatti tarjouspyynnössä ilmoittamaansa menettelyä.

Hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta ei ole kuultu muita tarjoajia kuulemisen ilmeisen tarpeettomuuden vuoksi hallintolain 34 §:n mukaisesti.

Hankintayksikkö on noudattanut kokonaistaloudellisen edullisuuden arvioinnissa hankintalain säännöksiä ja tarjouspyynnössä etukäteen avoimesti ja tasapuolisesti ilmoittamaansa menettelyä. Hankintamenettelyssä ei ole tapahtunut virhettä eikä asiassa ole esitetty sellaista uutta tietoa, jolla olisi vaikutusta päätösedellytyksiin.

Hankintalain (1397/2016) 133 §:n mukaan asianosainen voi vaatia hankintaoikaisua hankintaa koskevasta päätöksestä. Helsingin kaupungin hallintosäännön 19 luvun 4 §:n mukaan kaupunginhallituksen, sen jaoston ja sen alaisen viranomaisen päätöksestä tehdyn hankintaoikaisun käsittelee kaupunginhallitus.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikaisuvaatimus 6.6.2022
- 2 Asiakastyytyväisyyskysely
- 3 Referenssilomake
- 4 Tarjouspyyntö

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisupäätös

Otteet

Ote
Asianosainen

Otteen liitteet
Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, hankintaoikaisu-
päätös
Liite 1
Liite 2
Liite 3
Liite 4

Päätöshistoria

Keskushallinto Kaupunginkanslia Talous- ja suunnitteluosasto Hankinnat ja kilpailuttaminen Hankintajohtaja 31.05.2022 § 42

HEL 2021-014901 T 02 08 02 00

H003-22

Päätös

Hankintajohtaja päätti hyväksyä videotuotantopalveluiden hankinnassa seuraavat tarjoukset kokonaistaloudellisesti edullisimpina.

Osa-alue 1 Videotalliointi tai käsikirjoitettu tuotanto

1. Flux Productions Oy:n (3106915-8)
2. Saha Prod Oy:n (2692335-6)
3. Sakea Osakeyhtiön (2924572-2)
4. Funny Films Oy:n (2258098 -2)
5. Cine Aesthetics Oy:n (2184149-0)

Osa-alue 2 Suorat lähetykset

1. Saha Prod Oy:n (2692335-6)
2. Cine Aesthetics Oy:n (2184149-0)
3. Mättö Media Oy:n (2754257-1)
4. Flux Productions Oy:n (3106915-8)
5. Stremia Oy:n (2377558-9)

Hankinnasta muodostetaan puitejärjestely, jonka varsinainen sopimuskausi on kaksi (2) vuotta. Lisäksi hankintaan kuuluu kahden (2) vuoden optiokausi, jonka käyttöönotosta hankintayksikkö päättää erikseen suora hankintaa käyttäen ennen perussopimuskauden päättymistä.

Hankintajohtaja päätti sulkea Fishcock Films Company Oy:n (2863943-9), Flik Helsinki Oy:n (2920474-4), Long Story Short Oy:n (3222087-6), Lucid Helsingin (2156612-6), Snacksiz Oy:n (2765422-3), Strand MediaLabs Oy:n (2213676-9) ja Videotoimisto ikimedia Oy:n (2982975-2) tarjouskilpailusta, koska tarjoajat eivät täyttäneet tarjouskilpailussa tarjoajan soveltavuudelle asetettuja vaatimuksia.

Hankintasopimus sopijapuolten välillä syntyy vasta myöhemmin erikseen allekirjoitettavalla sopimuksella. Hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi.

Hankinnan arvioitu arvonlisäveroton arvo on 2 000 000 euroa (alv 0 %) sopimuskauden aikana sisältäen optiovuodet.

Hankintasopimusta ei voida tehdä ennen kuin tarjoaja on toimittanut hankintayksikölle tarjouspyynnössä mainitut hankintalain 88 §:n mukaiset rikosrekisteriotteet. Hankintayksikkö tutkii otteista, koskeeko tarjoaja jokin hankintalain 80 §:n mukainen pakollinen poissulkemisperuste. Poissulkemisperusteen ilmetessä ratkaistaan hankintaa koskeva päätös uudelleen oikaisemalla tätä päätöstä hankintalain 132 §:n mukaisesti.

Päätöksen perustelut

Kilpailutus perustuu Helsingin kaupunginkanslian 01.04.2022 päivättyyn tarjouspyyntöön H003-22, Dnro HEL 2021-014901. Videotuotantopalveluiden hankinta on toteutettu avoimella menettelyllä.

Hankinnasta on julkaistu hankintailmoitus 01.04.2022 sähköisessä HILMA-ilmoituskanavassa www.hankintailmoitukset.fi. sekä korjausilmoitus 06.04.2022. Määräaika tarjousten jättämiselle päättyi 03.05.2022. Määräaikaan mennessä saapui 21 tarjousta: Apogee Oy, Cine Aesthetics Oy, Fishcock Films Company Oy, Flik Helsinki Oy, Flux Productions Oy, Funny Films Oy, Hasan Partners Oy, Illegal Oy, LongStoryShort, Lucid Helsinki, Mättö Media Oy, Otavamedia Oy, Saha Prod Oy, Sakea Osakeyhtiö, Same-eYes Oy, Snacksized Oy, Strand MediaLabs Oy, Stremia Oy, Valve Media, Videolle Productions Oy ja Videotoimisto ikimedia Oy.

Tarjoajien soveltuvuuden tarkastaminen

Tarjouspyynnön kohdassa Poissulkeminen ja soveltuvuus (ESPD) IV-osassa Valintaperusteet kohdassa C "Tekninen ja ammatillinen pätevyys" on esitetty tarjoajan soveltuvuudelle asetetut vaatimukset referenssien ja nimettyjen vastuuhenkilöiden osalta.

Tarjouspyynnössä edellytettiin, että tarjoajalla tai tarjoajan vastuuhenkilöiksi nimeämällä henkilöllä on kuluneen kolmen (3) vuoden ajalta esittää vaaditut referenssit tarjouksen jättämiselle asetetusta määräpäivästä lukien. Osa-alueen 1 referenssien kokonaismäärä on vähintään 4 referenssiä ja osa-alueen 2 referenssien kokonaismäärä on vähintään 8 referenssiä. Referenssit tuli ilmoittaa liitteellä 4 Referenssilomake.

LongStoryShort:in osa-alueelle 1 ja 2 annettu tarjous ei täyttänyt soveltuvuudelle asetettuja kriteereitä, koska referenssejä ei ollut ilmoitettu vaadittavaa määrää. Näin ollen LongStoryShort ei täytä tarjouspyynnössä asetettuja soveltuvuusvaatimuksia, ja tarjoaja tulee sulkea pois tarjouskilpailusta tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun takia.

Tarjouspyynnössä edellytettiin, että tarjoajalla on viimeistään palvelun tuottamisen alkaessa vähintään 3 palvelun suorittamisesta vastaavaa nimettyä henkilöä, joilla on hankinnan laatu ja laajuus huomioon ottaen kokemusta sekä lisäksi viiden vuoden vastuuhenkilökokemus hankinnan kohteeseen verrattavista tuotannoista. Jos tarjoaja antaa tarjouksen molempiin osa-alueisiin, voi vastuuhenkilöt olla molemmissa osa-alueissa samat henkilöt, mikäli vaatimukset täyttyvät molempiin osa-alueisiin. Tarjoajan tuli liittää tarjoukseen vaadittujen vastuuhenkilöiden CV:t, joista tuli pystyä todentamaan kokemusvaatimuksen täyttyminen.

Fishcock Films Company Oy:n tarjous osa-alueelle 1, Strand Media-Labs:in tarjous osa-alueelle 1 ja 2 sekä Videotoimisto ikimedia Oy:n tarjous osa-alueelle 1 eivät täyttäneet vastuuhenkilöille asetettuja vaatimuksia kokemuksen osalta.

Flik Helsinki Oy:n tarjous osa-alueille 1 ja 2, Lucid Helsingin tarjous osa-alueelle 1 sekä Snacksiz Oy:n tarjous osa-alueelle 1 eivät täyttäneet vastuuhenkilöille asetettuja vaatimuksia, koska Flik Helsinki Oy, Lucid Helsinki sekä Snacksiz Oy ilmoittivat vähemmän kuin vaaditut kolme nimettyä vastuuhenkilöä.

Näin ollen Fishcock Films Company Oy, Flik Helsinki Oy, LongStoryShort, Lucid Helsinki, Snacksiz Oy, Strand MediaLabs ja Videotoimisto ikimedia Oy eivät täytä tarjoajalle asetettuja soveltuvuusvaatimuksia, ja tarjoajat tulee sulkea pois tarjouskilpailusta tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun takia.

Kaikki muut tarjoajat täyttävät tarjosten perusteella soveltuvuudelle asetetut vaatimukset.

Tarjoajien soveltuvuutta koskevat edellytykset on tarkastettu lukuun ottamatta pakollisia poissulkemisperusteita, jotka tarkastetaan päätöksenteon jälkeen ennen mahdollisen sopimuksen tekemistä tarjoajan toimittamien rikosrekisteriotteiden perusteella.

Tarjosten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkastaminen

Hankintayksikkö on 17.5.2022 pyytänyt Saha Prod Oy:ltä hankintalain 96 §:n mukaisen selvityksen annetun tarjouksen hinnoista ja kustannuksista. Hankintayksikkö on vastaanottanut selvityksen 19.5.2022 ja

todennut että, vastaus selvittää riittävästi tarjouksen hintarakennetta eikä yhtiö ole vastauksen perusteella myöskään rikkonut ympäristö-, sosiaali- tai työlainsäädännön velvoitteita.

Kaikki saapuneet tarjoukset ovat tarjouspyynnön mukaisia.

Tarjousten vertailu

Hankittavien palveluiden valintaperusteena oli kokonaistaloudellinen edullisuus. Kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytettiin hinta-laatusuhteeltaan parhaita tarjouksia.

Tarjouspyynnön kohdan Päätöksen teon perusteet mukaan hinnan painoarvo on 80 % ja laadun 20 %. Laadun vertailu muodostuu asiakas-tyytyväisyyskyselyjen kokonaispistemäärästä.

Tarjousten vertailu hinta- ja laatuasteineen on tämän päätöksen liitteenä olevassa vertailutaulukossa. Vertailun perusteella puitejärjestelyyn valitaan etusijajärjestyksessä seuraavat tarjoajat.

Osa-alue 1 Videotallointi tai käsikirjoitettu tuotanto

1. Flux Productions Oy:n (3106915-8)
2. Saha Prod Oy:n (2692335-6)
3. Sakea Osakeyhtiön (2924572-2)
4. Funny Films Oy:n (2258098 -2)
5. Cine Aesthetics Oy:n (2184149-0)

Osa-alue 2 Suorat lähetykset

1. Saha Prod Oy:n (2692335-6)
2. Cine Aesthetics Oy:n (2184149-0)
3. Mättö Media Oy:n (2754257-1)
4. Flux Productions Oy:n (3106915-8)
5. Stremia Oy:n (2377558-9)

Sovellettavat säännökset ja päätöstoimivalta

Hankintalain (1397/2016) 123 §:n mukaan hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Hallintosäännön 12 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan kansliapäällikkö päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranhaltija päättää hankinnoista lukuun ottamatta osakkeita. Kansliapäällikkö päätti yhteishankintojen toimivallan siirrosta hankintajohtajalle päätöksellään 15.6.2017, 37 §.

Lisätiedot

Jaana Kalliomaa, Hankinta-asiantuntija, puhelin: 09 310 28091
jaana.kalliomaa(a)hel.fi

22.08.2022

Asia/4

§ 558

Alueen varaaminen Kulmakivi Oy:lle ja Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerialle asuin- ja liikerakennushankkeen kehittämistä ja toteutusedellytysten jatkoselvittämistä varten (Oulunkylä)

HEL 2022-006891 T 10 01 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sijainti ja varausaluekartta
- 2 Erityiset ja yleiset varausehdot
- 3 Suunnitelmaluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus varaa Oulunkylän keskustan ympäristöstä alueen Kulmakivi Oy:lle (y-tunnus 3110696-7) ja Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerialle (y-tunnus 0634620-5) asuin- ja liikerakennushankkeen kehittämistä ja toteutusedellytysten jatkoselvittämistä varten (kehittämisvaraus) seuraavasti:

- Suunnittelualue on liitekartan 1 mukainen alue (kiinteistöt 91-28-153-2, 91-28-153-3 ja 91-28-153-4, 91-28-50-1, 91-28-50-2, 91-28-9903-18, 91-28-9903-47 ja 91-28-9903-82 sekä osia kiinteistöä 91-28-9901-0).
- Alueen pinta-ala on noin 3,9 ha².
- Kehittämisvaraus on voimassa 30.6.2025 saakka.

- Varauksensaaja on velvollinen noudattamaan liitteen 2 mukaisia erityisiä ja yleisiä varausehtoja.

Esittelijän perustelut

Hakemus ja tietoja hakijoista

Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagalleria ja Kulmakivi Oy (hakijat) pyytävät 26.4.2022 päivätyllä hakemuksella Ogelin kauppakeskuksen alueen, Tapio Rautavaaran puiston, Oulunkylän torin sekä Oulunkylän aseman ympäristön varaamista alueen kehittämiseksi 30.6.2025 saakka.

Oulunkylä on keskeinen ja kehittyvä asumisen ja lähipalveluiden alue pääradan ja tulevan Raide-Jokerin pikaraitiotien solmukohtassa. Alueelle suunnitellaan kaupunkimaisia, laadukkaita asunto-, liike- ja palvelukortteleita kaupunginosakeskustan ytimeksi. Alueen kehittämiseksi Kulmakivi Oy ja Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagalleria pyytävät Oulunkylän torin sekä nykyisen Ogelin kauppakeskuksen ympäristön varasta. Varausaikana hakijoilla on tarkoitus tutkia asunto- ja liiketilahankkeiden edellytyksiä, potentiaalia ja kokonaisuutta.

Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagalleria on vuonna 1986 perustettu keskinäinen kiinteistöyhtiö. Kiinteistö 91-28-153-2 on vuokrattu pitkäaikaisella maanvuokrasopimuksella Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerialle 31.12.2045 saakka. Yhtiöllä on 23 eri omistajaa, joista useimmat käyttävät osakeomistuksensa perusteella hallitsemaansa liiketilaa omaan liiketoimintaansa. Omistajien koko ja taustat vaihtelevat yksityishenkilöistä suuryrityksiin. Yhtiön omistama, kiinteistöllä 91-28-153-2 sijaitseva 1980-luvulla valmistunut liike- ja toimistorakennus on energiataloudellisilta ja toiminnallisilta ratkaisuiltaan tehoton ja vaatisi mittavia korjausrakentamisen investointeja.

Kulmakivi Oy on sitoutunut edustamaan Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagalleriaa alueen kehittämistä koskevissa asiantuntijatehtävissä sekä etsimään asemakaavan valmistuttua lounaiskorttelille toteuttajan kilpailumenettelyllä. Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerian osakkeen omistajat (yli 90% yhtiön osakkeita omistavista) ovat solmineet Kulmakivi Oy:n kanssa sopimuksen, jonka perusteella osakkeenomistajat ovat sitoutuneet myymään omistamansa Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerian osakkeet tarjouskilpailulla valittavalle tarjoajalle, kun alueen rakentamisen mahdollistava asemakaava on tullut voimaan. Lisäksi Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerian osakkaat ovat sitoutuneet sopimaan maanvuokrasopimuksen muuttamisesta asemakaavan muutoksen tultua voimaan, jotta hankkeen toteutuminen voidaan varmistaa.

Kulmakivi Oy on kiinteistökehittäjä ja -sijoittaja NREP:in sekä Heräämö Oy:n yhdessä perustama osakeyhtiö. Kulmakivi Oy keskittyy aluehankkeisiin, joita se kehittää kokonaisuutena yhteistyössä osallisten kanssa kaavoituksesta ja suunnittelusta aina kiinteistöjen rakennuttamiseen ja vuokra-asuntojen omistamiseen. Yritys on erikoistunut kaavakehityshankkeisiin, joissa se toimii maanomistajien ja maanvuokralaisten kumppanina. Kaupunkikehityshankkeissa osuus kokonaiskerrosalasta tulee Kulmakivi Oy:n omaa vuokra-asuntotuotantoa varten.

Varausalueen lounaisosassa sijaitsee Kauppakeskus Ogeli, terveyskeskus, kirjasto ja nuorisotalo. Oulunkylän kirjastolle ja nuorisopalveluille suunnitellaan hankkeen yhteydessä uudet tilat varausalueen koillisosaan. Uutta terveys- ja hyvinvointikeskusta suunnitellaan nykyisen terveysaseman paikalle. Terveysaseman rakennushanke ei tule varauksensaajan toteutettavaksi, vaan kehittämisvaraushakemusalueen osittainen ulottaminen tälle kiinteistölle liittyy ensisijaisesti pysäköinnin järjestämiseen ja alueen suunnitteluun kokonaisuutena siten, etteivät uuden kokonaisuuden rajat noudata nykyisiä kiinteistörajoja.

Varausalueen koillisosassa kiinteistöillä 91-28-50-1 sijaitsee asuinkerrostalo, jonka omistaa Asunto Oy Oulunkyläntori 2. Kaupunki omistaa kyseisen asunto-osakeyhtiön koko osakekannan. Kiinteistöllä 91-28-50-2 sijaitsee asuinkerrostalo, jonka omistaa Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma. Molempien kiinteistöjen maanvuokrasopimukset päättyvät 31.12.2025, jonka jälkeen rakennukset puretaan hakijoiden toimesta. Hakijat ovat tietoisia maanvuokrasopimuksista ja siitä, että rakennusten purkamisesta maanvuokrasopimusten päättyessä tullaan neuvottelemaan erikseen kehittämisvarauksen aikana.

Kiinteistöillä 91-28-9903-47 ja 91-28-9901-0 sijaitsee liikenne- ja torialueita, kiinteistöllä 91-28-9903-18 sijaitsee Tapio Rautavaaran puisto. Kiinteistöllä 91-28-9903-82 toimii minigolfrata. Hankkeessa puretaan kaikki koilliskorttelin alueella sijaitsevat rakennukset.

Varaushakemus on oheismateriaalissa.

Hankkeen kuvaus

Kulmakivi Oy ja Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagalleria esittävät Oulunkylän juna-aseman läheisyyteen uutta sekoittunutta kaupunkirakennetta, joihin sijoittuu asumista sekä nykyisen Ogelin kauppakeskuksen kaupallisia palveluita sekä tiloja uusille palveluille. Tavoitteena on kehittää Oulunkylän keskustasta viihtyisä, monipuolinen ja vetovoimainen kaupunginosakeskus, jossa on helppo liikkua. Kirjastolle, työväenopistolle ja nuorisotiloille varataan uudet tilat aseman läheisten uusien asuinkortteleiden kivijaloista. Nykyisen kauppakeskuksen puolen rakennukset on tarkoitus purkaa, jolloin korttelit saadaan tulevan asema-

kaavan mukaisesti täydennysrakentamisen piiriin ennen sen nykyisen maanvuokrasopimuksen (31.12.2045) päättymistä.

Hakijat ovat laatineet alueelle yhteistyössä kaupungin kanssa viite-suunnitelman, jonka suunnittelijana toimii Huttunen-Lipasti Arkkitehdit. Varausaikana Oulunkylän keskustakortteleiden sekä nykyisen kauppakeskuksen alueelle on tarkoitus laatia luonnossuunnitelmat sekä selvittää niiden toteutusedellytykset yhteistyössä kaupungin kanssa. Suunnitelmissa on tarkoitus tutkia alueen kehityspotentiaalia sekä tuottaa ehdotus täydennysrakentamisen määrästä ja sijainnista. Tavoitteena on mahdollistaa Oulunkylän kaupunkirakenteen tiivistäminen sekä muodostaa viihtyisää jalankulku- ja pyöräily-ympäristöä joukkoliikenteen solmukohtassa. Tapio Rautavaaran puistoon sijoittuvalle muistomerkille ”Kulkurin uni” etsitään uusi soveltuva sijainti varausalueelle sijoittuvasta uudesta puistosta tai aukiolta vanhan aseman läheisyydestä.

Keskustakortteleiden kehittämisen myötä aseman läheisyyteen suunnitellaan tilat Ogelin kauppakeskuksesta siirtyvälle päivittäistavara kaupalle (noin 2 000 k-m²). Myös lounaisosassa on suunnitteilla uusi ruoka-kauppa. Aseman puoleisten kortteleiden alle esitetään maanalaista pysäköintilaitosta, jonka yhteyteen sijoittuisi paitsi koko korttelin asukkaiden velvoiteautopaikat, myös päivittäistavara kaupan huoltoliikenne sekä liityntäpysäköinti- ja pyöräpaikkoja.

Kehittämisvarausalueelle muodostuu hankekokonaisuus, jolla on keskinäisiä riippuvuuksia yhteisjärjestelyiden, pysäköinnin järjestämisen ja aikataulun osalta. Hankkeeseen sisältyy Ogelin kauppakeskuksen nykyisen rakennuksen sekä kaikkien koilliskorttelin alueella sijaitsevien rakennusten purkaminen. Hakijat koordinoivat rakennusten purut sekä hankkeiden toteuttamisen aikataulut siten, että alueen palvelutarjontaan ei tule katkosta.

Kaavoitustilanne

Alueella on voimassa useita asemakaavoja vuosilta 1953–2011. Niissä tontit on merkitty liike- ja toimistorakennusten, julkisten lähipalvelujen, asuin- ja liiketilojen ja yleisen pysäköinnin korttelialueeksi. Lisäksi suunnittelualueella on rata-alueita, puistoa ja katualuetta. Kaupunki omistaa varausalueen. Suunnittelualueeseen kuuluu Senaatti-kiinteistöjen omistama alue radan varressa. Senaatti-kiinteistöjen omistama alue on osa suunnittelualueita. Se ei kuulu varausalueeseen.

Helsingin yleiskaavassa 2016 alue on osoitettu liike- ja palvelukeskustan alueeksi C1. Kaavamääräyksen mukaan alue on palvelu-, liike- ja toimitilapainotteinen keskusta, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alue-

na. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava pääsääntöisesti liiketilaksi. Alue on kävelypainotteinen. Alue erottuu ympäristöönsä tehokkaampana ja toiminnallisesti monipuolisempana. Liike- ja toimitilan kokonaismäärää ei lähtökohtaisesti tule vähentää. Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muutoksissa on varmistettava keskustalle ominaisen, toiminnallisesti monipuolisen ja sekoittuneen rakenteen säilyminen. Käyttötarkoituksen muutosten yhteydessä tulee tehdä alueellinen tarkastelu.

Lisäksi kaavamääräysten mukaan kaikissa keskustoissa tiivistetään ja kehitetään urbaanina kaupunkirakenteena. Keskustoja suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota jalankulkijan mittakaavaan sekä jalankulku-, pyöräily-, pysäköinti-, huolto- ja julkisen liikenteen järjestelyjen toimivuuteen. Pysäköinti tulee ensisijaisesti sijoittaa laitoksiin ja kadunvarsiiin. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa on osoitettava riittävät alueet tarkoituksenmukaisille joukkoliikenteen vaihtopaikoille ja liityntäpysäköinneille. Vähittäiskaupan suuryksiköt on integroitava asumiseen, palveluihin tai sen luonteisiin muihin toimintoihin ja rakennusten maantasokerrosten tulee avautua katutilaan. Suuryksikköjen tulee tukeutua joukkoliikenteen runkoyhteyteen. Päivittäistavarakaupan suuryksikköjen mitoituksen lähtökohtana tulee olla paikallinen kysyntä. Pysäköintipaikkojen määrää rajoitetaan.

Varausehdot ja tontinluovutus

Hankkeessa arvioidaan eri vaihtoehtoja sekä kaupunkikuvan että kustannusvaikutusten suhteen. Varausaikana tutkitaan alueen liikennetarkaisut ja mahdollisuus toteuttaa kannenalaiset pysäköintilaitokset koillisen keskustakorttelin sekä lounaisen korttelin alle. Uudisrakentamisessa noudatetaan kaupunkistrategian 2021–2025 mukaisia hiilineutraalisuustavoitettava vuodelle 2030. Hankkeessa tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa molemmat korttelialueet kattava geoenergiajärjestelmä.

Kehittämisvarausaikana kaavoitettavat tontit tullaan todennäköisesti luovuttamaan myymällä. Suunnittelualueella lähtökohtana on monipuolinen hallintamuotojakauma sekä monipuoliset huoneistotyytit. Luovutusmuodosta ja -ehdoista päätetään myöhemmin erikseen tonttivarauksen yhteydessä asemakaavoituksen edetessä.

Kehittämisvarauksen saajalle sekä tämän kehittämisvarauksen aikana esittämille toteuttajakumppaneille varataan alustavasti mahdollisuus toteuttaa enintään noin 70 000 k-m² (ml. asuntotuotanto, liiketilat ja toimitilat) uudisrakentamista varausalueen koillis- ja lounaisosiin muodostettaviin kiinteistöihin sekä maanalainen pysäköintilaitos ja huoltoyhteys. Mikäli alueelle on mahdollista osoittaa enemmän rakennusoikeutta,

päättää kaupunki sen varaamisesta erikseen. Kaupunki päättää erikseen muiden viitesuunnittelualueen tonttien varaamisesta.

Varauksessa noudatetaan liitteen 2 mukaisia erityisiä varausehtoja ja soveltuvin osin yleisiä varausehtoja.

Vuorovaikutus

Varausalueesta on järjestetty vuonna 2021 jo ennen suunnittelun alkamista vuorovaikutteinen kysely Kerrokantasi - verkkopalvelussa. Kyselyn ja järjestetyn asukasillan perusteella saadulla palautteella on ollut vaikutusta varausalueen laajuuteen. Muun muassa Mäkitorpan puistoon alun perin esitetystä rakentamisesta on luovuttu saadun palautteen perusteella. Kehittämistarauksen aikana hakijat tulevat kiinnittämään huomiota asukasosallisuuteen sekä viestintään yhteistyössä kaupungin kanssa. Mahdollisista vaihtoehtoisista suunnitteluratkaisuista järjestetään vastaava vuorovaikutus. Asemakaavan muutosprosessissa tehdään asemakaavoituksen edellyttämät osallistuminen ja vuorovaikutus.

Varauksen perustelut

Varausesitys on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelun sekä kaupunginkanslian aluerakentaminen - yksikön kanssa. Varauksen mukainen asuntojen ja palveluiden täydennysrakentaminen vahvistaa kaupungin strategisten tavoitteiden mukaista kehitystä raideliikenteen solmukohtassa.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019, 220 § hyväksynyt Helsingin tontinluovutusta koskevat linjaukset sekä niitä tarkentavat soveltamisohjeet. Tontinluovutusta koskevien linjausten mukaan kaupunki voi varata asuntoja yritystontteja suoravarauksena ilman julkista hakua tapauskohtaisesti arvioitavin perustein. Soveltamisohjeen (kohta 2.5.) mukaan asuntontteja voidaan varata ilman avointa hakumenettelyä tai kilpailua, silloin kun kilpailuttaminen tai avoimen haun järjestäminen ei ole mahdollista tonttiin kohdistuvan pitkäaikaisen maanvuokrasopimuksen vuoksi ja tontti varataan tontin vuokralaiselle ja/tai tämän valitsemalle yhteistyökumppanille täydennysrakentamishanketta varten. Oulunkylän keskustan alue varataan hakijan aloitteesta kehittämishankkeelle, joka toisi alueen lounaisosan täydennysrakentamisen piiriin merkittävästi ennen nykyisen maanvuokrasopimuksen päättymistä, täydentäisi ja monipuolistaisi alueen palveluiden tarjontaa sekä turvaisi julkisten ja kaupallisten palveluiden saatavuuden rakentamisen aikana.

Lisäksi soveltamisohjeiden mukaan kaupunki voi varata asuntotontteja ilman julkista hakua tai kilpailua asuntotuotantoon, silloin kun tontti tai asuinrakennusoikeus on osa suurempaa hankekokonaisuutta eikä sitä

voida tästä irrottaa ilman merkittäviä teknisiä, taloudellisia, toiminnallisia tai vastaavia vaikeuksia taikka irrottaminen ei ole painavien maankäyttöisten tai asuntopoliittisten tavoitteiden vuoksi perusteltua.

Asian käsittely kaupunkiympäristölautakunnassa

Kaupunkiympäristölautakunta on 21.6.2022 § 392 esittänyt alueen varaamista hakijoille. Esittelijä on muuttanut esitystä siten, että liitteenä 2 oleviin varausehtoihin on lisätty alla oleva uusi kohta 4.

4. Hiilineutraali Helsinki 2030 ja ilmastoviisas suunnittelu

1. Varausalueiden suunnittelussa edellytetään kaupungin kehittämän HAVA-työkalun (Helsingin asemakaavojen vähähiilisyiden arviointimenetelmä) käyttöä.
2. Alueilla tulee tutkia mahdollisuuksia paikallisille energiaratkaisuille ja kiinteistörajat ylittävälle energiayhteisölle.
3. Purettavien rakennusten ja rakenteiden osalta tulee tutkia yhteistyössä kaupungin kanssa mahdollisuuksia paikalliseen purkumateriaalien käsittelyyn ja/tai hyödyntämiseen.
4. Hankkeen toteutuksessa tulee noudattaa kiertotalouden periaatteita ja edistää kunnianhimoisesti niiden toteutumista.
5. Kiertotalouden osalta painotetaan ratkaisuja, jotka vähentävät päästöjä jo rakentamisvaiheessa.
6. Ilmastoviisaiden, vähähiilisten ja kiertotalouteen liittyvien ratkaisuiden tulee olla teknologioiltaan ajanmukaisia rakennusten toteutusvaiheessa.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

Lisäksi lautakunta hyväksyi yksimielisesti vastaehdotuksen, jonka mukaan varausehtoihin lisätään seuraavaa: "Suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota jalankulkuyhteyksien ja -alueiden parantamiseen ja estevaikutusten vähentämiseen. Oulunkylän aseman pohjoinen alikulku tulee säilyttää pyörällä läpiajettavana ja esteettömänä, tarvittaessa jatkamalla alikulkua Oulunkyläntorin suuntaan." Tätä koskeva lisäys on tehty liitteen 2 mukaisiin erityisiin varausehtoihin.

Toimivalta

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin maa- ja vesialueiden varaamisesta rakentamiseen.

22.08.2022

Asia/4

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sijainti ja varausaluekartta
- 2 Erityiset ja yleiset varausehdot
- 3 Suunnitelmaluonnos

Oheismateriaali

- 1 Hakemus 25.4.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Varauksensaajat

Kaupunkiympäristön toimiala

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunta
Kaupunkiympäristön toimiala maaomaisuuden kehittäminen ja tonttipalvelu

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 21.06.2022 § 392

HEL 2022-006891 T 10 01 01 00

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

22.08.2022

Asia/4

Kylänvanhimmantie 29 / Oulunkylän tori

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle alueen varaamista Oulunkylän keskustan ympäristöstä Kulmakivi Oy:lle (y-tunnus 3110696-7) ja Kiinteistö Oy Oulunkylän Kauppagallerialle (y-tunnus 0634620-5) asuin- ja liikerakennushankkeen kehittämistä ja toteutusedellytysten jatkoselvittämistä varten (kehittämisvaraus) seuraavin ehdoin:

- Suunnittelualue on liitekartan 1 mukainen alue kiinteistöistä 91-28-153-2, 91-28-153-3 ja 91-28-153-4, 91-28-50-1, 91-28-50-2, 91-28-9903-18, 91-28-9903-47, 91-28-9903-82 ja osia kiinteistöistä 91-28-9901-0. Alueen pinta-ala on noin 3,9 ha².
- Kehittämisvaraus on voimassa 30.6.2025 saakka.
- Varauksensaaja on velvollinen noudattamaan liitteen 2 erityisiä ja yleisiä varausehtoja.

Varaustunnus A1128-1394

Käsittely

21.06.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esteelliset: Otto Meri (hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohta)

Asian aikana kuultavina olivat erityisasiantuntija Katharina Mead, arkkitehti Sari Ollila ja tiimipäällikkö Ilkka Aaltonen. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä muutti esityksen perusteluja siten, että HNH ehtojen terävöittämisestä ja HNH-kirjauksen korjaamiseksi (2035/2030) muutetaan esittelijän perusteluiden kohdan 'Varausehdot ja tontinluovutus' ensimmäistä kappaletta kuulumaan seuraavasti:

Eri vaihtoehtoja arvioidaan sekä kaupunkikuvan että kustannusvaikutusten suhteen. Varausaikana tutkitaan alueen liikenneratkaisut ja mahdollisuus toteuttaa kannenalaiset pysäköintilaitokset koillisen keskustakorttelin sekä lounaisen korttelin alle. Uudisrakentamisessa noudatetaan Hiilineutraali Helsinki 2030 -ohjelman periaatteita. Hankkeessa tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa molemmat korttelialueet kattava geoenergiajärjestelmä, joka perustuu keskisyviin (noin 2,5 km) geoenergiakaivoihin.

Lisäksi lisätään esityksen liitteeseen 2 kohta 4, joka kuuluu seuraavasti:

4. Hiilineutraali Helsinki 2030 ja ilmastoviisas suunnittelu

- a) Varausalueiden suunnittelussa edellytetään kaupungin kehittämän HAVA-työkalun (Helsingin asemakaavojen vähähiilisyyden arviointimenetelmä) käyttöä.
- b) Alueilla tulee tutkia mahdollisuuksia paikallisille energiaratkaisuille ja kiinteistörajat ylittävälle energiayhteisölle.
- c) Purettavien rakennusten ja rakenteiden osalta tulee tutkia yhteistyössä kaupungin kanssa mahdollisuuksia paikalliseen purkumateriaalien käsittelyyn ja/tai hyödyntämiseen.
- d) Hankkeen toteutuksessa tulee noudattaa kiertotalouden periaatteita ja edistää kunnianhimoisesti niiden toteutumista.
- e) Kiertotalouden osalta painotetaan ratkaisuja, jotka vähentävät päästöjä jo rakentamisvaiheessa.
- f) Ilmastoviisaiden, vähähiilisten ja kiertotalouteen liittyvien ratkaisuiden tulee olla teknologioiltaan ajanmukaisia rakennusten toteutusvaiheessa.

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus:

Otso Kivekäs: Lisätään liitteen 2 varausehtoihin:

- Suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota jalankulkuyhteyksien ja -alueiden parantamiseen ja estevaikutusten vähentämiseen.
- Oulunkylän aseman pohjoinen alikulku tulee säilyttää pyörällä läpiajettavana ja esteettömänä, tarvittaessa jatkamalla alikulku Oulunkyläntorin suuntaan.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

14.06.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Katharina Mead, erityisasiantuntija, puhelin: 310 25452
katharina.mead(a)hel.fi

22.08.2022

Asia/5

§ 559

Hiilineutraali Helsinki- päästövähennysohjelman päivityksen hyväksyminen

HEL 2022-008842 T 11 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hyväksyä Hiilineutraali Helsinki-ohjelman kaupungin päästövähennystyötä ohjaavaksi dokumentiksi toimenpiteiden määrittelyn, ohjelman seurannan ja ohjauksen sekä ohjelman päivityksen osalta. Lisäksi kaupunginhallitus päätti hyväksyä ohjelmassa esitetyt prioriteetit ja ohjelman liitteessä esitetyt toimenpiteet vuodelle 2022.

Kaupunginhallitus kehotti, että osana toimenpideohjelman jatkotyötä kanslia ja toimialat selvittävät yhteistyössä mahdollisuuksia alentaa lämmitystä julkisissa tiloissa silloin kun siitä ei koidu kenellekään oleellista haittaa. Hiilipäästöjen vähentämisen ohella asiaa tulee tarkastella osana lämmityskustannusten nousun hallintaa.

Käsittely

Vastaehdotus:

Minja Koskela: Lisätään otsikon "Tavoitteen seuranta ja toimenpiteiden päivitys" jälkeisen ensimmäisen kappaleen viimeiseksi lauseeksi:

"Kunnianhimoinen ilmastovastuu -ohjelmaryhmä sekä operatiivinen Hiilineutraali Helsinki -ryhmä raportoivat kaupunginhallitukselle tavoitteiden seurannasta syksyisin noin puoli vuotta ennen tilinpäätöstä. Raportoinnissa huomioidaan erityisesti päästövähennystoimien määrittely, toimenpiteiden edistyminen ja tarvittaessa toimenpiteiden lisääminen."

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Kaupunginhallitus kehottaa, että osana toimenpideohjelman jatkotyötä kanslia ja toimialat selvittävät yhteistyössä mahdollisuuksia alentaa lämmitystä julkisissa tiloissa silloin kun siitä ei koidu kenellekään oleellista haittaa. Hiilipäästöjen vähentämisen ohella asiaa tulee tarkastella osana lämmityskustannusten nousun hallintaa.

Kannattaja: Daniel Sazonov

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Minja Koskelan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

22.08.2022

Asia/5

Jaa-äännet: 1
Jussi Halla-aho

Ei-äännet: 9
Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Kasper Kivistö, Minja Koskela, Johanna Nuorteva, Suvi Pulkkinen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki

Tyhjä: 5
Anniina Iskanius, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Kaupunginhallitus hyväksyi Minja Koskelan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 9 - 1 (5 tyhjää).

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Anni Sinnemäen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kaisa-Reeta Koskinen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 22816
kaisa-reeta.koskinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelma 2022, esityksen liite
- 2 Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelma 2022 päätöksen liite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä Hiilineutraali Helsinki-ohjelman kaupungin päästövähennystyötä ohjaavaksi dokumentiksi toimenpiteiden määrittelyn, ohjelman seurannan ja ohjauksen sekä ohjelman päivityksen osalta. Lisäksi kaupunginhallitus päättää hyväksyä ohjelmassa esitetyt prioriteetit ja ohjelman liitteessä esitetyt toimenpiteet vuodelle 2022.

Esittelijän perustelut

Helsinki on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030, nollaavansa päästönsä vuoteen 2040 mennessä ja pyrkivänsä tämän jälkeen hiilinegatiivisuuteen (Kasvun paikka -Helsingin kaupunkistrategia 2021-2015).

Nyt päivitettävän päästövähennysohjelman tavoitteena on hiilineutraalius, joka tarkoittaa sitä, että vertailuvuoden 1990 suorista päästöistä vähennetään vuoteen 2030 mennessä vähintään 80 prosenttia ja loput (enintään 20 %) voidaan kompensoida. Myöhemmässä nollahiilitavoitteessa tätä ulkopuolisen kompensoinnin mahdollisuutta ei enää ole, vaan päästöt tulee vähentää tasolle, jossa kaupungin omat hiilinielut pystyvät kompensoimaan jäljelle jääneet päästöt.

Vuonna 2021 Helsingin suorat kokonaispäästöt olivat 2 345 kt CO₂ eq, eli päästöt olivat vähentyneet 33 prosenttia vertailuvuodesta 1990.

Nykyisillä toimenpiteillä päästöt vuonna 2030 tulevat olemaan 1 098 kt CO₂ eq, kun hiilineutraalius edellyttää päästöjen vähentämistä 702 kt CO₂ eq tasolle. Päästövähennys vuoden 1990 vertailutasosta on 69 prosenttia. Näin ollen nykyiset toimet eivät riitä tavoitteen saavuttamiseen, vaan tarvitaan vaikuttavampia lisäisiä toimia ja nykyisten toimien tarkentamista vaikuttavuuden kasvattamiseksi. Lisäisyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaisia toimia, jotka eivät tapahdu joka tapauksessa esimerkiksi virkatyön osana ja jotka näin ollen edellyttävät toteutukseen ohjelmointia päästövähennysohjelmaan.

Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen on aikaa noin kaksi valtuustokautta. Jotta teknologiseen kehitykseen, poliittiseen ja muuhun ohjaukseen sekä muihin päästöihin vaikuttaviin tekijöihin pystytään reagoimaan riittävän nopeasti, valtuustokauden mittaiset toimenpidekokonaisuudet eivät enää ole tarkoituksenmukaisia. Tarkasti kohdennetulla seurannalla varmistetaan, että päästövähennystavoitteen saavuttaminen edistyy. Seurantaa tehdään vuosittain riittävien lisäisten toimien määrittelemiseksi ja sen pohjalta ohjelmaan voidaan säännöllisesti sisällyttää tarvittavat uusimpaan tietoon perustuvat toimet.

Toimenpiteiden valmisteluvaiheessa varmistetaan, että toimien lisäisyys, päästövähennysvaikutus, mittari, kustannusvaikutus sekä vastuu-taho on selvästi määritelty ja toimet ovat perusteltuja.

Lisäisyydellä varmistetaan, että ohjelmassa kohdennetaan resurssit ensisijaisesti niihin toimiin, jotka eivät jo liity varsinaiseen linjatyöhön tai muualla määriteltyihin toimiin. Tähän ohjelmaan sisällytetään vain sellaiset toimenpiteet, jotka eivät toteutuisi ilman ohjelman antamaa tukea, ja jotka ovat päästövähennystavoitteen saavuttamisen kannalta keskeisiä. Toimenpiteiden määrittäminen on sidottu suorien päästöjen osalta sektorikohtaisiin skenaarioihin, joiden avulla pyritään varmistamaan BAU (Business As Usual) -kehityksen ja päästövähennystavoitteen välisen erotuksen häviäminen.

Jatkossa päästövähennysohjelman toimenpiteet päivitetään vuosittain ja hyväksytään talousarvion yhteydessä. Samassa yhteydessä rapor-

toidaan toteutunut päästökehitys sektoreittain sekä uusien ehdotettujen toimenpiteiden arvioitu vaikutus tulevaan päästökehitykseen. Päivityksen yhteydessä varmistetaan, että uudet lisäiset toimenpiteet tukevat päästövähennystavoitteen saavuttamista silloinkin, kun aiemmillä kausilla on jääty tavoitteesta jälkeen. Tämä lähestymistapa vastaa olennaisilta osiltaan Oslon kaupungin ilmastobudjetiksi kutsuttua ohjelmointitapaa.

Seurannan keskeisimpänä indikaattorina toimii kaupungin kokonaispäästökehitys. Tavoitteen etenemistä seurataan lisäksi seuraavien sektorikohtaisten indikaattoreiden kautta:

- kaukolämmön ominaispäästökerroin (indikaattori Helenin kehitysohjelmasta);
- lämmön kokonaiskulutus;
- liikenteen kokonaispäästöt; sekä
- sähkönkulutuksen päästöt (sis. kulutetun sähkön määrä ja sähkön tuotannon päästökerroin).

Lisäksi seurataan toimenpiteiden päästöluokituksen jakaumaa sekä yksittäisten toimenpiteiden etenemistä silloin, kun se on strategisen kokonaiskuvan hahmottamisen, tilannekuvan ylläpitämisen sekä resursien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen kannalta tarpeellista. Yksittäisten toimenpiteiden mittarit määritellään toimenpiteestä linjaamisen yhteydessä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kaisa-Reeta Koskinen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 22816
kaisa-reeta.koskinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Hiilineutraali Helsinki- päästövähennysohjelma 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kunnianhimoinen ilmastovastuu- ohjelmaryhmä

Päätöshistoria

22.08.2022

Asia/5

Kaupunginhallitus 15.08.2022 § 545

HEL 2022-008842 T 11 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

15.08.2022 Pöydälle

Asian aikana kuultavana olivat yksikön päällikkö Kaisa-Reeta Koskinen ja projektinjohtaja Susa Eräranta. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Jussi Halla-ahon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kaisa-Reeta Koskinen, yksikön päällikkö, puhelin: 310 22816
kaisa-reeta.koskinen(a)hel.fi

22.08.2022

Asia/6

§ 560

Lausunto Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025

HEL 2022-007989 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Johanna Nuortevan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 14.6.2022
- 2 Lausuntopyyntö 14.6.2022, liite, HSL alustava TTS2023-2025
- 3 Lausuntopyyntö 14.6.2022, liite, hinnoittelumallien vaikutukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta (TTS) vuosille 2023–2025 seuraavan lausunnon:

HSL:n strategian visio ja strategiset painopisteet antavat hyvän perustan kuntayhtymän toiminnalle. Strategian tavoitteet ovat kannatettavia ja tukevat omalta osaltaan Helsingin kaupungin maankäytön ja liikenteen kehittämiseksi asettamia tavoitteita.

Toimintasuunnitelma

Tuottavuuden kehittäminen on keskeisesti esillä HSL:n toimintasuunnitelmassa, mikä on perusteltua huomioiden tämän hetkinen tilanne. Taloudesta aiheutuvien reunaehtojen sisällä tulee ohjata kasvavaa seutua entistä enemmän kestävään liikkumiseen, toimivaan liikennejärjestel-

mään ja helppoihin liikkumisvalintoihin. On tärkeää, että toimia joukkoliikenteen tuottavuuden parantamiseksi arvioidaan, suunnitellaan ja toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Helsingin kaupungin sekä muiden joukkoliikennekentän toimijoiden kanssa. Lisäksi on tärkeää, että Helsinki, muut seudun kunnat ja näiden yhdessä omistama HSL toimivat yhteiskunnan kokonaisedun mukaisesti eikä yhteiskunnallisten toimijoiden osaoptimointi aiheuta resurssien hukkaa.

Tavoite asiakas- ja markkinaymmärryksen kasvattamisesta on kannattavaa ja vastaa niihin tarpeisiin, joita Helsingin kaupunki on aiempina vuosina nostanut lausunnoissaan esille. HSL:n on nyt tärkeää keskittyä entistä vahvemmin ydintekemiseen eli matkustajia hyvin palvelevan ja kustannustehokkaan joukkoliikenteen suunnitteluun ja löytää siten tehokkaita keinoja vastata strategiisiin tavoitteisiinsa. Samalla vastataan myös omistajaohjauksen HSL:lle asettamiin tavoitteisiin. Matkustajaymmärryksen lisääntyminen antaa parhaat mahdollisuudet vastata matkustajien tarpeisiin. Tietoa asiakkaiden muuttuvista tarpeista tulee hyödyntää palvelujen suunnittelussa, jotta löydetään vaikuttavuudeltaan parhaat joukkoliikenteen kehittämiskohteet.

HSL:n tavoite hyvän palvelutason säilyttämisestä ja sitä kautta matkustajien houkuttelemisesta joukkoliikenteeseen pandemian jälkeisenä aikana on perusteltu ja oikea. Joukkoliikenteen käytön lisääntyminen parantaa joukkoliikenteen taloutta kasvaneina lipputuloina. On hyvä, että HSL tavoittelee ennen kaikkea matkustuksen lisäämistä, eikä liikenteen supistamista. Helsingin kaupunkistrategian tavoite kaupungin yhä voimakkaammasta kasvusta edellyttää, että aiempaa suurempi osuus matkoista tehdään joukkoliikenteellä ja muilla kestävillä liikkumismuodoilla.

HSL:n esittämät Helsingin joukkoliikenteen palvelutason liittyvät muutokset pohjautuvat yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. Raskaan raideliikenteen ja raitiolinjaston kehittäminen ja niiden liikenteeseen tehtävät muutokset ovat Helsingin tavoitteiden mukaisia.

Pandemian aiheuttaman talouden tasapainotustarpeen vuoksi esitetyt palvelutason heikennykset ja tarjonnan vähennykset ovat olleet perusteltuja. Helsinki edellyttää kuitenkin, että jäsenkunnille muodostetaan näistä muutoksista kokonaiskuva ja muutosten vaikutukset joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuksiin selvitetään. Jatkossa tarjonnan heikennyksiä tulee tehdä läpinäkyvillä kriteereillä siten, että vaikutukset joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuteen ovat mahdollisimman vähäiset. Tätä tarkoitusta varten joukkoliikenteen linjakohtainen kannattavuus tulee laskea ja julkaista ja käyttää saatua informaatiota tuottavuustoimien kohdentamisessa joukkoliikenteen käyttäjämäärien kannalta mahdollisimman optimaalisesti.

Tarjonnan heikennysten valmistelussa tulee ottaa huomioon todelliset vaikutukset kustannusrakenteeseen, kun käytetään kustannustehokkaita, mutta samalla pitkiä operointisopimuksia, joissa muutosmahdollisuudet sopimusten aikana ovat rajalliset. On myös otettava huomioon, että erityisesti raideliikenteen liikennetuotannon kokonaiskustannuksista muuttuvat, suorat operointikustannukset muodostavat vain pienen osan. Muu osuus muodostuu kiinteistä pitkän aikavälin investoinneista mm. infraan, kalustoon sekä muuhun liikennejärjestelmän osiin. Joukkoliikenteen raideinvestointien tuomat kaupunkitaloudelliset hyödyt eivät toteudu, mikäli palvelutaso uusilla raideyhteyksillä jää heikoksi. Näin ollen liikennetarjonnan supistamisen vaikutukset kokonaisinvestointien kannattavuuteen on myös olennaista huomioida valmistelussa.

Kysynnän muutoksia tulee seurata tarkasti. Joukkoliikenteen palvelutason kokonaistilanne tulee arvioida uudestaan, kun lisääntyneestä etätyöstä ja pysyvistä liikkumisen muutoksista on saatu riittävästi tietoa.

Joukkoliikenteen kysynnän ja tarjonnan kohtaamiseen tulee tulevaisuudessa kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Lisääntyneen matkustajaymmärryksen ja parantuneen matkustustiedon perusteella suunnittelua ja palvelutason mitoitusta on järkevää tehdä mahdollisimman resurssiviisaasti.

HSL:n lippu- ja maksujärjestelmän uudistus tilipohjaiseen taustajärjestelmään perustuvaksi on erinomainen kehitysaskel, joka antaa hyvät mahdollisuudet kehittää tulevaisuudessa lipputuotteita. Uusi järjestelmä mahdollistaa myös lähimaksamisen, joka on osoittautunut helppoutensa vuoksi muualla maailmassa lipputuloja kasvattavaksi tekijäksi. Käyttäjä- ja kuluttajatottumukset ovat muuttumassa, mikä tulee ottaa huomioon seudullista joukkoliikennejärjestelmää suunniteltaessa.

Helsingin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Liikenteen osalta se tarkoittaa hiilidioksidipäästöjen vähentämistä 69 prosentilla vuoteen 2005 verrattuna. Bussiliikenteen nopea sähköistäminen on Helsingin kaupungin ympäristötavoitteiden mukaista. HSL:n tavoite päästöttömästä joukkoliikenteestä on asetettu myöhemmäksi, vuoteen 2035. Jotta Helsinki pääsee tavoitteisiinsa, tulee HSL:n toiminnassaan sitoutua Helsingin alueelleen asettamiin tavoitteisiin päästöjen vähenemisestä vuoteen 2030 mennessä. Kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden kasvattaminen on merkittävässä osassa kasvihuonekaasujen vähentämiseen tähtäävissä toimissa, koska liikenne tuottaa 20 % Helsingin kaikista hiilidioksidipäästöistä. Joukkoliikenteen houkuttelevuuden kehittämisellä tulee siitä saada entistä kilpailukykyisempi vaihtoehto henkilöautolle myös pidemmällä matkoilla. Kilpailukykyä parannetaan koko liikennejärjestelmän muutoksilla ja siihen vaikuttaa myös maankäytön tiivistyminen.

Joukkoliikenteen rahoitushaasteiden jatkuessa pandemian jälkeisen toimintaympäristön muutoksen ja energiakriisin myötä tulee HSL:n yhteistyössä Helsingin seudun kuntien kanssa vaikuttaa valtion pääkaupunkiseudulle antaman joukkoliikenteen tuen kasvattamiseksi. Seudun joukkoliikenteen rahoituksen monipuolistaminen lipputuloista ja kuntasuuksista voi tuoda ratkaisuja nykyisiin taloudellisiin haasteisiin. Siten on perusteltua edelleen vaikuttaa myös siihen, että valtio toteuttaa tiemaksut mahdollistavan lainsäädännön, kuten MAL-sopimuksessa on sovittu, ja että seudun tiemaksutuotot ovat hyödynnettävissä alueen liikennejärjestelmän kestävään kehitykseen.

Taloussuunnitelma

HSL:n tulee toimia kustannustehokkaasti ja pyrkiä toteuttamaan omistajaohjauksen asettamat tavoitteet mm. tuottavuuden kehittämisessä. Tarve talouden tasapainottamiseen tulee vaikuttamaan useita vuosia sekä HSL:n että kaupungin toimintaan ja taloussuunnitteluun.

Lähtökohtaisesti joukkoliikenteen talouden tasapainottamisessa ei tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tule sulkea mitään vaihtoehtoa pois. Kaikki käytössä olevat keinot on syytä säilyttää keinovalikoimassa; kuntasuoksien kasvattaminen, lipunhintojen korottaminen sekä palvelutason ja tarjonnan sopeuttaminen. Tarvittavat talouden sopeutustoimet tulee kohdistaa siten, että lipunhinnat, palvelutaso ja kuntakohtaisten maksuosuuksien taso pidetään kohtuullisessa tasapainossa.

Tilanteessa jossa joukkoliikenteen matkustajamäärät jäävät edelleen merkittävästi alhaisemmalle tasolle kuin koronapandemiaa edeltävänä aikana joukkoliikennejärjestelmän tulevaisuuden kannalta keskeistä on houkutella matkustajia palaamaan joukkoliikenteen käyttäjiksi ja hinnoittelun tulisi kannustaa tähän. Tästä syystä AB-alueen lippujen hintojen nostaminen ei ole perusteltua ja tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tulisi lippujen hintojen noston sijaan käydä valtion kanssa vahvasti keskustelua siitä, että valtio huolehtii koko maan joukkoliikenteen kannalta merkittävästä liikennöntialueesta ja tukee joukkoliikenteen nostamista siirtymäajalla poikkeustilannetta edeltävälle tasolle tavalla, jolla lippujen hintoja ei tarvitsisi korottaa.

HSL:n toiminnan ja talouden suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita muiden kustannusten (ns. yleiskustannukset) kehittymiseen, joista Helsingin maksuosuus on 63 %, sekä poikkeusoloissa valtiolta saatavan lisärahoituksen maksimointiin. Lisäksi tulee ottaa huomioon se, ettei uusien tulonlähteiden etsiminen tapahdu kuntien tulonlähteitä pienentämällä siten, että kuntien todellinen maksuosuus kasvaa. Kokonaisuuden optimoinnin varmistamiseksi on tärkeää, että HSL suunnittelee uu-

distukset tiiviissä yhteistyössä Helsingin kaupungin ja Pääkaupunki-seudun Kaupunkiliikenne Oy:n kanssa.

Todennäköisesti joukkoliikenteen käyttäjämäärät ja lipputulot jäävät pidemmäksi ajaksi aiempaa alhaisemmalle tasolle. Joukkoliikenteen käyttäjien luottamus tulee palauttaa ja siten välttää kulkutapaosuuden merkittävä lasku. Pitkällä aikavälillä joukkoliikenteen kulkumuotoosuuden tulee kasvaa koko HSL:n alueella.

HSL:lle asetettujen omistajaohjauksellisten tavoitteiden mukaisesti kuntaosuuksien taso tarkastelukauden 2023–2025 loppuun mennessä tulee olla enintään 50 % kokonaiskustannuksista. HSL:n tulee aktiivisesti etsiä mahdollisuuksia tuottavuuden parantamiseen ja joukkoliikenteen järjestämiseen aikaisempaa kustannustehokkaammin. Tarvittavat talouden sopeutustoimet tulisi kuitenkin osata kohdistaa siten, että lipun hinnat, palvelutaso ja kuntakohtaisten maksuosuuksien taso pidetään kohtuullisessa tasapainossa.

Yhtenä Helsingin kaupungin strategisena tavoitteena on parantaa investointien ohjattavuutta kokonaisuutena. Alustavassa TTS:ssa todetun mukaisesti myös HSL:n tarkoituksena on kehittää strategisen liikennejärjestelmäsunnittelun vaikutusarviointimenetelmiä. Näihin tavoitteisiin liittyen yhteistyötä kaupungin 10-vuotisen investointiohjelman taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta tulee tiivistää. Kaupunki tarvitsee HSL:ltä tietoa kaupungin investointiohjelman vaikutuksista nykyisten sopimusten mukaisen HSL:n talouteen kolmevuotista taloussuunnitelmakautta pidemmällä aikajänteellä.

Helsingin kaupunginhallituksen 27.6.2022 hyväksymän vuoden 2023 talousarvion raamin mukaisesti Helsingin kaupungin HSL:lle maksuman kuntaosuuden kasvu saa olla vuonna 2023 enintään 7,659 milj. euroa. HSL:n alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa Helsingin kuntaosuuden kasvun oli arvioitu olevan noin 15 milj. euroa.

Joukkoliikenteen investointien rahoittaminen merkittävässä määrin lipputuloilla on maailmalla hyvin harvinaista – myös kaupallisissa järjestelmissä. Suurten joukkoliikenneinvestointien hyödyistä suuri osa syntyy kaupunkirakenteen kehittämisestä ja hyödyttävät muitakin kuin uuden linjan matkustajia. Investointikustannusten kierrättäminen HSL:n kautta tarjoaa mahdollisuudet tasapainottaa eri kuntien osuutta investointikustannuksista, mutta lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Investointien subventioastetta tulisi seurata erillään käyttötalouden subventioasteesta. Tämä on perusteltua siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen ja siten laajemmin kaupunkitalouteen.

Kuntakohtaisen ylijäämän käyttö tai alijäämän kattaminen esityksen mukaisesti on tarkoituksenmukaista kuntaosuuden vuosittaisten muutosten tasaamiseksi.

Kuntien väliseen kustannusjakoon tarvittavat metron matkustajamäärä- ja lippulajitulkimukset tulee päivittää, kun länsimetron jatke Kivenlahteen otetaan käyttöön. Metroliikenteen kulujen jakamisessa tulee käyttää päivitettyjä tietoja viimeistään tilinpäätösvaiheessa 2023.

Hinnoittelun kehittäminen

Esitetyt uudet hinnoitteluvaihtoehdot rakentuvat kaikki ajatukselle, jossa nykyisen vyöhykejaon AB-alueiden lyhyempien matkojen lippujen hinnat nousevat ja ABC- sekä ABCD-alueilla tehtävien pidempien matkojen lippujen hinnat laskevat merkittävästi. Tämän seurauksena kaikissa esitetyissä malleissa Helsingin kuntaosuus laskee ja muiden kuntien kuntaosuudet nousevat. Tavoitteena tulisi olla vahvistaa joukkoliikenteen käyttöä myös AB-alueilla, johon on kohdistunut ja kohdistuu merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja. Hinnoittelumallin tulisi myös kannustaa nykyistä vahvemmin lyhyiden kertamatkojen tekemiseen joukkoliikenneyhteydellä ja toisaalta jatkuvan, pitkäkestoisien kausilipun hankintaan. Tätä varten tulisi ottaa käyttöön yhden vyöhykkeen kertalippu ja tarvittaessa vahvistaa entisestään 12 kuukauden lipun suhteellista edullisuutta.

Lipputulosten ja kuntaosuuden tasapainottaminen kuntakohtaisesti halutulle tasolle on mahdollista, jos kausiliput hinnoitellaan kuntakohtaisesti. Tällöin yksittäisellä kunnalla on mahdollisuus taloudelliseen tilanteeseensa sopivalla tavalla tukea joukkoliikennettä ja esimerkiksi Helsingin tapauksessa kuntaosuus voidaan säätää 50 %:iin.

Mikään ehdotetuista uusista hinnoittelumalleista ei ole kannatettava. Esitetyt vaihtoehdot mallit heikentävät tilannetta helsinkiläisten joukkoliikenteen käyttäjien näkökulmasta ja siksi nykyisen mallin säilyttäminen on isossa kuvassa kannatettavin verrattuna uusiin esitettyihin malleihin. Mikäli hinnoittelumallia muutetaan, niin muutokset eivät saa johtaa siihen, että joukkoliikenteen käyttö laskee siellä, missä joukkoliikenteeseen on investoitu ja investoidaan eniten. Helsingin kaupunginhallituksen viime vuonna antamassa lausunnossa todettiin, että vyöhykeuudistuksen yhteydessä valtaosalla helsinkiläisistä joukkoliikenteen lippujen hinnat nousivat selvästi. Joukkoliikenteen käyttäjämäärät ovat laskeneet voimakkaasti ja yksi tärkeimmistä prioriteeteista on matkustajien houkuttelu takaisin joukkoliikenteen pariin. Edellä mainituista syistä Helsingin joukkoliikenteen lippujen hintoja ei tule tässä tilanteessa nostaa.

Selvityksen mukaan hinnoittelumallit vaikuttaisivat maankäyttöön nostamalla asumisen kysyntää alueilla, joilla joukkoliikennelippujen hinnat laskevat. Tätä voidaan pitää Helsingin vetovoiman kehittymisen näkökulmasta haasteena, vaikkakin kestävien kulkutapojen kulkutapaosuiden kasvaminen on ympäristön näkökulmasta positiivista. Tämäkään kehityskulku ei ole vaikutukseltaan ainoastaan positiivinen, koska tällöin lisääntyy pitkien moottoroitujen matkojen suorite. Pitkällä aikavälillä liikkumisen hinnan aleneminen voi johtaa yhdyskuntarakenteen hajautumiseen, sillä HSL arvioi tasatariffin vaikuttavan seudulla lievästi hajakeskittävästi. Tasatariffin myötä pidempien matkojen liikkumisen hinnan alentaminen todennäköisesti houkuttelisi muuttamaan kauemmas. Hajautuva yhdyskuntarakenteen lisää autonkäyttötarvetta ja auton omistusta. Liikennemallitarkasteluissa pitkän aikavälin maankäyttövaikutukset eivät tule esille. Nämä vaikutukset ilmenisivät, mikäli liikennemallitarkastelua täydennettäisiin liikenteen ja maankäytön vuorovaikutusmallitarkasteluilla. Toisaalta tällaisia tarkasteluja tehtiin ”Spartacus” ja ”Propolis” EU-hankkeissa vuosituhaten alussa, jolloin Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV oli yksi töiden rahoittajista. Tasatariffilla on selvitysten mukaan maankäyttöä hajauttava yhdyskuntarakenteelle kielteinen vaikutus ja se toimisi siis Helsingin strategisten tavoitteiden vastaisesti.

Ennen siirtymistä mihinkään uuteen vyöhykehinnoittelumalliin tarvitaan mallinnusta, joka ottaa huomioon uusien hinnoitteluvaihtoehtojen tuottamat pidemmän aikavälin maankäyttövaikutukset.

Tehdyistä hinnoitteluselvityksistä ei ilmene onko hinnoitteluvaihtoehtojen arvioinnissa otettu huomioon lippujen hintojen kohoamisen aiheuttama pitkän aikavälin kysyntäjousto matkustajamääriin. Lipunhintojen noston riskinä on aina joukkoliikenteen kysynnän pieneneminen. Tämä voi johtaa huonoon kierteeseen joukkoliikenteen käytön vähentyessä ja lipputulosten pienentyessä, minkä seurauksena palvelutasoa joudutaan laskemaan.

Liikennemalli yksin ei ole paras menetelmä hinnoittelun kehittämisen arviointiin, sillä menetelmä korostaa hinnoittelun vaikutusta käyttöön. Todellisuudessa ihmisten liikkumisvalintaan vaikuttaa joukkoliikenteen palvelutaso ja vuoroväli – erityisesti alueilla, joissa se on heikkoa.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

HSL pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa HSL:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2023–2025. Lausuntoa on pyydetty 31.8.2022 mennessä.

22.08.2022

Asia/6

Yleistä

HSL:n perussopimuksen mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. HSL:n hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Ehdotuksesta pyydetään jäsenkuntien lausunnot. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

HSL on pyytänyt kaupungilta lausuntoa taloussuunnitelmaehdotuksesta 2023–2025. HSL pyytää jäsenkuntaan ottamaan lausunnoissaan kantaa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1) Toimintasuunnitelma

- HSL:n keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet TTS-kaudella suhteessa strategiaan

- Liikenteen palvelutason arviointi ja markkinaymmärryksen perusteella suunniteltavat muutokset tarjontaan ja palvelutasoihin

2) Taloussuunnitelma

- Lipputulotavoitteet TTS-kaudella

- Kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin

- Kuntakohtaisen alijäämän kattaminen/ylijäämän käyttö TTS-kaudella

3) Hinnoittelun kehittäminen

- Näkemys tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumallivaihtoehdoista

HSL:n strategia

HSL:n yhtymäkokous hyväksyy hallituskausittain laadittavan toiminnan kehittämistä ohjaavan strategian. HSL:n strategia kausille 2022–2025 hyväksyttiin 18.1.2022.

HSL:n visiona on olla vuonna 2030 kestävä liikuttamisen johtava toimija, mahdollistaja ja kumppani. Uuden strategian mukaiset arvot ovat: olemme luottamuksen arvoisia, uudistamme rohkeasti ja onnistumme yhdessä. Neljä strategista tavoitetta ovat: kohti päästötöntä joukkoliikennettä, joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa, kustannustehokas joukkoliikenne ja tasapainoinen talous. Näissä tavoitteissa korostuvat talouden tervehdyttäminen, asiakkaiden paluu joukkoliikenteeseen ja päästöjen vähentäminen.

HSL:n listaamat keskeiset strategiset tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmakaudella (TTS) 2022–2025 ovat: kohti päästötöntä joukkoliikennettä, joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa, kustannustehokas joukkoliikenne ja tasapainoinen talous. Näiden tavoitteiden saavuttamista tukevia menestystekijöitä ovat tyytyväisten ja uskollisten asiakkaiden määrän kasvattaminen houkuttelevilla ja asiakastarpeisiin kohdennetuilla palveluilla, saumattoman ja kestävästi liikkumisen varmistaminen sujuvilla matkaketjuilla sekä oikea-aikaisen ja laadukkaan tiedon hyödyntäminen asiakasarvon ja tuottavuuden vahvistamiseksi.

HSL:n yhtymäkokous on kehottanut laatimaan suunnitelman siitä, miten jäsenkuntien omistajaohjaustavoitteiden mukaiset kuntakohtaiset subventiotasot saavutetaan. Suunnitelman tulee kytkeytyä laadittavaan ja toimeenpantavaan tuottavuusohjelmaan ja siinä tulee esittää liiketoiminnallisia keinoja joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja asiakastytyväisyyden kasvattamiseksi muuttuneissa olosuhteissa esimerkiksi lipputuotteita kehittämällä. HSL:n valmistelussa olevassa tuottavuusohjelmassa aiotaan keskittyä tarkastelemaan ja selvittämään toimenpiteitä, joilla pystytään tasapainottamaan taloutta ja saavuttamaan strategiakaudella haluttu tasapaino kuntaosuuden tason ja muun tulorahojituksen välillä. Tuottavuusohjelman tavoitteena on tunnistaa keinoja, joilla tuottavuutta parannetaan pidemmällä tähtäimellä, pysyviä, rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla.

Taloussuunnitelma

HSL:n toiminnan ja talouden suunnittelu vallitsevassa tilanteessa on haastavaa. Koronapandemian vaikutus matkustamiseen, mahdollinen raju kustannustason nousu erityisesti polttoaineissa ja energiassa sekä valmistuvien joukkoliikenteen infrahankkeiden aiheuttama kustannusten kasvu tuovat epävarmuutta matkustajamäärien ja lipputulosten enustamiseen sekä tulorahojituksen riittävyteen.

Matkustajamäärien kehityksen osalta alustava toiminta- ja taloussuunnitelma perustuu ennusteelle, jossa nousijamäärät ovat TTS-kauden lopulla vuonna 2025 edelleen -9 % alle vertailuvuoden 2019 tason.

HSL:n toimintamenojen on vuonna 2023 arvioitu olevan yhteensä 849,4 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2022 toteutumaennusteeseen verrattuna 97,4 milj. euroa (+ 13,0 %). Vuonna 2024 toimintamenojen arvioidaan olevan 876,9 milj. euroa ja vuonna 2025 877,0 milj. euroa.

Joukkoliikenteen operointikustannukset vuonna 2023 ovat 574,5 milj. euroa, mikä muodostaa 67,6 % HSL:n toimintamenoista. Liikennemuodittain kustannukset jakautuvat seuraavasti: bussiliikenne 357,3 milj. euroa (62,2 %), metrolinjat 59,0 milj. euroa (10,3 %), raitio- ja pika-

raitioliikenne 69,3 milj. euroa (12,1 %), junaliikenne 84,7 milj. euroa (14,7 %) sekä lauttaliikenne 4,1 milj. euroa (0,7 %).

HSL:n kautta laskutettava kuntien joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2023 on 198,2 milj. euroa. Tästä metron osuus on 147,7 milj. euroa (74,5 %). Inframenoihin sisällytetään 50 % investointien poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä.

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin käytetään 43,2 milj. euroa vuonna 2023. Näistä palveluostoista yli puolet (26,0 milj. euroa) on HSL:n tietojärjestelmien kustannuksia, joilla ylläpidetään lippu- ja informaatiojärjestelmiä ja niihin liittyviä kapasiteettipalveluita sekä huolehditaan laitteiden huollosta.

HSL:n toimintatulot vuonna 2023 ovat yhteensä 860,6 milj. euroa. Kasvu kuluvan vuoden ennusteeseen verrattuna on 86,7 milj. euroa (+ 11,2 %). Toimintatulojen arvioidaan olevan 888,6 milj. euroa vuonna 2024 ja 889,5 milj. euroa vuonna 2025.

Vuonna 2023 lipputuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 375,1 milj. euroa. Lipputuloarvio vuonna 2023 on 71,6 milj. euroa kuluvan vuoden ennustetta suurempi. Alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa todetaan, lipputuloarvio edellyttää toteutuakseen sekä hintatason että muiden hinnoittelutekijöiden kriittistä tarkastelua syksyllä 2022, kun HSL:n hallitus tekee päätöksen lippujen hinnoista vuodelle 2023.

Kuntaosuudet vuonna 2023 ovat yhteensä 464,2 milj. euroa. Keskimääräiseksi subventioasteeksi muodostuu 54,7 %. Kuntaosuudet ovat yhteensä 476,3 milj. euroa vuonna 2024 ja 472,2 milj. euroa vuonna 2025.

Helsingin kuntaosuuden on arvioitu vuonna 2023 olevan 239,5 milj. euroa. Tämä on 15,0 milj. euroa (+ 6,7 %) enemmän kuin HSL:n taloussuunnitelmassa vuodelle 2022 määritetty kuntaosuus. Vuonna 2023 Helsingille kohdistuvat operointikustannukset ovat 326,6 milj. euroa (70 %), infrakustannukset 91,3 milj. euroa (19 %) ja muut kustannukset 51,4 milj. euroa (11 %). Helsingin osuudessa infrakustannukset kasvavat edellisestä vuodesta noin 16 milj. eurolla (+ 21,0 %). Myös operointikustannusten on arvioitu kasvavan voimakkaasti, noin 41 milj. eurolla (+ 14,5 %). Lisääntyvän metro- ja ratikkaliikenteen lisäksi operointikustannuksia kasvattaa oletettu kustannustason nousu, joka kohdistuu ennen kaikkea polttoaineisiin ja sitä kautta bussiliikenteeseen. Helsingin kuntaosuuden kasvusta voi ajatella noin 3 milj. euron (19 %) johtuvan infrakustannusten noususta.

Helsingin aiemmilta vuosilta HSL:n kassaan kertynyt ylijäämä oli enimmillään 43,3 milj. euroa. Ylijäämän avulla oli mahdollista tasata suuriakin vuotuisia muutoksia kuntaosuuden kasvaessa talousarviota valmisteltaessa. Ylijäämät on kuitenkin koronavuosien pienentyneiden lipputulosten vuoksi käytetty. Tällä hetkellä Helsingin osalta ennuste on, että vuoden 2022 lopussa kuntaosuudessa on alijäämää 2,1 milj. euroa.

Helsingin kuntaosuuden on arvioitu olevan 249,0 milj. euroa vuonna 2024 ja 246,7 milj. euroa vuonna 2025. Subventioasteeksi muodostuu vuonna 2023 50,9 %, vuonna 2024 50,9 % ja vuonna 2025 50,3 %.

HSL tulee esittämään vuoden 2023 tarkastusmaksun korotusta. Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan kertyvän 4,0 milj. euroa vuodessa, joista kirjataan luottotappiota noin 1,5 milj. euroa. Tarkastusmaksutuotot on laskettu taloussuunnitelmassa voimassa olevan 80 euron tarkastusmaksun määrän mukaisina.

Vuoden 2023 toimintakatteen ennen rahoitustuottoja ja -kuluja sekä poistoja, arvioidaan olevan 11,2 milj. euroa ylijäämäinen. Suunnitelman mukaiset poistot ovat 15,1 milj. euroa vuonna 2023. Tilikauden alijäämäksi arvioidaan 4,0 milj. euroa ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä.

Keskeisiä muutoksia suunnitelmakaudella

Järvenpää tekee HSL-jäsenyydestä uudelleentarkastelun tähtäimessä vuosi 2024, jolloin Järvenpään sisäisen bussiliikenteen nykyinen sopimus on päätymässä.

Merkittävimmät liikenteen palvelutasomuutokset suunnitelmakaudella ovat:

Vuonna 2023

- Metroliikenne Kivenlahteen aloitetaan Länsimetron 2. vaiheen valmistuttua. Vuoden alusta alkaen nykyisin Matinkylään päättyvien junien reitti jatketaan Kivenlahteen asti.

- Raitioliikenteessä varaudutaan linjan 8 jatkeeseen Jätkäsaarella osuudella Saukonpaasi–Melkinlaituri. Pasilassa otetaan käyttöön uudet rataosuudet Asemapäällikönkadulla ja Pasilankadulla, mikä mahdollistaa reittimuutokset linjoilla 2, 7 ja 9.

- Raide-Jokerin eli pikaraitiolinjan 550 liikenteen käynnistämiseen varaudutaan syyskaudella 2023, jolloin nykyinen runkobussilinja 550 lakautetaan.

- Kivenlahden metrolinjojen käynnistymisen myötä Etelä-Espoon liityntälinjoille tehdään suunnitelmien mukaiset linjastomuutokset.

Vuonna 2024

- Helsingin ja Järvenpään välisessä junaliikenteessä tihennetään vuoroväliä päiväliikenteessä ja lauantaisin klo 9–19 välillä nykyisestä 30 minuutista noin 15 minuuttiin, mikäli Järvenpää liittyy HSL:n jäseneksi.

- Varaudutaan Kalasataman raitiotien liikennöinnin aloitukseen Nihdin ja Länsi-Pasilan välillä.

- Lahdenväylän bussiliikenteessä varaudutaan Kalasataman uuden terminaali-alueen mahdollistamiin linjastomuutoksiin.

Vuonna 2025

- ei merkittäviä muutoksia

Lisäksi suunnitelmavuosina bussiliikenteessä varaudutaan lisäämään tarjontaa Malmin entisen lentokentän, Kruunuvuorenrannan ja Kuninkaantammen kasvavia asuinalueita palveleville linjoille. Myös monien katutöiden, metroasemien perusparannusten ja muiden katuliikenteeseen vaikuttavien poikkeusjärjestelyiden aiheuttamiin lisäkustannuksiin varaudutaan.

Kaikkien liikennemuotojen osalta koronakriisin taloudellisten vaikutusten vuoksi vuosina 2020 ja 2021 tehtyjä liikenteen sopeutustoimia jatketaan koko suunnitelmakauden 2023–2025 ajan.

HSL:n lippu- ja maksujärjestelmä uudistetaan perustuen tilipohjaiseen taustajärjestelmään. Uudessa järjestelmässä matkustusoikeus voidaan todentaa matkakortin lisäksi muilla erilaisilla tunnisteilla. Lipputilihankkeeseen sisältyy tilipohjainen tausta, uudet lukijalaitteet ja tulevaisuuden lipputuotteiden sekä palvelumallin konseptointityö. Uudet lukijat mahdollistavat myös lähimaksamisen.

Hinnoittelumallit

Osana lipputilihanketta HSL on tutkinut vaihtoehtoisia tapoja hinnoitella joukkoliikenteen käyttöä. Tavoitteena on ollut selvittää, löytyykö nykyistä vyöhykemallia parempi ratkaisu, joka voitaisiin ottaa käyttöön viimeistään vuoden 2024 alussa. Työssä tarkasteltiin sekä maailmalla käytössä jo olevia että kehitteillä olevia eri tyyppisiä hinnoittelumalleja, joista konseptoitettiin HSL:n tarpeisiin soveltuvia ratkaisuluonnoksia asiantuntija-, asiakas- ja sidosryhmäarviointeja varten. Näitä olivat erilaiset vyöhykkeisiin perustuvat, mukaan lukien omavyöhyke- ja tasa-

hinnoittelumallit, sekä joukkoliikenteen käyttöön, esim. toteutuneisiin kilometreihin, perustuvat mallit.

Samassa yhteydessä tehdyn kansainvälisen vertailuanalyysin perusteella todettiin, että HSL:n nykyinen vyöhykemalli on jo sinällään varsin edistyksellinen ja toimiva, myös kansainvälisellä mittapuulla arvioiden. Uuden hinnoittelumallin tavoitteena on löytää strategian lipputulotavoitetta tukeva, parhaiten kestäviä kulkumuotoja edistävä ja samalla asiakkaille suotuisa hinnoittelumalli.

Lopullisiin vaikutusten arviointiin päätettiin ottaa nykyisiin vyöhykerajoihin perustustuvat kolme erilaista mallivariaatiota sekä tasahinnoittelu. Tutkituissa malleissa selvitettiin eri vyöhykerajojen yhdistämistä, esim. rajan poistamista B:n ja C:n väliltä tai C:n ja D:n väliltä. Lisäksi tutkittiin nykyisten vyöhykkeiden säilyttämistä, mutta pitkien matkojen hintatasojen merkittävää alentamista suhteessa kahden vyöhykkeen matkoihin. Tutkitut erilaiset mallit olivat:

Hinnoitteluvaihtoehto 1 Nykyiset vyöhykkeet uusilla hinnoilla. D-vyöhykkeellä ostettava CD-lippu.

Hinnoitteluvaihtoehto 2 Vyöhykkeet C ja D yhdistetty.

Hinnoitteluvaihtoehto 3 Vyöhykkeet B ja C yhdistetty. A, B ja C vyöhykkeillä on mahdollisuus ostaa lippu vain omalle vyöhykkeelle.

Hinnoitteluvaihtoehto 4 HSL-alueella vain yksi vyöhyke ja tasahinnoittelu.

Eri hinnoitteluvaihtoehtoissa käytetyt kerta- ja 30-päivän lippujen hinnat on esitetty seuraavassa taulukossa esitettynä nykyisiin vyöhykkeisiin perustuen.

matka vyöhykkeellä	lippulaji	nykyhinta	VE 1	VE 2	VE 3	VE 4
AB	kerta	2,80	3,00	3,20	3,40	3,10
AB	30-vrk	65,30	67,50	70,80	75,90	68,50
ABC	kerta	4,10	3,10	3,50	3,40	3,10
ABC	30-vrk	99,70	74,40	86,60	75,90	68,50
ABCD	kerta	5,70	3,60	3,50	3,40	3,10
ABCD	30-vrk	142,70	89,30	86,60	75,90	68,50
A	kerta	2,80	3,00	3,20	2,80	3,10
A	30-vrk	65,30	67,50	70,80	62,50	68,50
B	kerta	2,80	3,00	2,80	2,80	3,10
B	30-vrk	65,30	67,50	62,40	62,50	68,50
C	kerta	2,80	3,00	1,90	2,80	3,10
C	30-vrk	65,30	67,50	48,00	62,50	68,50

Kaikki HSL:n tutkimat uudet hinnoitteluvaihtoehdot rakentuvat ajatukselle, jossa nykyisen vyöhykejaon AB-alueiden matkojen lippujen hinnat nousevat ja ABC- sekä ABCD-alueilla tehtävien pidempien matkojen lippujen hinnat laskevat merkittävästi.

Vaihtoehtojen vaikutustarkastelut toteutettiin liikkumisen ja lipputulojen osalta Helmet-liikennemallianalysein ja asiakaskokemuksen osalta sekä laadullisin että määrällisin asiakas- ja sidosryhmäanalysein.

AB-alueen hinnan korotusten seurauksena kaikissa esitetyissä malleissa Helsingin kuntaosuus laskee ja muiden kuntien kuntaosuudet nousevat. HSL:n tulisi hinnoitteluaan uusiessaan huolehtia myös siitä, että uusilla kunnilla on mahdollisuus liittyä HSL:n joukkoliikennepalvelujen piiriin taloudellisten resurssiensa puitteissa ja liittyminen olisi mahdollista myös vähäisemmällä verovarojen käytöllä.

Myös joukkoliikennematkojen määrä Helsingin alueella laskee kaikissa tutkituissa malleissa. Vastaavasti kaikki tutkitut mallit lisäisivät joukkoliikenteen käyttöä C- ja D-vyöhykkeillä.

HSL:n hallitus päättää hinnoittelusta syksyllä 2022.

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien hyväksymät kuntayhtymien omistajaohjauksen tavoitteet

Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat ovat hyväksyneet HSL -kuntayhtymän omistajaohjauksen tavoitteet kaudelle 2022–2025 seuraavasti:

1. Tuottavuuden nousu koko tarkastelukaudella yhteensä vähintään 5 % vuosien 2015– 2019 keskiarvoon verrattuna

2. Kuntaosuudet tarkastelukauden loppuun mennessä enintään 50 % kokonaiskustannuksista
3. Joukkoliikenteen toimivuuden parantaminen.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja liikenne liikelaitoksen (HKL) johtokunnan lausunnot.

Esittelijän kannanotto

Esittelijä on ottanut lausuntoesitykseen kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymät vastaesitykset lukuun ottamatta joukkoliikenteen investointien rahoittamista koskevaa vastaesitystä ja tarkastusmaksua koskevaa vastaesitystä. Esityksessä on pitäyditty investointien rahoittamisen osalta kaupunkiympäristölautakunnan esittelijän esityksessä (kappale 23). HSL ei ole aiemmasta poiketen pyytänyt kannanottoja tarkastusmaksun korottamisesta. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Joukkoliikenteen tarkastusmaksusta annetun lain mukaan tarkastusmaksun määrä voi olla enintään 40 kertaa niin suuri kuin alin aikuisten kertamaksu (8.6.2006/448). TTS:ssä on todettu, että vuoden 2023 tarkastusmaksuun tullaan esittämään korotusta.

Yhden vyöhykkeen lipun osalta HSL on todennut lausunnossaan Daniel Sazonovin toivomusponnosta 27.1.2022, että tutkittaessa nykyisiin vyöhykerajoihin pohjautuvia vaihtoehtoisia hinnoittelumalleja ovat yhden vyöhykkeen liput mukana tarkastelussa.

Kaupunkiympäristölautakunta esittää, että kaupunginhallitus yhteistyössä HSL:n kanssa arvioi työsuhdematkalipun myöntämistä kaikille kaupungin työntekijöille. Selvitysten laatiminen on käynnistetty kaupunginkanslian henkilöstöosastolla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 14.6.2022
- 2 Lausuntopyyntö 14.6.2022, liite, HSL alustava TTS2023-2025
- 3 Lausuntopyyntö 14.6.2022, liite, hinnoittelumallien vaikutukset

Muutoksenhaku

22.08.2022

Asia/6

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Helsingin seudun liikenne -
kuntayhtymä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 08.08.2022 § 57

HEL 2022-007989 T 00 01 06

Päätös

Johtokunta antoi kaupunginhallitukselle Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymän (HSL) alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2023 – 2025 seuraavan lausunnon:

Yleistä

HSL:n hallitus on pyytänyt jäsenkuntien lausuntoa kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmasta (TTS) vuosille 2023 – 2025. HSL pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asioista:

1. Toimintasuunnitelma

- HSL:n keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet TTS-kaudella suhteessa strategiaan
- Liikenteen palvelutason arviointi ja markkinaymmärryksen perusteella suunniteltavat muutokset tarjontaan ja palvelutasoihin

2. Taloussuunnitelma

- Lipputulotavoitteet TTS-kaudella
- Kuntaosuuksien hyväksyttävä taso suhteessa lipputuloihin
- Kuntakohtaisen alijäämän kattaminen/ylijäämän käyttö TTS-kaudella

3. Hinnoittelun kehittäminen

- Näkemys tehdystä selvityksestä ja eri hinnoittelumallivaihtoehdoista

Helsingin kaupungin hallintosäännön mukaan liikenneliikelaitos (HKL) huolehtii metroliiikenteestä sekä siihen liittyvästä joukkoliikenneinfrastruktuurista. HKL tuottaa HSL:lle metroliiikenteen liikennöinnin sekä metroidraan liittyvät palvelut. Metroliiikennettä koskeva liikennöintisopimus

on liikelaitoksen ja HSL:n välinen sopimus. Metroinfran kattava infraso-
pimus on Helsingin kaupungin ja HSL:n välinen ja HKL edustaa kau-
punkia metroinfraa koskevilla asioilla HSL:n suuntaan.

Toimintasuunnitelma

Metroliiikenteen palvelutasoon liittyvät muutokset pohjautuvat HSL:n
kanssa yhteistyössä valmisteltuihin suunnitelmiin. HKL tulee omassa
taloussuunnitelmassaan 2023 – 2025 valmistautumaan HSL:n talous-
suunnitelmassa esitettyihin palvelutason muutoksiin.

Alustavassa TTS:ssa esitetyt strategiset tavoitteet talouden tervehdyt-
tämisen, asiakasmäärien kasvattamisen ja päästöjen vähentämisen
osalta ovat pääosin linjassa Helsingin kaupunkistrategian 2021 – 2025
tavoitteiden kanssa. Myös Helsingin kaupungin strategisena tavoitteena
on liikenteen järjestäminen kestäväällä tavalla niin taloudellisesti, so-
siaalisesti kuin ekologisesti. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräliiken-
teen kulkumuoto-osuuden kasvattaminen on niin ikään yksi kaupungin
strategisista tavoitteista. Helsingin kaupungin hiilineutraalisuustavoite
vuoteen 2030 mennessä on tiukempi kuin HSL:n tavoite päästöttömäs-
tä joukkoliikenteestä vuonna 2035. Jotta Helsinki pääsee tavoitteeseen,
tulee myös HSL:n sitoutua Helsingin alueelleen asettamiin tavoitteisiin
päästöjen vähenemisestä vuoteen 2030 mennessä.

Koronapandemian vauhdittama liikkumisen muutos sekä Ukrainan so-
dan vaikutus mm. energian ja polttoaineiden hintoihin sekä rakennus-
hankkeiden kustannustasoon aiheuttavat epävarmuutta joukkoliiken-
teen kehitysnusteluihin. Sekä matkustajien määrän että yleisen kus-
tannustason kehittyminen voivat luoda pitkäaikaisia haasteita joukkoliik-
enteen rahoitukselle. On erittäin hyvä, että tuottavuuden kehittäminen
on keskeisesti esillä HSL:n toimintasuunnitelmassa. HSL:n valmiste-
lussa olevassa tuottavuusohjelmassa aiotaan keskittyä tarkastelemaan
ja selvittämään toimenpiteitä, joilla pystytään tasapainottamaan taloutta
ja saavuttamaan strategiakaudella haluttu tasapaino kuntaosuuden ta-
son ja muun tulorahoituksen välillä. Joukkoliikenteen tuottavuuden pa-
rantamistoimia pitää arvioida, suunnitella ja toteuttaa tiiviissä yhteis-
työssä Helsingin kaupungin sekä muiden joukkoliikennekentän toimijoi-
den kanssa. On tärkeää, että Helsingin, muiden seudun kuntien ja näi-
den yhdessä omistaman HSL:n toimet ohjaavat yhteiskunnan kokonai-
sedun mukaiseen tavoitteeseen siten, että eri toimijoiden osaoptimointi
ei aiheuta resurssien hukkaa.

Tavoite asiakas- ja markkinaymmärryksen kasvattamisesta on erittäin
kannatettava ja vastaa niihin huomioihin, joita HKL ja Helsingin kau-
punki ovat aiempina vuosina nostaneet esille. Tietoa asiakkaiden muut-
tuvista tarpeista pitää pystyä hyödyntämään palvelujen suunnittelussa,

jotta voidaan valita vaikuttavuudeltaan parhaat joukkoliikenteen kehittämiskohteet.

Palvelutason muutoksia suunniteltaessa on syytä ottaa huomioon, että liikennetuotannon kokonaiskustannuksista muuttuvat, suorat operointikustannukset muodostavat vain pienen osan. Muu osuus muodostuu kiinteistä pitkän aikavälin investoinneista mm. infraan, kalustoon sekä muihin liikennejärjestelmän osiin. Mahdollisen liikennetarjonnan supistamisen vaikutukset jo tehtyjen investointien kannattavuuteen tulee huomioida valmistelussa.

HSL:n lippu- ja maksujärjestelmän uudistus tilipohjaiseen taustajärjestelmään perustuvaksi on kehitysaskel, joka antaa hyvät mahdollisuudet kehittää tulevaisuudessa lipputuotteita. Uusi järjestelmä mahdollistaa lähimaksamisen, joka voi paranevan käyttäjäkokemuksen myötä houkutella lisää matkustajia.

Taloussuunnitelma

Tarve talouden tasapainottamiseen vaikuttaa useita vuosia sekä HSL:n että kaupungin toimintaan ja taloussuunnitteluun. HSL:lle asetettujen omistajaohjauksellisten tavoitteiden mukaisesti kuntaosuuksien taso tarkastelukauden 2023 – 2025 loppuun mennessä tulee olla enintään 50 % kokonaiskustannuksista. Tämä edellyttää HSL:n alustavassa TTS:ssa esiin tuotua tuottavuuden aktiivista kehittämistä.

Lähtökohtaisesti joukkoliikenteen talouden tasapainottamisessa ei tässä poikkeuksellisessa tilanteessa tule sulkea mitään vaihtoehtoa pois. Kaikki käytössä olevat keinot on syytä säilyttää keinovalikoimassa, kuten kuntaosuuksien kasvattaminen, lipunhintojen korottaminen sekä palvelutason ja tarjonnan sopeuttaminen. Tarvittavat talouden sopeutustoimet tulisi kohdistaa siten, että lipun hinnat, palvelutaso ja kunta-kohtaisten maksuosuuksien taso pidetään kohtuullisessa tasapainossa.

HSL:n toiminnan ja talouden suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita muiden kustannusten (ns. yleiskustannukset) kehittymiseen, joista Helsingin maksuosuus on 63 %, sekä poikkeusoloissa valtiolta saatavan lisärahoituksen maksimointiin. Lisäksi tulee huomioida se, ettei uusien tulonlähteiden etsiminen tapahdu kuntien tulonlähteitä pienentämällä siten, että kuntien todellinen maksuosuus kasvaa. Kokonaisuuden optimoinnin varmistamiseksi on tärkeää, että uudistukset suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä HSL:n ja sen jäsenkuntien kesken.

Kaupunginhallituksen 27.6.2022 hyväksymän vuoden 2023 talousarvion raamin mukaisesti Helsingin kaupungin HSL:lle maksaman kuntaosuuden kasvu saa olla vuonna 2023 enintään 7,659 milj. euroa.

HSL:n alustavassa TTS:ssa Helsingin kuntaosuuden kasvuksi oli arvioitu 14,958 milj. euroa.

Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan vaikutukset rakennusmateriaalien saatavuuteen ja toimitusaikoihin aiheuttavat merkittävää epävarmuutta rakennushankkeiden kustannuksiin, toteutusnopeuteen ja hankkeiden käynnistymisedellytyksiin. Mikäli rakennushankkeiden toteutus siirtyy, tulevat vaikutukset näkymään lähivuosina hankkeiden vaatimien liikenteen poikkeusjärjestelyjen aiheuttamien lisäkustannusten pienenemisenä. Toisaalta rakentamistöiden mahdollisesti kasvava kustannustaso tai pitkittyminen voi jatkossa näkyä hankkeiden käyttöönoton jälkeen suunniteltua korkeampina infrakustannuksina. On tärkeää ylläpitää HSL:n ja jäsenkuntien yhteistä tilannekuvaa tilanteen kehittymisen osalta.

Yhtenä Helsingin kaupungin strategisena tavoitteena on parantaa investointien ohjattavuutta kokonaisuutena. Alustavassa TTS:ssa todetun mukaisesti myös HSL:n tarkoituksena on kehittää strategisen liikennejärjestelmäsuunnittelun vaikutusarviointimenetelmiä. Näihin tavoitteisiin liittyen yhteistyötä kaupungin 10-vuotisen investointiohjelman taloudellisten vaikutusten arvioinnin osalta tulee tiivistää. Kaupunki tarvitsee HSL:ltä tietoa investointiohjelman vaikutuksista HSL:n talouteen kolmi-vuotista taloussuunnitelmakautta pidemmällä aikajänteellä.

Kuntien väliseen kustannusjakoon käytettävät metron matkustajamäärä- ja lippulajitukimukset tulee päivittää, kun länsimetron jatke Kivenlahteen otetaan käyttöön. Metroliikenteen kulujen jakamisessa tulee käyttää päivitettyjä tietoja viimeistään tilinpäätösvaiheessa 2023.

Joukkoliikenteen rahoitushaasteiden jatkuessa pandemian jälkeisen toimintaympäristön muutoksen ja energiakriisin myötä tulee HSL:n yhteistyössä Helsingin seudun kuntien kanssa vaikuttaa valtion pääkaupunkiseudulle antaman joukkoliikenteen tuen kasvattamiseksi.

Hinnoittelun kehittäminen

Metroinfran omistajana HKL toteaa, että kaikki esitetyt hinnoittelumallivaihtoehdot näyttävät vaikuttavan positiivisesti kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuuteen. Selvitysten mukaan mikään malli ei aiheuttaisi erityisiä toimenpiteitä kuormitusmuutosten seurauksena.

Esitetyt uudet hinnoitteluvaihtoehdot rakentuvat kaikki ajatukselle, jossa nykyisen vyöhykejaon AB-alueiden lyhyempien matkojen lippujen hinnat nousevat ja ABC- sekä ABCD-alueilla tehtävien pidempien matkojen lippujen hinnat laskevat merkittävästi. Tämän seurauksena kaikissa esitetyissä malleissa Helsingin kuntaosuus laskee ja muiden kuntien kuntaosuudet nousevat. Hinnoitteluvaihtoehdon valintapäätöstä

valmisteltaessa on hyvä arvioida myös muutoksen vaikutukset HSL:n laajenemismahdollisuuksiin seudulla.

Selvityksen mukaan hinnoittelumallit vaikuttaisivat maankäyttöön nostamalla asumisen kysyntää alueilla, joilla joukkoliikennelippujen hinnat laskevat. Tätä voidaan pitää Helsingin vetovoiman kehittymisen näkökulmasta haasteena, mutta kestävien kulkutapojen kulkutapaosuuden kasvaessa ympäristön näkökulmasta positiivisena. Pitkällä aikavälillä liikkumisen hinnan aleneminen voi kuitenkin johtaa yhdyskuntarakenteen hajautumiseen, sillä HSL arvioi tasatariffin vaikuttavan seudulla lievästi hajakeskittävästi lisäten paikalliskeskusten täydennysrakentamista. Siten myös pitkien moottoroitujen matkojen suorite lisääntyisi. Liikennemallitarkasteluissa nämä pitkän aikavälin maankäyttövaikutukset eivät tule esille.

Tehdyistä hinnoitteluselvityksistä ei käy ilmi, että onko hinnoitteluvaihtoehtojen arvioinnissa otettu huomioon lippujen hintojen kohoamisen aiheuttama kysyntäjousto matkustajamääriin. Liikennemalli ei yksin ole paras menetelmä tämän asian arviointiin, sillä menetelmä korostaa hinnoittelun vaikutusta käyttöön. Lipunhintojen noston riskinä on aina joukkoliikenteen kysynnän pieneneminen. Tämä voi johtaa huonoon kierteeseen joukkoliikenteen käytön vähentyessä ja lipputulojen pienentyessä, minkä seurauksena palvelutasoa joudutaan laskemaan.

Käsittely

08.08.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Silja Hyvärinen: Poistetaan lausunnon kohdasta Hinnoittelun kehittämisen kappale 23.

Johtokunta yksimielisesti hyväksyi varajäsen Hyvärisen tekemän ja Ropen kannattaman vastaehdotuksen.

Kannattaja: Jenni Rope

Esittelijä

toimitusjohtaja
Saara Kanto

Lisätiedot

Saara Kanto, toimitusjohtaja, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

22.08.2022

Asia/7

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 561

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle potilasasiavastaavia ja sosiaaliasiavastaavia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

HEL 2022-007865 T 03 00 00

VN/25975/2021

Päätös

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon potilasasiavastaavia ja sosiaaliasiavastaavia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta:

1. Edistääkö hallituksen esitysluonnos nykyistä paremmin potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista?

Helsingin kaupunki pitää esitysluonnosta potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksia ja oikeusturvaa edistävänä, kunhan potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnasta järjestämisvastuussa oleville tahoille turvataan lakiesityksessä ehdotettujen uudistusten edellyttämät resurssit.

2. Onko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa pääasiassa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämänä? (2 ja 3 §)

Järjestämisvastuuseen ehdotettavat muutokset ovat tarkoituksenmukaisia, sillä ehdolla, että hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUSille ohjataan riittävästi voimavaroja myös yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestämiseksi.

Helsingin alueella on lukuisia yksityisiä palveluntuottajia. Näin ollen järjestämisvastuun laajentaminen koskemaan myös yksityisten terveydenhuollon palveluntuottajien potilasasiavastaavatoimintaa edellyttäisi Helsingissä mittavaa ja olennaista resurssien lisäämistä.

Helsingin osalta vaadittavaa resurssia on vaikea ennakoida alueen yksityisten palveluntuottajien suuren osuuden takia. Saatavilla ei ole luotettavaa tietoa yksityisten terveydenhuollon potilaiden tarpeesta potilasasiavastaavien neuvoille. Yksityinen sosiaalihuolto (sosiaaliasiamiehellä on jo nyt tehtävissä myös yksityinen sosiaalihuolto) on mittakaavaltaan pienempi kuin Helsingin yksityiset terveydenhuollon toimijat.

Hyvinvointialueen potilasasiavastaavalle kuuluisi jatkossa myös työterveys, jossa pelkästään Helsingin kaupungin henkilöstön määrä on noin 39 000. Tämän lisäksi tulisi muut yksityiset työterveyspalveluja tarjoavat tahot. Näin ollen resurssilisäyksen tarve on huomattava. Tämä tulisi huomioida asiakkaiden ja potilaiden riittävän palvelun varmistamiseksi jo ennen uuden lain voimaantuloa esimerkiksi valtakunnallisena vaa-teenä väestöpohjaiseen resursointiin.

HUS-yhtymän vastuu potilasasiavastaavien toiminnan järjestämisestä (3 §) on osittain epäselvä asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna. Terveys- sosiaalityöntekijään tyytymättömän kannalta on epäselvää, kenen puoleen tulee kääntyä Uudellamaalla, kun palveluketjut voivat kattaa useamman hyvinvointialueen sekä HUS-yhtymän toiminnan.

3. Onko potilasasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa erikseen valtion mielisairaaloissa, Puolustusvoimien terveydenhuollossa, Vankiterveydenhuollossa, Työterveyslaitoksessa (4 §)

On syytä tarkastella, olisiko valtion järjestettävä näissä toiminnoissa myös sosiaaliasiavastaavan tehtävät. Esityksessä jää epäselväksi, kelle sosiaaliasiavastaavat antavat selvityksen, jos yhteydenotto koskee valtion toimintaa.

4. Ovatko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riittävyttä ja vastuuhenkilön nimeä- mistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia? (2 § 4 momentti, 4 § 4 momentti)

Vastaavan henkilön tehtäviin tulee sisältyä myös samat tehtävät kuin sosiaali- ja potilasasiavastaavilla. Vastaavan on hyvä olla mukana asiakastyössä voidakseen ohjata, koordinoida sekä kehittää toimintaa. Vaarana voi olla, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asema heikentyy, jos omaisen tai läheisen avustaminen rajataan pois ilman laillista edustajuutta. Osa asiakkaista ei pysty antamaan suostumusta tai valtuutusta (esimerkiksi muistisairaat, vammautuneet, joille ei ole haettu edunvalvojaa).

5. Turvaako esitys riittävästi potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden ja puolueettomuuden? (2 § 3 momentti, 4 § 3 momentti, 5 §)

Potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden vaatimusten sääntely on sinänsä kannatettavaa, mutta käytännön näkökulmasta se voi osoittautua monimutkaiseksi. Tehtäviin soveltuvilla henkilöillä on todennäköisesti vankka kokemustausta sote-alalta ja mahdollisesti myös viranomaisyöstä (sosiaali- ja terveystoimialan vi- ranomaisista) rekisterinpitäjän (tässä tapauksessa Helsingin kaupun- gin) palveluksessa. Tehtäväalan tuntemus on lisäksi vastaavien kelpoi- suusehtona.

Toiminta tulee järjestää erillään hyvinvointialueen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvistä tehtävistä. Helsingin kaupungilla potilasasiamiehet toimivat jo nykyisin erillisenä palveluna toimialan hallinnossa. Järjestely on ollut toimiva ja sitä puoltaa muun muassa potilasasiamiesten riippumattomuus päivittäisestä palvelutoiminnasta.

6. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön kelpoisuutta koskeva säännös tarkoituksenmukainen? (6 §)

Kyllä. Potilasasiavastaavan kelpoisuudesta säätäminen parantaa ja yhdenmukaistaa toimintaa.

7. Onko esityksessä huomioitu asianmukaisesti asiakkaiden kielelliset oikeudet? (7 §)

Ei lausuttavaa.

8. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävät määritelty tarkoituksenmukaisesti? (8 §)

Esityksen pykälätasoiset tehtäväkuvaukset potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävistä ovat aiempaa onnistuneemmat. Esityksen perusteluissa on myös kuvattu tarkemmin potilas- ja sosiaaliasiavastaavien avustamisvelvollisuuden sisältöä, mikä selkeyttää vallitsevaa tilannetta ja osoittaa nykyistä paremmin rajat, joiden sisällä avustamisen tulee toteutua.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) soveltamiseen liittyvissä asioissa ja varhaiskasvatuslain 54 §:ssä tarkoitettujen muistutuksen tekemisessä avustaminen tulee poistaa tehtävistä. Varhaiskasvatus on erotettu sosiaalihuollosta 2013 eikä ole tarkoituksenmukaista hyvinvointialueilla vastata varhaiskasvatuksen asiakkaiden oikeusturvaneuvonnasta.

9. Ovatko rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset asianmukaiset ja tarkoituksenmukaiset? (9 – 12 §)

10 §:n mukaan potilas- ja sosiaaliasiavastaavilla olisi oikeus käsitellä tehtäviensä suorittamisen kannalta välttämättömiä henkilötietoja salassapitosäännösten estämättä. Säännöksen perusteluissa on todettu, että potilas- ja sosiaaliasiavastaava voisivat käsitellä esimerkiksi sellaisia potilasasiakirjoja tai sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja, jotka asiakas on heille toimittanut. Sen sijaan heillä ei olisi tehtäviensä puolesta oikeutta käsitellä palvelunjärjestäjän potilasrekisterissä oleviin potilasasiakirjoihin tai sosiaalihuollon asiakasrekisterissä oleviin asiakasasiakirjoihin sisältyviä henkilötietoja.

Käytännössä asiakkaan toimittamat potilas- tai asiakasasiakirjat eivät aina ole riittäviä potilas- tai sosiaaliasiavastaaville säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Potilas- ja sosiaaliasiavastaaviin yhteyttä ottavat henki-

löt ovat usein haavoittuvassa asemassa, minkä vuoksi heidän toimintakykynsä ja mahdollisuutensa toimittaa tarvittavia asiakirjoja saattaa olla rajallinen. Tämän vuoksi olisi hyvä, jos potilas- ja sosiaaliasiavastaavat voisivat pyytää tarvittavat tiedot suoraan potilas- tai asiakasrekisteristä asiakkaan suostumuksen perusteella.

Koska potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien asiakkailtaan pyytämien suostumusten tulee aina täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen ja joko potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslain) tai sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, sosiaalihuollon asiakaslain) mukaiset edellytykset, on syytä arvioida, tulisiko asiasta olla nimenomainen säännös esityksen 10 §:ssä.

Jos suostumus koskisi potilasasiakirjojen sisältämiä tietoja, sen tulisi olla potilaslain 4 luvun 13.2 §:ssä säädetyllä tavalla kirjallinen. Jos taas kyse olisi sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin sisältyvistä tiedoista, suostumuksen tulisi olla sosiaalihuollon asiakaslain 3 luvun 16 §:n mukaisesti nimenomainen. Lisäksi suostumuksen olisi joka tapauksessa oltava vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 kohdassa edellytetyllä tavalla.

Vaatus suostumuksen kirjallisesta muodosta on perusteltu ottaen huomioon, että kyse on erityisistä tai joka tapauksessa arkaluonteisina pidettävistä henkilötiedoista. Myös asianosaisten oikeusturvan ja yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa rekisterinpitäjälle asetun näyttötaakan kannalta kirjallinen suostumus on tarkoituksenmukainen.

Suostumus ei olisi pätevä, jos rekisteröidyn potilaan tai asiakkaan ja rekisterinpitäjän välillä olisi selkeä epäsuhta, erityisesti, jos rekisterinpitäjänä on viranomainen (tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 4 kohta ja johdanto-osan perustelukappale 43). Tällaista epäsuhtaa ei kuitenkaan välttämättä olisi nyt, kun potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien ensisijaisena tehtävänä on auttaa rekisteröityä ja vastaavien kanssa asioiminen on vapaaehtoista.

10. Ovatko potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava –nimikkeet sopivat potilasasiamiesten ja sosiaaliasiamiesten uusiksi nimikkeiksi?

Paremmiin tehtäviin kuvaavia nimikkeitä voisivat olla esimerkiksi potilasasiavaltuutettu ja sosiaaliasiavaltuutettu, terveydenhuollon palveluneuvoja ja sosiaalihuollon palveluneuvoja, palveluneuvoja (terveydenhuolto) ja palveluneuvoja (sosiaalihuolto), terveydenhuollon tukipalveluhenkilö ja sosiaalihuollon tukipalveluhenkilö taikka potilasvastaava ja sosiaalivastaava.

Valtuutettua on käytetty useista valvovista viranomaisista, kuten lapsiasiavaltuutetusta, tietosuojavaltuutetusta ja tasa-arvovaltuutetusta, kun taas ilmaisua ”-vastaava” on käytetty esimerkiksi tietosuojavastaavan kaltaisista, myös yksityisten organisaatioiden sisäisistä toimijoista, joita ei ole aina lakisääteisesti asetettu.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 10.6.2022, 002
- 2 Lausuntopyyntö 10.6.2022, liite, esitys

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa potilasasiavastaavia ja sosiaaliasiavastaavia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta 8.8.2022 mennessä. (liitteet 1 ja 2). Lisäaikaa on saatu 23.8.2022 saakka. Lausunto on pyydetty antamaan lausuntopalvelussa.

Hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen mukaan tavoitteena on parantaa potilas- ja sosiaaliasiain toimintaa. Hallituksen esitysluonnoksessa lain tavoitteena on edistää potilaan ja sosiaalihuollon sekä varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista parantamalla potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toimintaedellytyksiä ja riippumattomuutta sekä toiminnan laatua. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

Nykyisten asiamies-nimikkeiden sijaan tarkoitus on ottaa käyttöön sukupuolineutraalit nimikkeet potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava. Laissa on tarkoitus säätää potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastavien toiminnan järjestämisestä, riippumattomuudesta, kelpoisuudesta, tehtävistä ja henkilötietojen käsittelystä.

Potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastavien toiminnan järjestäjiä ovat julkisen ja yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon, työterveyshuollon sekä varhaiskasvatuksen osalta hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki. Lisäksi HUS-yhtymä järjestää potilasasiavastaavien toiminnan järjestämänsä ja tuottamansa terveydenhuollon osalta.

Päätösehdotus perustuu sosiaali- ja terveystoimialan antamaan lausuntoon. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa esitystä. Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 10.6.2022, 002
- 2 Lausuntopyyntö 10.6.2022, liite, esitys

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 8.8.2022

HEL 2022-007865 T 03 00 00

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala antaa seuraavan lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää hallituksen esitysluonnosta hyvänä ja kannatettavana. Esitysluonnos ei aiheuta kasvatuksen ja koulutuksen toimialan palveluissa muutosta nykyiseen toimintaan, koska varhaiskasvatukseen liittyvä sosiaaliasiamestointi tapahtuu kaupungin toisella toimialalla, eikä esitysluonnos tuo tähän muutosta. (lausuntopyynnön kohdat 1 ja 2)

Nykyisten asiamies-nimikkeiden sijaan otettavat sukupuolineutraalit nimikkeen on kannatettava muutos (lausuntopyynnön kohta 10). Muilta osin ei esitysluonnokseen ole toimialan osalta lausuttavaa.

Lisätiedot

Anu Kangaste, johtava lakimies, puhelin: 310 87180
anu.kangaste(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveystoimiala 2.8.2022

HEL 2022-007865 T 03 00 00

1. Edistääkö hallituksen esitysluonnos nykyistä paremmin potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista?

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala pitää esitysluonnosta potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksia ja oikeusturvaa edistävänä, kunhan potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnasta järjestämisvastuussa oleville tahoille turvataan lakiesityksessä ehdotettujen uudistusten edellyttämät resurssit.

2. Onko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa pääasiassa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämänä? (2 ja 3 §)

Järjestämisvastuuseen ehdotettavat muutokset ovat tarkoituksenmukaisia, sillä ehdolla, että hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUSille ohjataan riittävästi voimavaroja myös yksityisten sosiaali- ja

terveydenhuollon palveluntuottajien potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestämiseksi.

Helsingin alueella on lukuisia yksityisiä palveluntuottajia. Näin ollen järjestämisvastuun laajentaminen koskemaan myös yksityisten terveydenhuollon palveluntuottajien potilasasiavastaavatoimintaa edellyttäisi Helsingissä mittavaa ja olennaista resurssien lisäämistä.

Helsingin osalta vaadittavaa resurssia on vaikea ennakoida alueen yksityisten palveluntuottajien suuren osuuden takia. Ei ole saatavilla luotettavaa tietoa yksityisten terveydenhuollon potilaiden tarpeesta potilasasiavastaavien neuvoille. Yksityinen sosiaalihuolto (sosiaaliasiamiehellä on jo nyt tehtävissä myös yksityinen sosiaalihuolto) on mittakaavaltaan pienempi kuin Helsingin yksityiset terveydenhuollon toimijat.

Hyvinvointialueen potilasasiavastaavalle kuuluisi jatkossa myös työterveys, jossa pelkästään Helsingin kaupungin henkilöstön määrä on 39 255. Tämän lisäksi tulisi muut yksityiset työterveyspalveluita tarjoavat tahot. Näin ollen resurssilisäyksen tarve on huomattava. Tämä tulisi huomioida asiakkaiden ja potilaiden riittävän palvelun varmistamiseksi jo ennen uuden lain voimaantuloa esimerkiksi valtakunnallisena vaa-teenä väestöpohjaiseen resursointiin.

3 § HUS-yhtymän vastuu potilasasiavastaavien toiminnan järjestämisestä on osittain epäselvä asiakasnäkökulmasta tarkasteltuna. Kenen puoleen terveysosasto- ja sosiaalityöntekijään tyytymätön kääntyy Uudellamaalla, kun palveluketjut voivat kattaa useamman hyvinvointialueen sekä HUS-yhtymän toiminnan?

3. Onko potilasasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa erikseen valtion mielisairaaloissa, Puolustusvoimien terveydenhuollossa, Vankiterveydenhuollossa, Työterveyslaitoksessa (4 §)

On pohdittava, olisiko valtion syytä järjestää näissä toiminnoissa myös sosiaaliasiavastaavan tehtävät. Esityksessä jää epäselväksi, kenelle sosiaaliasiavastaavat antavat selvityksen, jos yhteydenotto koskee valtion toimintaa.

4. Ovatko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riittävyttä ja vastuuhenkilön nimeämisestä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia? (2 § 4 momentti, 4 § 4 momentti)

Vastaavan henkilön tehtäviin tulee sisältyä myös samat tehtävät kuin sosiaali- ja potilasasiavastaavilla. Vastaavan on hyvä olla mukana asiakastyössä voidakseen ohjata, koordinoida sekä kehittää toimintaa. Vaarana voi olla, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asema heikentyy, jos omaisen tai läheisen avustaminen rajataan pois ilman laillista edustajuutta. Osa asiakkaista ei pysty antamaan suostumusta

tai valtuutusta (esimerkiksi muistisairaat, vammautuneet, joille ei ole haettu edunvalvojaa).

5. Turvaako esitys riittävästi potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden ja puolueettomuuden? (2 § 3 momentti, 4 § 3 momentti, 5 §)

Potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden vaatimusten sääntely on sinänsä kannatettavaa, mutta käytännön näkökulmasta se voi osoittautua monimutkaiseksi. Tehtäviin soveltuvilla henkilöillä on todennäköisesti vankka kokemustausta sote-alalta ja mahdollisesti myös viranomaistyöstä (sosiaali- ja terveystoimialan viranomaisista) rekisterinpitäjän (tässä tapauksessa Helsingin kaupungin) palveluksessa. Tehtäväalan tuntemus on lisäksi vastaavien kelpoisuusehtona.

Esitykseen sisältyy säädös, että vastaavien toiminta on järjestettävä erillään hyvinvointialueen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvistä tehtävistä. Helsingin kaupungilla potilasasiamiehet toimivat jo nykyisin erillisenä palveluna toimialan hallinnossa. Järjestely on ollut toimiva ja sitä puoltaa muun muassa potilasasiamiesten riippumattomuus päivittäisestä palvelutoiminnasta.

6. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön kelpoisuutta koskeva säännös tarkoituksenmukainen? (6 §)

Kyllä. Potilasasiavastaavan kelpoisuudesta säätäminen parantaa ja yhdenmukaistaa toimintaa.

7. Onko esityksessä huomioitu asianmukaisesti asiakkaiden kielelliset oikeudet? (7 §)

Ei lausuttavaa.

8. Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävät määritelty tarkoituksenmukaisesti? (8 §)

Lakiesityksen pykälätasoiset tehtäväkuvaukset potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävistä ovat aiempaa onnistuneemmat. Esityksen perusteluissa on myös kuvattu tarkemmin potilas- ja sosiaaliasiavastaavien avustamisvelvollisuuden sisältöä, mikä selkeyttää vallitsevaa tilannetta ja osoittaa nykyistä paremmin rajat, joiden sisällä avustamisen tulee toteutua.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) soveltamiseen liittyvissä asioissa ja varhaiskasvatuslain 54 §:ssä tarkoitetun muistutuksen tekemisessä avustaminen tulee poistaa tehtävistä. Varhaiskasvatus on erotettu sosiaalihuollosta 2013 eikä ole tarkoituksenmukaista hyvinvointialueilla vastata varhaiskasvatuksen asiakkaiden oikeusturvaneuvonnasta.

9. Ovatko rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset asianmukaiset ja tarkoituksenmukaiset? (9 – 12 §)

Esityksen 10 §:n mukaan potilas- ja sosiaaliasiavastaavilla olisi oikeus käsitellä tehtäviensä suorittamisen kannalta välttämättömiä henkilötietoja salassapitosäännösten estämättä. Säännöksen perusteluissa on todettu, että potilas- ja sosiaaliasiavastaava voisivat käsitellä esimerkiksi sellaisia potilasasiakirjoja tai sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja, jotka asiakas on heille toimittanut. Sen sijaan heillä ei olisi tehtäviensä puolesta oikeutta käsitellä palvelunjärjestäjän potilasrekisterissä oleviin potilasasiakirjoihin tai sosiaalihuollon asiakasrekisterissä oleviin asiakasasiakirjoihin sisältyviä henkilötietoja.

Käytännössä asiakkaan toimittamat potilas- tai asiakasasiakirjat eivät välttämättä ole riittäviä potilas- tai sosiaaliasiavastaaville säädetyjen tehtävien suorittamiseksi. Potilas- ja sosiaaliasiavastaaviin yhteyttä ottavat henkilöt ovat usein haavoittuvassa asemassa, minkä vuoksi heidän toimintakykynsä ja mahdollisuutensa toimittaa tarvittavia asiakirjoja saattaa olla rajallinen. Tämän vuoksi olisi hyvä, jos potilas- ja sosiaaliasiavastaavat voisivat pyytää tarvittavat tiedot suoraan potilas- tai asiakasrekisteristä asiakkaan suostumuksen perusteella.

Koska potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien asiakkailtaan pyytämien suostumusten täytyy aina täyttää yleisen tietosuojasetuksen ja joko potilaslain tai sosiaalihuollon asiakaslain mukaiset edellytykset, olisi syytä arvioida, tulisiko asiasta ottaa nimenomainen säännös esityksen 10 §:ään.

Jos suostumus koskisi potilasasiakirjojen sisältämiä tietoja, sen tulisi olla potilaslain 13.2 §:ssä säädetyllä tavalla kirjallinen. Jos taas kyse olisi sosiaalihuollon asiakasasiakirjoihin sisältyvistä tiedoista, suostumuksen tulisi olla asiakaslain 16 §:n mukaisesti nimenomainen. Lisäksi suostumuksen olisi joka tapauksessa oltava vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu tietosuojasetuksen 4 artiklan 11 kohdassa edellytetyllä tavalla.

Vaatus suostumuksen kirjallisesta muodosta on perusteltu ottaen huomioon, että kyse on erityisistä tai joka tapauksessa arkaluonteisina pidettävistä henkilötiedoista. Myös asianosaisten oikeusturvan ja yleisen tietosuojasetuksen 7 artiklan 1 kohdassa rekisterinpitäjälle asetettua näyttötaakan kannalta kirjallinen suostumus on tarkoituksenmukainen.

Suostumus ei olisi pätevä, jos rekisteröidyn potilaan tai asiakkaan ja rekisterinpitäjän välillä olisi selkeä epäsuhta, erityisesti, jos rekisterinpitäjänä on viranomainen (tietosuojasetuksen 7 artiklan 4 kohta ja johdanto-osan perustelukappale 43). Tällaista epäsuhtaa ei kuitenkaan

välttämättä olisi nyt, kun potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastavien ensisijaisena tehtävänä on auttaa rekisteröityä, sekä kun vastavien kanssa asioiminen on vapaaehtoista.

10. Ovatko potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava –nimikkeet sopivat potilasasiamiesten ja sosiaaliasiamiesten uusiksi nimikkeiksi?

Paremmiin tehtäviin kuvaavia nimikkeitä voisivat olla esimerkiksi potilasasiavaltuutettu ja sosiaaliasiavaltuutettu, terveydenhuollon palveluneuvoja ja sosiaalihuollon palveluneuvoja, palveluneuvoja (terveydenhuolto) ja palveluneuvoja (sosiaalihuolto), terveydenhuollon tukipalveluhenkilö ja sosiaalihuollon tukipalveluhenkilö taikka potilasvastaava ja sosiaalivastaava.

Ehdotuksen mukaan nimikkeet potilasasiavaltuutettu ja sosiaaliasiavaltuutettu eivät olisi parhaiten soveltuvia. Toisaalta loppuliitettä ”-valtuutettu” on käytetty useista valvovista viranomaisista, kuten lapsiasiavaltuutetusta, tietosuojavaltuutetusta ja tasa-arvovaltuutetusta, kun taas ilmaisua ”-vastaava” on käytetty esimerkiksi tietosuojavastaavan kaltaisista, myös yksityisten organisaatioiden sisäisistä toimijoista, joita ei ole välttämättä lakisääteisesti asetettu.

11. Vapamuotoiset huomiot

Helsingissä sosiaali- ja potilasasiamiesten tehtävät on myös tällä hetkellä yhdistetty, onko lakia jatkossa tulkittava niin että tehtävät tulisi erottaa?

Lisätiedot

Jan Ihatsu, projektiasiantuntija, puhelin: 310 28741
jan.ihatsu(a)hel.fi

§ 562

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030

HEL 2022-007578 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus antoi opetus- ja kulttuuriministeriölle alla olevan lausunnon ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030. Lausunto on jaoteltu lausuntopyynnössä esitettyjen kysymysten mukaisesti.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti ja oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi tukee Helsingin kaupungin tavoitteita vahvistaa kulttuuriympäristöjen huomioimista kaupunkiympäristöjen suunnittelussa, kaavoituksessa ja kunnossapidossa. Strategiaehdotus tunnistaa hyvin kulttuuriperinnön ja sitä vaalivan toimijakentän moninaisuuden sekä kulttuuriperinnön vaalimiseen vaikuttavat toimintaympäristön muutossuunnat. Se on hyvin linjassa myös kaupungin taide- ja kulttuurivision kanssa. Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä ja sen periaatteet kulttuuriperinnön monimuotoisuudesta ja kansalaisten osallisuudesta on otettu ehdotuksessa vahvasti huomioon.

Strategiaehdotuksessa on neljä tavoitelukua, joissa painottuvat ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet, kulttuuriperintö osana ekologista kestävyttä, osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalini kestävää hyödyntäminen. Kulttuuriperintöstrategia antaa työkaluja kulttuuriympäristöjen huomioon ottamiseksi läpileikkaavasti kaupunkisuunnittelun eri teemoissa ja erilaisissa ympäristöissä.

Kaupunkilaisten ja yleisesti kansalaisten edellytykset osallistua kulttuuriperinnöstä ja kulttuuriympäristöstä käytäviin keskusteluihin vaihtelevat. Osallisuus on demokratiakysymys, ja alan toimijoiden yhdenvertaisuusosaamista tulee vahvistaa. Strategiaehdotus tukee tätä toimintalinjaa hyvin.

Kulttuuriperintö nostetaan strategiaehdotuksessa yhdeksi kestävä kehityksen kulmakivistä. Kokonaisvaltainen ja uskottava lähestymistapa kestäväan kehitykseen on kulttuuriperintötoimijoille haaste. Alalla tarvitaan innovaatiotoimintaa, jota tulisi tukea myöhemmin laadittavan toimenpanosuunnitelman puitteissa.

Oppiminen, osaaminen ja tutkimus ovat ratkaisevassa roolissa kulttuuriperinnön arvostuksen, hyödyntämisen ja vaalimisen kannalta. Osaamisen siirtäminen sukupolvelta toiselle on kulttuuriperintöalan kansalaistoiminnan haaste. Kansalaisten yhdenvertaisuuden huomioiminen ja ilmastokriisin asettamat tavoitteet edellyttävät nekin sekä koulutusta että voimavaroja, jotka tulisi ottaa huomioon toimeenpanosuunnitelman laatimisessa.

Taloudellinen kestävyys on kestävä kehityksen keskeinen elementti. Strategiaehdotuksessa tarkastellaan ilahduttavasti kulttuuriperintöä taloudellisen kehittämisen voimavarana, mutta ehdotus huomioi myös riskiriidan, joka usein syntyy kulttuuriperinnön ja taloudellisten arvojen leikkauspisteessä. Tämän kipukohtan avaamiseen ja rakentavien ratkaisujen etsimiseen tulee kiinnittää huomiota toimeenpanosuunnitelmassa.

Kaupunkisuunnittelussa kulttuuriperintö on voimavara, mutta toisaalta strategiassa on hyvä tuoda mahdollisimman selkeästi esille asiaan liittyviä riskiriitoja, jotta niihin pystytään löytämään ratkaisuja. Suunnittelussa tunnistetut erityiset haasteet liittyvät usein keskenään riskiriitaiten tavoitteiden yhteensovittamiseen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi täydennysrakentaminen olemassa oleville alueille ja alueen ominaispiirteiden säilyttäminen tai uudet liikenneyhteydet ja uusi kunnallistekniikka yleisillä alueilla ja puistoissa. Toisaalta on hyvä huomata, että oikein suunniteltuna nykyrakentaminen voi tuoda uuden arvokkaan kerroksen vanhan rinnalle.

Strategiaehdotuksessa käsitellään laajasti aineellista, aineetonta ja digitaalista kulttuuriperintöä. Kulttuuriympäristö on ehdotuksessa määriteltä ympäristöksi ja maisemaksi, johon ihminen on vaikuttanut ja joka koostuu erilaisista ja eri-ikäisistä maisemista, rakennetuista ympäristöistä ja arkeologisesta perinnöstä. Esimerkiksi julkisia ulkotiloja tai puisto- ja puutarhakulttuuria ei kuitenkaan ole strategiaehdotuksessa erikseen käsitelty. Kaupunkien suunnittelussa tulee ottaa huomioon niin kutsuttu maisemakulttuurikonaisuus, johon kuuluu esimerkiksi Helsingissä eriluonteisia viheraluetyppejä, kuten kartanoympäristöjä, huvilapuutarhoja, siirtolapuutarhoja, kansanpuistoja, eri aikakausille tyyppilisiä asuinympäristöjä, puistoja ja liikunta-alueita sekä esimerkiksi hautausmaita.

Kulttuuriympäristöä tarkastellaan strategiaehdotuksessa osana kulttuuriperintöä. Suomalainen käytäntö on, että rakennussuojelu ja kulttuuriympäristön viranomaistyö on sijoitettu kulttuuriperintöorganisaatioiden yhteyteen. Kulttuuriympäristöjen tunnistaminen ja arvostaminen on perustehtävä, joka tulee nostaa selkeästi esiin, kun toimeenpanosuunnitelmaa laaditaan. Kulttuuriympäristönäkökulmaa ei tule rajoittaa vain

rakennuskannan tarkasteluun, vaan kulttuuriympäristön käsitteen mukaisesti rakennusten, niiden käytön ja ympäristön välisen suhteen tarkasteluun.

Kulttuuriympäristönäkökulman huomioimisesta on huolehdittava lain-säädännössä. Myös uusi valtakunnallinen kulttuuriympäristöstrategia tulisi laatia, sillä edellinen strategiakausi on päättynyt vuonna 2020. Helsingin kaupungilla on valmisteilla oma kulttuuriympäristöohjelma, joka korostaa kulttuuriympäristöjen merkitystä omaleimaisten alueiden ja taloudellisen menestymisen lähtökohtana sekä kulttuuriympäristöjen itseisarvoa ja suojelutarvetta.

Kommentit lukuun 5.1 Kulttuuriperintö omana ja yhteisenä

Luvussa asetetaan tavoitteeksi kulttuuriperinnön näkeminen yhteiskunnan yhteisenä voimavarana, johon kaikilla on oikeus. Tavoitteena on lisätä kulttuuriperinnön moninaisuutta ja parantaa sen saavutettavuutta.

Luvun tavoitteet vastaavat hyvin Helsingin kaupungin strategisia tavoitteita. Moninaisuus, kulttuurinen ja sosiaalinen saavutettavuus ja kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksien lisääminen ovat Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 keskiössä.

Kaikessa kaupunkiympäristön suunnittelussa pyritään edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Kaupunki edistää historiallisten aineistojen digitointia ja tarjoamista karttapalvelussa sekä ylläpitää piirustusarkistoa. Kulttuuriperintöön liittyvät selvitykset ovat ladattavissa julkisesti verkosta ja tietoa Helsingin kulttuuriympäristöistä jaetaan sekä verkossa että itse kohteissa fyysisin opastein.

Kaupungin museopalvelut hallinnoivat ja kehittävät kaupungin museo-kokoelmia ja avaavat niihin liittyvää tietoa yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa, jotta kokoelmat palvelisivat mahdollisimman hyvin sekä nykyisiä että tulevia helsinkiläisiä. Nykydokumentointi- ja näyttelyhankkeissa sekä tapahtumatuotannossa kehitetään työskentelytapoja, joissa huomioidaan kaikkien kaupunkilaisten osallisuus kulttuuriperintöön.

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman valmistelutyössä on käynyt ilmi, että helsinkiläisillä on vahva toive olla aktiivisesti luomassa ja koke-massa kulttuuriympäristöä ja että he kokevat elävän kulttuuriperinnön isoksi osaksi kulttuuriympäristöä. Kulttuuriperintöstrategian toimenpide-linjaus alan toimijoiden yhdenvertaisuusosaamisen vahvistamisesta tu-kee tätä.

Luvussa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota niihin keinoihin, joilla kansalaisten yleistä kiinnostuneisuutta ja tietoisuutta rakennetusta kulttuuri-perinnöstä voidaan aktiivisesti lisätä, muutenkin kuin oppivelvollisuus-

koulutuksen yhteydessä. Alan kaikkia toimijoita olisi kannustettava vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin ja lisäämään vuorovaikutusta. Aihetta sivutaan strategiaehdotuksessa, mutta näkökulma on asiantuntijakeskeinen. Laajempi vuorovaikutus olisi välttämätöntä esimerkiksi modernin rakennetun ympäristön suojelussa, mikäli pyritään kulttuurisesti kestäviin tuloksiin.

Kulttuuriperintötieto ja siihen liittyvät palvelut digitalisoituvat samaa tahtia muun yhteiskunnan kanssa. Saatavuuden ja käytön tukeminen edellyttää panostuksia aineistojen esilletuomiseen, helppokäyttöisyyteen ja asiakaslähtöiseen neuvontaan. Helsingiläinen kulttuurihistoriallinen perintö on digitaalisesti hyvin saavutettavissa kansallisen Finnahakupalvelun kautta.

Digitaaliset työkalut ovat avanneet runsaasti uusia mahdollisuuksia sekä kansalaisille että ammatillisille kulttuuriperintötoimijoille. Helsingin kaupunki kehittää jatkuvasti uusia digitaalisia välineitä ja työskentelytapoja, joilla kulttuuriperinnöstä ja siihen perustuvista elämyksistä voidaan tehdä helpommin saavutettavia. Kaupunginkirjasto tarjoaa monipuolisesti elektronisia aineistoja sekä välineitä, neuvontaa ja tukea digitaalisten palvelujen käyttöön.

Kommentit lukuun 5.2 Kulttuuriperintö, luonto ja ilmastonmuutos

Luvussa asetetaan tavoitteeksi, että yhteiskunnassa ymmärretään laajasti kulttuuriperinnön merkitys kestäväälle elämäntavalle. Kulttuuriperintöarvoja ja luontoarvoja tarkastellaan osana samaa kokonaisuutta eivätkä ne ole ristiriidassa keskenään.

Luvun toimenpidelinjaukset nostavat esille eri teemojen yhtymäpinnat ja niiden huomioon ottamisen tärkeyden sekä ilmastonmuutoksen kytkeytymisen osaltaan kaikkeen. Kulttuuriperinnön säilyttäminen kytkeytyy ilmastotavoitteiden saavuttamiseen sekä ekologisen, kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden edistämiseen monella tavoin Helsingin kaupungin toiminnassa.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti rakennusten energiatehokkuutta parannetaan sekä uudisrakentamisessa että vanhan rakennuskannan korjaamisessa. Helsingin energiatehokkuusnormit ovat kansallista vähimmäistasoa kunnianhimoisemmat. Uusiutuva energia ja energiatehokkuus pyritään yhdistämään Helsingissä optimaalisella tavalla paitsi yksittäisissä rakennuksissa myös alueellisesti.

Kehitys kohti hiilineutraalia Helsinkiä vaikuttaa kaupungin kulttuuriympäristöihin. Vanhan rakennuskannan korjaaminen energiatehokkaammaksi vaikuttaa usein niiden alkuperäiseen ilmeeseen, kun taas uudisrakentaminen ja purkaminen muuttavat kulttuuriympäristömaisemia ra-

dikaalisti. Kaupungin tavoitteena on saada luotua hyvä toimintamalli historiallisten arvorakennusten kunnostamiseksi.

Helsingissä rakennussuojelu on viimeisen kolmenkymmenen vuoden ajan ollut osa prosessia, jonka lähtökohtana on kaupungin kasvu ja siihen liittyvä jatkuva muutos. Koko ajan syntyy uutta, jonka arvo selviää ajallaan. Yksittäisten arvorakennusten suojelusta on siirrytty arjen rakennusten ja kokonaisuuksien säilyttämiseen. Suojeltavien kohteiden ominaispiirteiden tunnistamisen tavoitteena on määritellä arvokkaat ominaisuudet, joiden säilymistä edistetään muutoksia suunniteltaessa.

Yksi luvun tavoitteista on, että kulttuuriympäristöjä käytetään ja hoidetaan kestävästi. Kaupungin kulttuuriympäristöjen osalta rakennussuojeluviranomaisena toimii Helsingin kaupungin museo. Valmisteilla olevassa kulttuuriympäristöohjelmassa linjataan helsinkiläisen kulttuuriympäristön tärkeimpiä ominaispiirteitä sekä niiden hoitoa ja hyödyntämistä. Tavoitteena on kaupunkiyhteinen näkemys siitä, miten arvokkaat kulttuuriympäristöt huomioidaan ja säilytetään sekä toisaalta hyödynnetään voimavarana kaupungin kasvaessa ja tiivistyessä.

Rakennusperintöä on Suomessa tarkasteltu perinteisesti kulttuuriperinnön kehityksessä. Paikallisten rakennusmateriaalien ja -tapojen erityispiirteiden ja arvon tunnistaminen on liittynyt vahvasti perinteen vaalimiseen. Tästä on seurannut rakennussuojelun ja kulttuuriympäristön viranomaistyön muodostuminen kulttuuriperintöorganisaatioiden yhteyteen. Helsingin kaupungin museo toimii alueellisena vastuumuseona Keski-Uudellamaalla, jossa rakennustoiminta on hyvin vilkasta. Alueellisten vastuumuseoiden rooli kulttuuriympäristön vaalijana on uuden museolain myötä edelleen vahvistunut, mikä tulee ottaa huomioon sekä toimenpidesuunnitelmassa että työn resursoinnissa.

Luvun linjausten mukaan kulttuuriperintöalan toimijat kehittävät osaamistaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja hillintään sekä kiertotalouteen liittyvissä kysymyksissä ja ratkaisuissa. Kokonaisvaltainen lähestymistapa kestävyteen on haaste kulttuuriperintöalalla yleisesti ja myös Helsingin museopalveluissa. Kulttuuriperintötoimijoiden tulee pystyä tarjoamaan uskottavia tulevaisuuspolkuja ja kuvaamaan oma roolinsa tulevaisuuksien hahmottamisessa. On ilmeistä, että konkreettiseen pääsemiseksi tarvitaan sekä koulutusta että innovaatioita, ja tämä tulisi ottaa huomioon toimeenpanosuunnitelman laatimisessa.

Menneisyydessä muodostunut rakennusperintö on ollut hyvin herkkää muutoksille. Suomalaisen kulttuuriympäristön tilasta on tehty kriittisiä arvioita, sekä maaseudun kulttuurimaisemista että kylä- ja kaupunkikuvasta. Kulttuuriympäristöjen tunnistaminen ja arvostaminen on siksi yhä keskeinen perustehtävä, jota kulttuuriperintöstrategian tulee edistää.

Tavoitteena tulee olla, että arvokkaita kulttuuriympäristöjä tunnistetaan yhä laajemmin niin, että niiden arvot ja ominaispiirteet huomioidaan kehittämisessä.

Strategiaehdotuksessa nostetaan esiin rakennetut kulttuuriympäristöt tärkeänä kulttuuriperinnön osatekijänä. Kulttuuriympäristöt ovat kuitenkin iältään ja merkitykseltään usein syvempiä kuin niitä leimaava rakennuskanta. Näkökulmaa ei tule rajoittaa vain rakennuskannan tarkasteluun, vaan kulttuuriympäristön käsitteen mukaisesti rakennusten, niiden käytön ja ympäristön suhteen tarkasteluun. Sopivien käyttötarkeitusten löytäminen suojelluille kohteille saattaa olla haasteellista ja vajaakäyttö ongelma myös sellaisten kulttuuriperinnön kannalta tärkeiden rakennusten kohdalla, jotka eivät ole rakennussuojelukohteita, sillä väärä käyttö voi uhata arvokkaiden kohteiden säilymistä. Rakennusten ominaispiirteet ja edellytykset asettavat vaatimuksia niiden käytölle.

Kulttuuriympäristöjen viranomaistyöhön vaikuttaa sekä luonnonympäristöä että alueidenkäyttöä koskeva lainsäädäntö. Luonnonsuojelulaki kohdentuu rakentamattomaan luonnonympäristöön, maankäyttö- ja rakennuslaki rakennusten välittömään ympäristöön, kaupunkikuvaan, tonttiin tai kaava-alueeseen. Kulttuuriympäristönäkökulma, jolla on näitä laajempi merkitys, saattaa jäädä lainsäädännön väliinpuotoajaksi. Kulttuuriympäristöjen vaalimiseen vaikuttavat alueelliset kulttuuriympäristöohjelmat, joiden ohjaava vaikutus on lainsäädäntöä heikompi.

Rakentamisen painopisteen kääntyminen tunnistettuihin kulttuuriympäristöihin, Helsingissä esimerkiksi herkemmillä ranta-alueilla, tai täydennysrakentaminen olemassa oleville rakennetuille alueille korostavat laajemman kulttuuriympäristönäkökulman huomioimisen tarvetta. Vuonna 2014 valmistuneen valtakunnallisen kulttuuriympäristöstrategian kausi on päättynyt vuonna 2020, ja uuden strategian laatiminen paikallisten kulttuuriympäristöohjelmien tueksi olisi tarpeen.

Kommentit lukuun 5.3 Kulttuuriperintö, oppiminen, osaaminen ja tutkimus

Luvussa asetetaan tavoitteita kulttuuriperintökasvatukselle, alan ammatilliselle osaamiselle, kulttuuriperinnön tutkimukselle ja tiedon saataavuudelle ja käytölle.

Helsingin kaupunki tekee yhteistyötä kulttuuriympäristön tutkimukseen liittyen esimerkiksi yliopistojen kanssa, ja sitä on tarkoitus ylläpitää myös jatkossa. Oppiminen, osaaminen ja tutkimus ovat ratkaisevassa roolissa kulttuuriperinnön arvostuksen, hyödyntämisen ja vaalimisen kannalta.

On hyvä, että kulttuuriperintökasvatuksen, koulutuksen ja kulttuuriperintötiedon saatavuuden merkitystä korostetaan strategiaehdotuksessa.

Kulttuuriperinnön on sisällyttävä sekä varhaiskasvatukseen että opetus-suunnitelmien perusteisiin. Koulutuksen tarjoama ajallinen perspektiivi ja ymmärrys menneestä tulevaisuuden mahdollisuuksien horisonttina on tärkeä ja lähes ainoa kattava lähtökohta rakennusperinnön huomioimiselle tulevaisuudessa. On tarpeen vahvistaa kulttuuriperintöön liittyvää tutkimusta ja kulttuuriperintötiedon käyttöä päätöksenteon tukena.

Strategiaehdotuksessa on tunnistettu kulttuuriperintöalan uudenlaisen osaamisen tarve, mutta johtopäätökset ovat hajanaisia - valmius ja kyky aikaisempaa tiiviimpään yhteiskunnalliseen keskusteluun on välttämätöntä, mutta "elinkeinoelämän erilaisissa verkostoissa toimimista" ja "laaja-alaista liiketoimintaosaamista" tärkeämpää on luoda "toimivia kumppanuuksia sekä yhdistää ja analysoida tietoa". Kulttuuriperintöalan asiantuntijoilla on entistä suurempi merkitys mielipidevaikuttajina muuttuvien arvojen maailmassa. Tarvitaan eri toimialat ylittävää yhteistyötä ja tahtotilaa kulttuuriperinnön säilyttämiseksi.

Kulttuuriperinnön tutkimuksen resurssit ja perustutkimuksen edellytykset ovat yksi strategiaehdotuksen tärkeimmistä asiakokonaisuuksista. Yhtä tärkeää on, että ehdotuksessa mainitaan kulttuuriperinnön taloudellinen hyödyntäminen keinona laajentaa sen käyttäjäkuntaa ja korostetaan samalla sen kunnioittamista ja suojaamista kielteisiltä vaikutuksilta.

Strategiaehdotuksen tavoitteisiin on nostettu alan tutkimus, jonka tulee olla monitieteistä ja kansainvälistä. Suomessa museotoiminnan kannalta keskeistä museologian opetusta annetaan Helsingin, Jyväskylän ja Turun yliopistoissa. Alan ainoa professuuri on Jyväskylän yliopistossa, Helsingissä ja Turussa on tarjolla vain sivuaineopintoja. Professuurin jatkuvuus on turvattava joko Jyväskylän yliopistossa tai jossakin muussa museologian opintoja tarjoavassa yliopistossa, jotta suomalaisten museologian opintojen ja osaamisen kansainvälinen kilpailukyky turvataan ja ala pystyy vastaamaan strategiaehdotuksen esiin nostamiin muutoshasteisiin. Opintoketju perusopinnoista maisteriopintojen kautta tohtorintutkintoon ei saa katketa. Nyt ehdotuksessa yksilöidään yksittäisenä kulttuuriperintöosaamisen alueena ainoastaan restaurointi.

Kommentit lukuun 5.4 Kulttuuriperintö ja talous

Luvussa asetetaan tavoitteiksi kulttuuriperinnön tunnistaminen voimavarana taloudelle ja liiketoiminnalle sekä yhtä lailla sen itseisarvon tunnistaminen. Kulttuuriperinnön säilyttämistä tulisi tavoitteiden mukaan turvata julkisin varoin.

On tärkeää, että kulttuuriperinnön taloudelliset ulottuvuudet on huomioitu strategiaehdotuksessa, sillä taloudellinen kestävyys on kestävä ke-

hityksen keskeinen elementti. Strategiaehdotuksen ajatukset taloudesta ovat samansuuntaiset kaupungin tavoitteiden kanssa. Hyvin vaalittu kulttuuriperintö nähdään taloudellisena vetovoimatekijänä ja sillä on suuri merkitys esimerkiksi matkailun kehittämiseksi. Kulttuuriperintöä tulee tarkastella kehittämisen voimavarana myös talouden näkökulmasta ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä tulee kehittää. Kulttuuriperinnön ja taloudellisten arvojen nähdään usein olevan ristiriidassa keskenään, ja tämän kuilun ylittämiseen tulee etsiä konkreettisia keinoja.

Kuntien asema kulttuuriympäristöjen ylläpitäjänä asettaa taloudellisia haasteita, etenkin jos vaaditaan tavanomaisesta poikkeavia menetelmiä ja ratkaisuja. Kunnossapidon ja restauroinnin resurssit eivät kasva samaa tahtia tiivistyvän kaupungin, lisääntyvän ja ikääntyvän rakennuskannan ja muun kaupunkiomaisuuden tai asukas- ja käyttäjämäärien kanssa, jolloin syntyy korjausvelkaa.

Alalla tarvitaan uusia kannustin- ja rahoitusmalleja, sillä on vaikea nähdä, että julkinen rahoitus kasvaisi lähivuosina merkittävästi. Mikäli toimijoille asetetaan toimeenpanosuunnitelmassa uusia velvoitteita, myös niiden rahoitus tulee huomioida, kuten nyt onkin ilahduttavasti toimittu alueellisten vastuumuseotehtävien osalta.

Tällä hetkellä kulttuuriperintötyön rahoituksen hankepainotteisuus on ristiriidassa työn ylisukupolvisen luonteen kanssa. Tämä näyttäytyy esimerkiksi vaikeuksina ylläpitää kulttuuriperinnön kannalta keskeisiä rakennuksia ja kokoelmia tai hankkia ja ylläpitää ajanmukaisia digitaalisia järjestelmiä.

Digitaalisuuteen kohdistuu kulttuuriperintöalalla suuria odotuksia sekä yleisötyön että kulttuuriperinnön hallinnan näkökulmasta. Toimeenpanosuunnitelmassa tulee siksi kiinnittää huomiota digitaalisten palveluiden ansaintalogiikan kehittämiseen. Digitaalisen saavutettavuuden ja tuotto-odotusten yhdistäminen vaatii osaamista, jossa varsinkin pienemmät kulttuuriperintötoimijat tarvitsevat tukea. Digitaalisten toimintamallien kehittäminen ja järjestelmien ylläpito edellyttävät jatkuvia investointeja, jotka ovat merkittävä taloudellinen kysymys kaikenkokoisille kulttuuriperintötoimijoille.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Kulttuuriperintö on tärkeä yhteiskunnallinen voimavara ja sitä käsitellään strategiaehdotuksessa monipuolisesti. Ehdotus ei kuitenkaan varsinaisesti tuo keskusteluun uutta sisältöä, sillä siinä käsitellyt ilmiöt on jo tunnistettu monella taholla. Strategiaehdotuksen tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat yhteisesti jaettuina ja niistä vallitsee kulttuuriperintötoimijoiden keskuudessa suuri yksimielisyys. Toimenpidelinjaukset ovat hyvin yleisellä tasolla.

Strategiaehdotuksen suurin merkitys on kulttuuriperinnön aseman virallisessa tunnustamisessa osana kehittyvää yhteiskuntaa, mikä toivottavasti vahvistaa toimijoiden asemaa omiin sidosryhmiin ja omistajatahoihin päin sekä esimerkiksi rahoitusta haettaessa. Strategiaehdotuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on keskeistä, että asetetut tavoitteet huomioidaan valtionosuuksien ja erilaisen hankerahoituksen ehdoissa.

Kulttuuriperintö on sekä voimavara menestyville kaupungeille että haaste suunnitteluratkaisuille. Erityisesti kasvavan kaupungin ja kulttuuriperinnön suojelemisen yhteensovittaminen saattaa vaatia erityisratkaisuja ja nykyrakentamisesta poikkeavia menetelmiä, jotka puolestaan lisäävät kuluja. Hiilineutraalisuus ja kaupungin hallinnassa olevien arvovakennusten säilyttäminen asettavat omia taloudellisia haasteitaan.

Maisemakulttuurikohteiden ja arvoympäristöjen kunnostus ja pitkäjänteinen kunnossapito edellyttävät erityisosaamista, joka puolestaan saattaa vaatia tavanomaista suurempia investointeja. Kulttuuriympäristöt ovat kuitenkin niin tärkeä ja identiteettiä luova osa kaupunkiomaisuutta sekä vetovoimatekijä asukkaille ja kävijöille, että niihin investointi on pitkällä aikavälillä välttämätöntä. Tämän arvon ja merkityksen arvioiminen taloudellisesti vaatii uudenlaisia mittareita ja työkaluja, joiden kehittämisessä tarvitaan valtion ja kaupunkien yhteistyötä, samoin kuin rahoitusmallien löytämisessä niiden säilymisen varmistamiseksi.

Strategiaehdotuksen vastaukset lähitulevaisuuden haasteisiin jäävät osin yleiselle tasolle. Alueellinen eriytyminen ja niukkenevat taloudelliset resurssit kyllä tunnistetaan olennaisina muutoksina myös rakennusperinnön kannalta, mutta johtopäätöksissä ei edetä pidemmälle ratkaisuihin. Olisi toivottavaa, että ilmeinen ristiriita yhteiskunnallisten ja taloudellisten muutosten ja kulttuuriperinnön suojelun tavoitteiden välillä otettaisiin huomioon ja esitettäisiin puitteita tuleville, vaikeillekin arvovalinnoille.

Strategiaehdotus lähestyy kulttuuriperintöä YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman kautta ja rakentuu sen vuoksi ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden ympärille. Kulttuuri nähdään näiden osa-alueiden yhtenä ulottuvuutena. Kestävä kehitys olisi mahdollista rakentaa myös neljän pilarin varaan, jolloin kulttuurinen kestävyys olisi neljäs pilari edellä mainittujen rinnalla. Kulttuurisen kestävyuden käsitteellä voisi olla kulttuurin itseisarvoa korostava merkitys, kun pohditaan kulttuuriperinnön merkitystä yhteiskunnassa nyt ja tulevaisuudessa.

Strategiaehdotuksessa tunnistetaan kulttuuriperinnön merkitys kasvun tuottajana ja mahdollistajana käynnissä olevan kulutustapojen muutok-

sen aikana. Epäilemättä on olennaista, miten hyvin kulttuuriperintö onnistuu kiinnittymään meneillään oleviin muutoksiin ja tuottamaan taiteellisen ja luovan työn tekemisen edellytyksiä. Luottamus kulttuuriperinnön itseisarvoon muuttuvassa maailmassa ei kuitenkaan saa hälvettyä.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimiseksi käytettävän? Millaisena näkisitte oman roolinne strategian toimeenpanossa?

Helsingin kaupunki pitää erillisen toimeenpanosuunnitelman laatimista välttämättömänä, jotta strategia muuttuisi yleisen tason linjauksista konkreettiseksi toiminnaksi ja jotta kulttuuriperintöalan toimijat voisivat kokea sen itselleen hyödylliseksi työkaluksi. Vastuu strategian toteuttamisesta käytännön työssä on pitkälti kunnilla ja muilla kulttuuriperintöä hallinnoivilla toimijoilla.

Helsingin kaupunki on kiinnostunut osallistumaan toimeenpanosuunnitelman laadintaan omalta osaltaan ja tuomaan omaa asiantuntijuuttaan valmisteluun. Kaupunki on jo omassa toiminnassaan toteuttanut pitkäjänteisesti helsinkiläisten kulttuuriympäristöjen hoitoa ja suojelua, ja sitoutuu jatkamaan tätä työtä. Valtakunnallinen kulttuuriperintöstrategia selventää ja tukee jatkossa myös kaupungin omaa toimintaa.

Uuden museolain myötä on luotu alueellisten vastuumuseoiden verkosto, jolle on osoitettu sekä laaja tehtävä että merkittävästi rahoitusta. Sen vuoksi on yllättävää, että alueellisia vastuumuseoita ei lainkaan mainita toimijoina strategiaehdotuksessa. Niillä olisi mahdollisuus ottaa keskeinen rooli strategian toimenpidelinjausten jalkauttamisessa alueillaan, sillä ne tavoittavat hyvin laajan kirjon toimijoita. Esimerkiksi Helsingissä ja Helsingin kaupunginmuseon vastuualueella Keski-Uudellamaalla on laaja joukko kulttuuriperintötoimijoita, joiden joukossa on valtio, kuntia, yksityisiä säätiöitä ja monenlaisia yhdistyksiä ja vapaaehtoistoimijoita.

Alueellisen vastuumuseotyön nelivuotissuunnitelma vuosille 2023–2026 odottaa vahvistamista. Sen ja kulttuuriperintöstrategian toimeenpanosuunnitelman yhteensovittaminen on huomioitava toimeenpanosuunnitelman valmistelussa ja ohjaavan viranomaisen ja alueellisten vastuumuseoiden yhteistyössä. Kulttuuriperintöstrategian toimeenpano olisi mahdollista resursoida ainakin osittain lisäämällä se alueellisten vastuumuseoiden seuraavan suunnitelmakauden tavoitteisiin.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

22.08.2022

Asia/8

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö
- 2 Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030
- 3 Förslag till kulturarvsstrategi 2022–2030

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää kaupungin lausuntoa liitteenä olevasta ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030. Strategian laatiminen perustuu hallitusohjelmaan ja sen lähtökohtana on monimuotoisen aineellisen, aineettoman ja digitaalisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristöjen vaaliminen, kehittäminen ja hyödyntäminen koko yhteiskunnan voimavarana. Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma.

Lausunto annetaan sähköisessä lausuntopalvelussa olevalla lomakkeella, joten se on jaoteltu lausuntopyynnössä esitettyjen kysymysten mukaisesti. Lausunnossa pyydetään kertomaan näkemykset strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista sekä sen yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista. Strategian viidennen kappaleen lukuja pyydetään kommentoimaan jokaista erikseen. Lisäksi pyydetään näkemyksiä toimeenpanosuunnitelman valmisteluun ja kaupungin mahdolliseen rooliin strategian toimeenpanossa.

Lausunnon antamisen määräaika on 31.8.2022. Kesätaucoon osuvan lausuntoajan vuoksi asiaa ei ole ehditty käsitellä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnassa tai kaupunkiympäristölautakunnassa, vaan lausunto on valmisteltu kaupunginmuseon ja kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoiden yhteistyönä suoraan kaupunginhallituksen päätettäväksi.

22.08.2022

Asia/8

Hallintosäännön 19 luvun 5 §:n mukaan kaupunginhallitus antaa kaupungin lausunnot ulkopuoliselle.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö
- 2 Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030
- 3 Förslag till kulturarvsstrategi 2022–2030

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Opetus- ja kulttuuriministeriö

22.08.2022

Asia/9

§ 563

Valtuutettu Mari Rantasen toivomusponsi koskien selvitystä avointen oppimistilojen vaikutuksesta lasten ja nuorten oppimiseen sekä opettajien työhön

HEL 2021-010663 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 22.9.2021 hyväksymän toivomusponnen (Mari Rantanen) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdotottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto on 22.9.2021 § 278 hyväksynyt Kottby lågstadieskolan korvaavan uudisrakennuksen hankesuunnitelman. Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen.

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitetävän mahdollisuutta selvittää laajemmin kaupungissa avointen oppimistilojen vaikutusta lasten ja nuorten oppimiseen sekä opettajien työhön sekä kokemuksia niistä. (Mari Rantanen)

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnen hy-

väksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuuteuille.

Ponnesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto. Kaupunginhallitus toteaa lausuntoihin viitaten seuraavaa.

Oppimisympäristöt ovat muuttuneet monimuotoisemmiksi ja muunneltavammiksi verrattuna perinteisiin kotiluokkiin perustuviin koulutiloihin. Ryhmätyö- ja pienryhmätilat sekä aineopetusluokat ovat pääsääntöisesti eri kokoisia, erillisiä luokahuoneita. Oppimiskortteliin kuuluu muunneltavaa oppimisympäristöä, jossa tiloja voidaan yhdistää ja jakaa opetustilanteen tarpeen mukaan siirtoseinillä ja palje- tai taiteovilla. Tilat tarjoavat mahdollisuuden toteuttaa erilaisia pedagogisia ratkaisuja.

Oppimisympäristöjen suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on se, että oppijan etu ja pedagogiikka ohjaavat suunnittelua ja toimintaa. Hyvä oppimisympäristö muodostaa pedagogisesti monipuolisen kokonaisuuden, joka mahdollistaa monenlaiset tavat oppia ja opettaa. Hyvä oppimisympäristö tukee oppijan oppimista, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentumista sekä vuorovaikutusta, ajattelua ja kokemuksia.

Raija Kattilakosken väitöstutkimuksessa "Koulun toimintakulttuuri avautuvissa oppimistiloissa: etnografinen tutkimus uuteen koulurakennukseen muuttamisesta (2018)" todetaan opettajien keskeisenä haasteena olevan uusien oppimisympäristöjen, opetusmenetelmien ja välineiden tunnistaminen ja sekä niiden käyttöönoton. Tutkimusten mukaan avoimen tai avautuvan oppimistilan ei voida todeta olevaan sinällään hyvä tai huono. Tilojen käyttöön sovitulla yhteisillä pelisäännöillä, käytettävällä pedagogiikalla sekä monipuolisten tilojen joustavalla käytöllä voidaan löytää jokaiselle oppijalle ja opetettavalle aiheelle sopivat tilat.

Aiemmissa tutkimuksissa on todettu oppimisympäristöjen vaikutuksen tutkimisen olevan haastavaa, sillä muutokset ovat usein systeemisiä ja lopullista vaikuttavaa tekijää on vaikea selvittää (Sawers et al., 2016). Fyysisten opetustilojen muutosten on kuitenkin havaittu vaikuttavan opettajien tapaan opettaa (Beery et al., 2013) ja avoimempien tilojen kouluissa opettajien tekemä yhteinen suunnittelutyö nousee vahvemmin esille kuin perinteisissä koulurakennuksissa (Husu & Toom, 2016; Sigurðardóttir & Hjartarson, 2016). Kansainväliset tutkimukset painottavat koulujen toimintakulttuurin olevan monen asian kokonaisuus, jossa fyysiset oppimisen tilat muodostavat yhden kulmakiven (Gislason, 2010). Suoraan helsinkiläisiin päiväkoteihin, kouluihin ja oppilaitoksiin keskittyvää tutkimusta ei ole toistaiseksi laajamittaisesti toteutettu.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee Helsingin Yliopiston kanssa yhteistyötä Growing Mind -tutkimushankkeessa, jossa yhtenä tutkimusosana on koulutiloja koskeva tutkimus. Tutkimuksessa selvitetään, miten oppimisen tilojen muuttuminen vaikuttaa koulun toimintakulttuuriin, miten käytössä olevat pedagogiset ratkaisut voivat hyödyntää erilaisia uusien tilojen mukanaan tuomia mahdollisuuksia ja miten näihin muutoksiin voidaan valmistautua ennakkoon.

Perusopetuksessa tätä tutkimusta tehdään yhdessä Vallilan ala-asteen koulun kanssa, johon on tulossa perusparannushanke. Tutkimushankkeessa on tehty hyvissä ajoin monitahoista yhteiskehittämistä koulun henkilöstön, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arkkitehtien ja pedagogisten asiantuntijoiden sekä Helsingin yliopiston tutkijoiden kanssa. Tutkimustietoa tullaan hyödyntämään tulevaisuuden rakennushankkeissa. Tutkimushanke kytkeytyy myös Helsingin kielilukion uudisrakennuksen suunnittelutyöhön, jota tehdään moniammatillisessa yhteistyössä. Tutkimusyhteistyössä kehitetään toimintamalleja nykyisen ja tulevien uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden tueksi. Lisäksi Vuosaaren lukion uudisrakennushankkeessa on kiinnitetty erityistä huomiota yksikön toimintakulttuurin kehittämiseen. Henkilökuntaa osallistettiin laajasti sekä tila- että irtokalustesuunnitteluun käyttäjäkokouksissa. Tämän hankkeen aikana kertyneitä oppeja tullaan toteuttamaan myös tulevaisuuden lukiokoulutuksen rakennushankkeissa.

Suunnitteluohje uusien oppimisympäristöjen suunnittelun tueksi valmistui keväällä 2022. Tämä opasmuotoinen ohje kattaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tilasuunnittelun. Oppaan laadinnassa on ollut mukana opettajia, johtajia, rehtoreita ja sekä asiantuntijoita kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalveluista, palvelukokonaisuuksista ja kehittämispalveluista. Tehdyt tutkimukset korostavat proaktiivisen toiminnan roolia, kun suunnitellaan pedagogista toimintaa uusissa tiloissa. Käyttäjien osallistaminen suunnitteluun sitouttaa kaikki tahot suunnitelman tavoitteisiin. Koulun edustajat osallistuvat hankkeen valmisteluun tuoden tilasuunnitteluun pedagogisen ja toiminnallisen näkökulman. Henkilökuntaa osallistuu rehtorin johdolla käyttäjäkokousten kautta myös suunnitelmien kehittämiseen sekä piha- ja irtokalustussuunnitteluun.

Oppimisympäristöjen vaikutusta lasten oppimiseen on aiempiin jo tehtyihin tutkimustuloksiin viitaten vaikeaa todentaa. Kertaluonteinen selvitys tai kyselytutkimus ei anna kuvaa oppimisesta tai sen edistymisestä. Kun tarkastellaan oppimistilojen toimivuutta oppijoiden näkökulmasta, täytyy tarkastelun pohjana olla opetukselle asetetut tavoitteet ja se, miten tilat tukevat asetettujen tavoitteiden toteutumista. Kun tiloja suunnitellaan ja toteutetaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, on kokonaisuus niin laaja, ettei yksi yksittäinen selvitys riitä kattamaan koko-

naisuutta. Oppimisympäristötutkimus tulee pilkkoa osa-alueiksi ja pyrkiä tarkastelemaan oppimisympäristöjen vaikutuksia henkilöstöön, opettamiseen ja oppimiseen palvelukokonaisuuksittain.

Kaupunkiympäristön toimiala kerää omalta osaltaan palautetta rakennushankkeiden eri osapuolilta palautteen saamiseksi rakentamishankkeen onnistumisesta sekä rakennuksen tilojen toimivuudesta, työn laadusta ja sisäympäristöolosuhteista sekä kiinteistönhoidon toimivuudesta.

Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kerää jokaisesta valmistuneesta uudisrakennus- ja perusparannushankkeesta käyttäjäpalautetta rehtoreilta, päiväkotien johtajilta ja henkilöstöltä, jotta oppimisympäristöjä voidaan edelleen kehittää. Oppijoiden kokemuksia ja palautetta uusista oppimisympäristöistä ei ole tähän mennessä systemaattisesti kerätty valmistuneista rakennushankkeista, mutta esimerkiksi Vuosaa-ren lukion opiskelijoilta on kerätty palautetta oppimisympäristön toimivuudesta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tulee jatkossa kehittämään käytössä olevaa haastattelumenetelmää. Kerättyä palautetta analysoidaan ja käytetään hyväksi tulevissa peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa. Oppijoiden palautetta ja kokemuksia toimimisesta uudellisissa oppimisen tiloissa voidaan myös selvittää muun muassa kyselymenetelmin. Itse tilojen vaikutusta oppimiseen ja oppimisen mitattavissa oleviin tuloksiin on kuitenkin vaikea selvittää omana erillisenä tutkimuskohteenä. Oppimiseen vaikuttaa monta muuttujaa ja tila on näistä vain yksi. Vaikuttavien tulosten saaminen edellyttää pitkäkestoista yliopistotutkimusta. Helsingin kaupungin oppimisympäristöihin kohdistuvaa tutkimusta ei ole tällä hetkellä käynnissä Helsingin yliopistossa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalvelu ja kehittämispalvelu toteuttavat yhteistyössä Helsingin yliopiston tai muun yhteistyökumppanin kanssa tutkimuksen, jossa tilojen vaikutusta oppimiseen selvitetään. Jatkossa kaupunki seuraa systemaattisemmin oppimistuloksia, oppilaiden hyvinvointia ja työntekijöiden kokemuksia tiloja muutettaessa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

22.08.2022

Asia/9

Otteet

Ote

Ponnen ehdotottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 15.08.2022 § 553

HEL 2021-010663 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

15.08.2022 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Jussi Halla-ahon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto 07.04.2022 § 32

HEL 2021-010663 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon Mari Rantasen toivomusponteen, jossa edellytetään selvittävän mahdollisuutta selvittää laajemmin kaupungissa avointen oppimistilojen vaikutusta lasten ja nuorten oppimiseen sekä opettajien työhön sekä kokemuksia niistä:

Kaupunkiympäristötoimiala toteuttaa kouluhankkeet käyttäjätoimialan pedagogisten linjausten, tilaohjelman ja tarvekuvausten ja -selvitysten mukaisesti. Viime vuosina oppimisympäristöt ovat muuttuneet monimuotoisemmiksi ja muunneltavammiksi kuin perinteisiin kotiluokkiin perustuvat koulutilat. Ryhmätyö- ja pienryhmätilat ja aineopetusluokat

ovat pääsääntöisesti eri kokoisia, erillisiä luokkahuoneita, mutta oppimiskortteliin kuuluu myös muunneltavaa oppimisympäristöä, jossa tiloja voi yhdistää ja jakaa opetustilanteen tarpeen mukaan siirtoseinillä ja palje- tai taiteovilla. Tilat tarjoavat mahdollisuuden toteuttaa erilaisia pedagogisia ratkaisuja.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan laatiman suunnitteluohjeen mukaan käyttäjätoimialan tilapalvelut edustaa käyttäjää suunnittelun alkamisesta rakennuksen käyttöönottoon saakka ja vastaa pedagogisten tarpeiden tulkitsemisesta rakennussuunnittelun lähtötiedoiksi sekä osallistuu suunnittelukokouksiin. Rakennushankkeen valmisteluun ja suunnitteluun osallistetaan koulun henkilökunta rehtorin johdolla. Koulun rehtori vastaa henkilökunnan osallistamistavasta. Käyttäjien osallistaminen suunnitteluun sitouttaa kaikki tahot suunnitelman tavoitteisiin. Koulun edustajat osallistuvat hankkeen valmisteluun tuoden tilasuunnitteluun pedagogisen ja toiminnallisen näkökulman. Henkilökuntaa osallistuu rehtorin johdolla käyttäjäkokousten kautta myös suunnitelmien kehittämiseen sekä piha- ja irtokalustussuunnitteluun.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kuvaa lausunnossaan 22.3.2022 laajasti oppimisympäristöjä koskevia tutkimushankkeita sekä käyttäjäpalautteen keräämiskäytäntöjä.

Kaupunkiympäristötoimiala kerää omalta osaltaan palautetta rakennushankkeiden eri osapuolilta. Helsingin kaupungin kiinteistöpoliittisen ohjelman toteutusohjelmassa on kohta 3.2.3.f Rakennusajalta ja takuuajalta saadut palautteet: ”Kerätään ja analysoidaan rakennusajalta ja takuuajalta saadut palautteet. Rakennukset ja yleiset alueet - palvelukokonaisuuteen on perustettu pysyvä Toimivuuden varmistamisen työryhmä. Työryhmä kerää ja analysoi rakennusajalta ja takuuajalta saadut palautteet osana toimivuuden varmistamista. Palaute käydään läpi hankkeen henkilöstön kanssa hankkeissa oppimisen vuoksi ja kiinteistönhoidon kanssa kiinteistönhoidon toiminnan kehittämiseksi.”

Edellä mainittu Toimivuuden varmistamisen työryhmä on laatinut RALAr:n palautejärjestelmään viisi kysymyskokonaisuutta palautteen saamiseksi rakentamishankkeen onnistumisesta sekä rakennuksen tilojen toimivuudesta, työn laadusta ja sisäympäristöolosuhteista sekä kiinteistönhoidon toimivuudesta. RALA-palautejärjestelmä on ollut rakentamispalvelulla aktiivisessa käytössä jo ennen toimialauudistusta HKR-Rakennuttajassa rakentamishankkeen suunnittelijoiden, urakoitsijoiden ja tilaajan välisten kokemusten kartoittamiseksi. Nyt samaan palautejärjestelmään on lisätty toimialojen tilahallinnolle ja loppukäyttäjälle mahdollisuudet palautteenantoon omilla kysymyskokonaisuuksillaan.

Palautekyselyn kysymyskokonaisuudet ovat:

22.08.2022

Asia/9

1. Hankkeen suunnittelu
2. Rakennusaika - toteutus
3. Tilojen ja pihan toimivuus ja työn laatu
4. Tilojen olosuhteet
5. Kiinteistönhoidon toimivuus

Osat 1 ja 2 lähetetään toimialojen tilahallinnolle, osat 3 ja 4 lähetetään loppukäyttäjälle eli rakennuksen henkilökunnalle ja osa 5 lähetetään rakennuksen kiinteistöhoitajalle.

Uutta palautejärjestelmää ehdittiin helmikuussa 2020 pilotoida ainoastaan Jätkäsaaren peruskoulussa ennen koronapandemian aiheuttamaa poikkeustilaa. Lähiopetuksen jälleen käynnistyttyä on tänä vuonna tähän mennessä tehty palautekyselyt yli kymmenestä hankkeen suunnittelu- ja rakentamisvaiheista, mm. Kankarepuiston peruskoulun ja Kalasataman peruskoulu 2. vaiheen. Perusparannetusta Aleksis Kiven peruskoulusta on parhaillaan käynnissä myös kysely sisäilmaolosuhteista ja tilojen ja pihan toimivuudesta ja työn laadusta.

Lisäksi toimialauudistuksen jälkeen on jatkettu aiemmin tilakeskuksen toteuttamaa KTI Kiinteistötiedon asiakastytyväisyyskyselyn tekemistä käyttäjätoimialoille joka toinen vuosi. Tässä kyselyssä kysytään sekä loppukäyttäjän että tilahallinnon näkemystä sekä hankkeista että tilojen käytönaikaisista palveluista ja olosuhteista.

Esittelijä

vs. tekninen johtaja
Sari Hilden

Lisätiedot

Reetta Amper, tiimipäällikkö, puhelin: 310 38283
reetta.amper(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 22.03.2022 § 67

HEL 2021-010663 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi lausunnon Mari Rantasen toivomusponteen, jossa edellytetään selvitettävän mahdollisuutta selvittää laajemmin kaupungissa avointen oppimistilojen vaikutusta lasten ja nuorten oppimiseen sekä opettajien työhön sekä kokemuksia niistä:

Oppimisympäristötutkimus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Sekä Suomessa että kansainvälisesti on tehty tutkimusta uudeltaisista oppimisympäristöistä ja opettajien kokemuksista niissä toimimisesta. Suomalainen väitöstutkimus (Kattilakoski R. JYU 2018) toteaa yhtenä tuloksenaan opettajien keskeisen haasteen olevan uusien oppimisympäristöjen, opetusmenetelmien ja välineiden tunnistamisen ja sekä niiden käyttöönoton. Aiemman ja myös tämän Kattilakosken väitöstutkimuksen valossa avoin tai avautuva oppimistila ei ole sinällään hyvä tai huono. Tilojen käyttöön sovitulla yhteisillä pelisäännöillä, käytettävällä pedagogiikalla sekä monipuolisten tilojen joustavalla käytöllä voidaan löytää jokaiselle oppijalle ja opetettavalle aiheelle sopivat tilat. Aiemmissa tutkimuksissa on myös todettu oppimisympäristöjen vaikutuksen tutkimisen olevan haastavaa. Muutokset ovat usein systeemisiä ja lopullista vaikuttavaa tekijää on vaikea selvittää (Sawers et al., 2016). Fyysisten opetustilojen muutosten on kuitenkin havaittu vaikuttavan opettajien tapaan opettaa (Beery et al., 2013) ja avoimempien tilojen kouluissa opettajien tekemä yhteinen suunnittelutyö nousee vahvemmin esille kuin perinteisissä koulurakennuksissa (Husu & Toom, 2016; Sigurðardóttir & Hjartarson, 2016). Kansainväliset tutkimukset painottavat koulujen toimintakulttuurin olevan monen asian kokonaisuus, johon fyysiset oppimisen tilat muodostavat yhden kulmakiven (Gislason, 2010). Suoraan helsinkiläisiin päiväkoteihin, kouluihin ja oppilaitoksiin keskittyvää tutkimustoimintaa ei ole toistaiseksi laajamittaisesti toteutettu.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tehnyt yhteistyötä Helsingin Yliopiston kanssa Growing Mind –tutkimushankkeessa. Tässä hankkeessa on parhaillaan käynnissä yhtenä tutkimuspakettina koulun tiloja koskeva tutkimus. Tässä selvitetään, miten oppimisen tilojen muuttaminen vaikuttaa koulun toimintakulttuuriin, miten käytössä olevat pedagogiset ratkaisut voivat hyödyntää erilaisia uusien tilojen mukanaan tuomia mahdollisuuksia ja miten näihin muutoksiin voidaan valmistautua ennakkoon. Helsingissä tätä tutkimusta tehdään perusopetuksessa yhdessä Vallilan ala-asteen koulun kanssa, joka valmistautuu tulevaan perusparannushankkeeseensa. Tässä tutkimushankkeessa on lähdetty hyvissä ajoin monitahoiseen yhteiskehittämiseen koulun henkilöstön, Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan arkkitehtien ja pedagogisten asiantuntijoiden sekä Helsingin yliopiston tutkijoiden kanssa. Tutkimustietoa tullaan hyödyntämään tulevaisuuden rakennushankkeissa.

Growing Mind -tutkimushanke kytkeytyy myös Helsingin Kielilukion uudisrakennuksen suunnittelutyöhön, jota tehdään moniammatillisessa yhteistyössä. Kielilukion uudisrakennus on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2023. Tutkimusyhteistyössä kehitetään toimintamalleja nykyisen ja tulevien uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden tueksi. Kielilukion elinkaarihankkeen yhteydessä on pidetty palvelutuottajan käyttäjäkokousten lisäksi perinteisempiä käyttäjäkokouksia, mikä on mahdollis-

tanut henkilökunnan osallistumisen tilojen yhteissuunnitteluun. Elinkaarimallista johtuen on käyttäjäkokouksia ollut kahdella eri kokoonpanolla. Uudenlaisissa tiloissa toimiminen sekä lukion uudistunut opetussuunnitelma edellyttävät myös muutosta koulun toimintakulttuurissa. Tutkimusyhteistyössä kehitetään analyysimalli koulun pedagogisen toiminnan kehittämistarpeiden tunnistamisen tueksi. Tämän rakennushankkeen edetessä valmistuu lisää tutkimustietoa oppimisympäristöistä.

Vuosaaren lukion uudisrakennushankkeessa on kiinnitetty erityistä huomiota yksikön toimintakulttuurin kehittämiseen. Henkilökuntaa osallistettiin laajasti sekä tila- että irtokalustesuunnitteluun käyttäjäkokouksissa. Tämän hankkeen aikana kertyneitä oppeja tullaan toteuttamaan myös tulevissa lukiokoulutuksen rakennushankkeissa. Vuosaaren lukion uudisrakennus otettiin käyttöön elokuussa 2021.

Oppimisympäristöjen suunnittelu Helsingissä

Helsingissä valmistuu vuosittain useita peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeita kasvatuksen ja koulutuksen toimialan eri palveluille. Oppimisympäristöjen suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana Helsingissä on se, että oppijan etu ja pedagogiikka ohjaavat suunnittelua ja toimintaa. Hyvä oppimisympäristö muodostaa pedagogisesti monipuolisen kokonaisuuden, joka mahdollistaa monenlaiset tavat oppia ja opettaa. Hyvä oppimisympäristö tukee oppijan oppimista, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentumista sekä vuorovaikutusta, ajattelua ja kokemuksia. Helsingissä on valmisteltu suunnitteluohjetta uusien oppimisympäristöjen suunnittelun tueksi. Opas valmistuu keväällä 2022. Tämä opasmuotoinen ohje kattaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tilasuunnittelun edellä mainittuja periaatteita noudattaen. Tämän oppaan laadinnassa ja kommentoinnissa on ollut mukana opettajia, johtajia, rehtoreita ja sekä asiantuntijoita Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalveluista, palvelukokonaisuuksista ja kehittämispalveluista. Tutkimukset korostavat proaktiivisen toiminnan roolia, kun suunnitellaan pedagogista toimintaa uusissa tiloissa. Tähän pohjaten kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kehitetty ja edelleen jatkokehitetään pedagogisen suunnittelun prosessia, jonka avulla henkilökunta osallistetaan rakennushankkeen aikana tapahtuvaan pedagogisen toiminnan suunnitteluun, sekä tila- ja irtokalustesuunnitteluun. Yksikön johtajan vastuulla on määritellä ketkä suunnitteluun osallistuvat. Oppijat osallistuvat irtokalustamis- ja pihasuunnitteluun. Irtokalustesuunnittelussa on osallistamistyöpajoja koko henkilökunnalle.

Rakennushankkeiden kohteena olevat yksiköt tarvitsevat tukea ja koulutusta toimintakulttuurin kehittämiseensä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tarjoaa jo nyt runsaasti täydennyskoulutusta, mutta nämä koulutukset eivät aina tavoita rehtoreita ja henkilökuntaa. Nyt kehittämis-

palvelut ovat kokoamassa ja ryhmittelemässä jo olemassa olevia koulutuksia niin, että niitä voidaan tarjota kohdennetusti yksiköille, joissa rakennushake on ajankohtainen. Samalla kartoitetaan koulutustarpeita ja täydennetään koulutustarjontaa. Tätä kartoitusta tehdään moniammatillisesti ja mukana koulutustarpeiden arvioinnissa on myös opettajia.

Palautteen kerääminen toteutetuista oppimisympäristöistä

On tärkeää oppia jokaisesta prosessista, jotta oppimisympäristöjen kehittäminen eteenpäin on mahdollista ja että seuraava kohde on edellistä toimivampi. Jokaisesta valmistuneesta kohteesta kerätään käyttäjäpalautetta rehtoreilta, päiväkotien johtajilta ja henkilöstöltä. Palautetta kerätään esimerkiksi haastatteluin ja kyselymenetelmin. Varhaiskasvatuksessa jo valmistuneiden päiväkotien johtajilta on pyydetty palautetta toteutetuista tiloista tietyn ajan kuluessa päiväkodin avauduttua. Näin kerättyä palautetta on käytetty apuna yllä mainitun suunnitteluohjeen laadinnassa. Palautetta tiloista kertyi hyvin vähän palautekyselyn vastausprosentin jäätyä sangen matalaksi. Kahden vuoden välein toistuvassa kaupunkitasoisessa asiakaskokemuskyselyssä kysytään oppijoiden ja huoltajien näkemyksiä ja kokemuksia myös oppimisympäristöistä. Kyselyn kohderyhmänä ovat tällä kertaa 1., 5. ja 8-luokkalaiset oppijat huoltajineen. Oppijoiden kokemuksia ja palautetta uusista oppimisympäristöistä ei ole tähän mennessä systemaattisesti kerätty valmistuneista rakennushankkeista, mutta esimerkiksi Vuosaaren lukion opiskelijoilta on kerätty palautetta oppimisympäristön toimivuudesta.

Palautteen keruun ja oppimisympäristötoteutusten arvioinnin kehittäminen

Oppimisympäristöjen vaikutusta lasten oppimiseen on aiempiin tutkimustuloksiin viitaten vaikeaa todentaa ja kertaluonteinen selvitys tai kyselytutkimus ei anna kuvaa oppimisesta tai sen edistymisestä. Kun tarkastellaan oppimistilojen toimivuutta oppijoiden näkökulmasta, täytyy tarkastelun pohjana olla opetukselle asetetut tavoitteet ja se, miten tilat tukevat asetettujen tavoitteiden toteutumista. Kun tiloja suunnitellaan ja toteutetaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, on kokonaisuus niin laaja, ettei yksi yksittäinen selvitys riitä kattamaan kokonaisuutta. Oppimisympäristötutkimus tulisikin pilkkoa pienemmiksi osa-alueiksi ja pyrkiä tarkastelemaan oppimisympäristöjen vaikutuksia henkilöstöön, opettamiseen ja oppimiseen palvelukokonaisuuksittain.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalvelut kerää palautetta valmistuneista uudisrakennus- ja perusparannushankkeista henkilöstöltä, rehtoreilta ja päiväkodin johtajilta. Palautetta on hyödynnetty osana toimintaa. Käytössä olevaa haastattelumenetelmää kehitetään keväällä 2022 eteenpäin yhdessä kehittämispalvelujen kanssa. Kerättyä palautetta analysoidaan ja käytetään hyväksi tulevissa peruskorjaus- ja uu-

22.08.2022

disrakennushankkeissa. Palautetta hyödynnetään myös Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalveluiden ja kehittämispalveluiden oman toiminnan kehittämisessä. Oppijoiden palautetta ja kokemuksia toimimisesta uudenaikaisissa oppimisen tiloissa voidaan selvittää kyselymenetelmin. Itse tilojen vaikutusta oppimiseen ja oppimisen mitattavissa oleviin tuloksiin on kuitenkin vaikea selvittää omana erillisenä tutkimuskohteenaan. Oppimiseen vaikuttaa monta muuttujaa ja tila on näistä vain yksi. Vaikuttavien tulosten saaminen edellyttää pitkäkestoista yliopistotasosta tutkimusta. Helsingin kaupungin oppimisympäristöihin kohdistuvaa tutkimusta ei ole tällä hetkellä käynnissä Helsingin yliopistossa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalvelut ja kehittämispalvelut toteuttavat yhteistyössä Helsingin yliopiston tai muun yhteistyökumppanin kanssa tutkimuksen, jossa tilojen vaikutusta oppimiseen selvitetään. Jatkossa kaupunki seuraa systemaattisemmin oppimistuloksia, oppilaiden hyvinvointia ja työntekijöiden kokemuksia tiloja muutettaessa.

Käsittely

22.03.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Pia Kopra: Vastaehdotus, Kopra Pia

Muutetaan kohdasta 10 lopusta: "Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalvelut ja kehittämispalvelut selvittävät yhdessä Helsingin yliopiston mahdollisuutta olla mukana yhteistyössä toteuttamassa tutkimusta, jossa tutkitaan tilojen vaikutusta oppimiseen" muotoon: Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tilapalvelut ja kehittämispalvelut toteuttavat yhteistyössä Helsingin yliopiston tai muun yhteistyökumppanin kanssa tutkimuksen, jossa tilojen vaikutusta oppimiseen selvitetään. Jatkossa kaupunki seuraa systemaattisemmin oppimistuloksia, oppilaiden hyvinvointia ja työntekijöiden kokemuksia tiloja muutettaessa.

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Pia Kopran vastaehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Tommi Tiittala, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 22900
tommi.tiittala(a)hel.fi
Vera Schulman, yksikön päällikkö, puhelin: 310 20777
vera.schulman(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

22.08.2022

Asia/10

§ 564

Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota käsiteltäväkseen asioita, joissa seuraavat viranomaiset ovat tehneet päätöksen viikolla 33.

kaupunginhallituksen jaostot

- konsernijaosto
- elinkeinojaosto
- sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto

tarkastuslautakunta yleishallinnon osalta

lautakunnat ja niiden jaostot

kasvatus- ja koulutuslautakunta

- suomenkielinen jaosto
- ruotsinkielinen jaosto

kaupunkiympäristölaikunta

16.8.2022

- ympäristö- ja lupajaosto

18.8.2022

- rakennusten ja yleisten alueiden jaosto

pelastuslautakunta

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

- kulttuuri- ja kirjastojaosto
- liikuntajaosto
- nuorisajaosto

sosiaali- ja terveyslautakunta

16.8.2022

- sosiaali- ja terveyslautakunnan jaosto

18.8.2022

johtokunnat

- palvelukeskusliikelaitos
- taloushallintopalveluliikelaitos
- työterveysliikelaitos
- rakentamispalveluliikelaitos
- liikenneliikelaitos

17.8.2022

keskusvaalilautakunta yleishallinnon osalta

pormestari

22.08.2022

Asia/10

apulaispormestarit

- kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
- kaupunkiympäristön toimiala
- kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
- sosiaali- ja terveystoimiala

kaupunginkanslian viranhaltijat

henkilöstökassatoimikunta

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09-31025251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09-31025251
maria.nelskyla(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

22.08.2022

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 555, 556, 558, 559, 560, 561, 562, 563 ja 564 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

2

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 557 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 134 § 1 mom, 163 §.

22.08.2022

Kaupunginhallitus

Juhana Vartiainen
puheenjohtaja

Saara Nirkko
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Maarit Vierunen

Minja Koskela

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 06.09.2022.